

භාෂා තොරතුරු

2021 ඔක්තෝබර් - දෙසැම්බර් 40 වෛජ 10 - 12 බලපෑය

- 2 නවසිලන්හයේ සමාජ, ආර්ථික තොරතුරු බිඳීක්
- 3 ඔබ මූල්‍ය විංචාවන් පිළිබඳ ව දැනුවත් ද?
- 21 "එක්සත් ජනපද බොලරය": ඇයි මේ කඩ්දාසි කැබලු ම?
- 26 සේවායි මූල්‍ය පද්ධතියක් සඳහා මහ බැංකුවේ කාර්යාලය පකිස්වාන අත්දැකීම් / තොරතුරු සම්ගින්...
- 27 දරුදකාව පිටුදැකීමේ උපකරණයක් ලෙස ක්ෂේත්‍ර මූල්‍ය කුම්යේ හාටිය

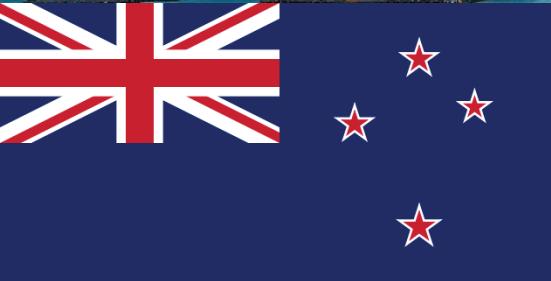
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
සභාපතිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

රු. 20/-

නවසිලන්තයේ

සමාජ, ආර්ථික තොරතුරු බිඳුක්...

නවසිලන්තය නිරිතදිග පැසිලික් සාගරයේ පිහිටි දිවයිනකි. එය උතුරු දුපත සහ දකුණු දුපත යන ප්‍රධාන තුළු දෙකකින් ද කුඩා දුපත් 700 කට අධික ප්‍රමාණයකින් ද සමන්විතයි. නවසිලන්තයේ අග්‍රාධීත වෙළින්වත් වන අතර එහි වඩාත් ම ජනාකිරීණ නගරය ඩික්ලන්ඩ් වේ.

මමිරුවුන්ගේ මූල්‍ය මිත්තන් 1200 වසරේ දී පොලිනීසියාවේ ඇතෙකුත් ප්‍රදේශවලින් නවසිලන්තයට පැමිණ අති අතර 1769 දී ව්‍යුතානා ජාතික ජේම්ස් කුක් වෙරළ තීරය ගෙවීමෙන් කළේ ය. ව්‍යුතානා යටත් විෂ්ත පාලනයකට මිමිරුවුන්ගේ විරුද්ධත්වය මැද 1840 දී නවසිලන්තයේ ව්‍යුතානා නීතිය ස්ථාපිත විය. 1907 දී එය ව්‍යුතානා අධිරාජ්‍යයේ ආධිපත්‍යක් බවට පත් වුව ද 1947 දී ව්‍යුතානා යෙන් පූර්ණ නිදහස ලැබේ ය. මේ අතර කාන්තාවනට ජන්දය දුන් ලොව පළමු රට බවට ද නවසිලන්තය පත් විය. 1898 දී නවසිලන්ත රජය වැඩිහිටි විශ්‍රාම වැළැඳු ක්‍රමයක් ද හඳුන්වා දුන්නේ ය.

1984 දී තෝරී පත් වූ කමිකරු රජයත් සමග නවසිලන්තයේ නිදහස් වෙළඳපාල ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ ආරම්භ විය. 2009 ජූනි මාසය වන විට එහි ආර්ථිකය අඛණ්ඩ ව හැකිලි, එය නිල වශයෙන් රටේ ඉතිහාසයේ දීර්ඝතම අවපාතය බවට පත් වුණි. මමිරුවුන්ගේ ගොරවයට පාතු වූ ගැඟාවක් වන Whanganui, ප්‍රදේශයෙකුට හා සමාන නෙතික අයිතිවාසිකම් ඇති ජ්‍වලාන වස්තුවක් ලෙස ලොව ප්‍රථම වරට පිළිගනු ලැබේ ය. ඒ එම නැදියට විශේෂ තත්ත්වය ලබා දෙන පනතක් පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කිරීමෙන් පසු ව ය. ■

මුළු - World Fact Book
Wikipedia වැළැක්වේය

"සටහන" සගරාවෙහි පළවන අදහස් ඒ ඒ ලේඛකයෙන් ගේ අදහස් මින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අදහස් නොවිය හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නමට ලියන එද මුදල් අණුවුම්/වෙක්ස්පත් මෙහි සඳහන් මිශ්‍යනයට විඵ්‍යෙන් "සටහන" තැපැලෙන් ගෙන්වා ගත හැකි ය.

භූමි ප්‍රමාණය	මුළු ප්‍රමාණය	වර්ග කි.ම්.	268,838
ගොඩ ධීම් ප්‍රමාණය	වර්ග කි.ම්.		264,537
අභ්‍යන්තර පළාත	වර්ග කි.ම්.		4,301
පන්තෙනය (2021 ජූලි ඇස්තමේන්තු)			4,991,442
පන්තෙන වර්ධන වේගය (2021 ඇස්තමේන්තු)			1.28%
උපත් අනුපාතය (2021 ඇස්තමේන්තු) (පන්තෙනය දහසකට)			12.83
මරණ අනුපාතය (2021 ඇස්තමේන්තු) (පන්තෙනය දහසකට)			6.91
උදර මරණ අනුපාතය (2021 ඇස්තමේන්තු) (සිංහල උපත් දහසකට)			3.5
උපත් දී ජිවිත අභේක්ෂාව (අවුරුදු) (2021 ඇස්තමේන්තු)			82.33
දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (2019 ඇස්තමේන්තු)			වික්සන් ජනපද බොලර් බිමියන 205,202
මුරින දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ වර්ධන වේගය (2019 ඇස්තමේන්තු)			2.22%
ලිං ප්‍රදේශ දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (2020 ඇස්තමේන්තු)			වික්සන් ජනපද බොලර් 42,400
දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ආංකික සංයුතිය (2017 ඇස්තමේන්තු) කැමිකර්මය ක්‍රිමාන්ත සේවා			5.7% 21.5% 72.8%
ශුම බලකාය (2020 ඇස්තමේන්තු)			මම්බක 2,709
සේවා විශ්‍රාමිතය (2019 ඇස්තමේන්තු)			4.13%
කුවුෂික ආදායමේ ශේෂ සංගුණයය (1997 ඇස්තමේන්තු)			36.2
අයවය අතිරික්තය (+) හෝ හිගය (-) (2017 ඇස්තමේන්තු) දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයයේ ලෙස			1.6%
උද්ධිමත අනුපාතය (2019 ඇස්තමේන්තු)			1.6%
ආනයන (2020 ඇස්තමේන්තු)			වික්සන් ජනපද බොලර් බිමියන 47.86
ආනයන හාන්ඩ්			කාර්, බොරගෝල්, පිරිපහු කළ පෙරීරෝලුයම්, පුක් රජ, ගස් වැබැඩින (2019)
අපනයන (2020 ඇස්තමේන්තු)			වික්සන් ජනපද බොලර් බිමියන 50.43
අපනයන හාන්ඩ්			කිරි නිෂ්පාදන, බැට්ටා/විල් මස්, දැව, හර්ස් මස් නිෂ්පාදන, නැවුහ් පළතුරු (2019)
මුදල් ඒකකය			නවසිලන්ත බොලර්

විවෘත
විවෘත

ප්‍රවාහක මිල : රු. 20.00
වාර්ෂික දායකත්වය : රු. 320.00
(තැපැල් ගාස්තු ද ඇතුළත්වී)

අධ්‍යක්ෂ
සංඛ්‍යාවේදාන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
තු. පෙ. 590, කොළඹ

අලුත් වෘත්තිය මිශ්‍රීලද දැනුමත් ලද?

මහේෂිකා පෙරේරා

සහකාර අධ්‍යක්ෂ
මූල්‍ය මුද්‍ය ජීවිතය

1. හැඳින්වීම

මෙනිස් අවශ්‍යතා සහ වූවමනා අසීමාන්තික වන අතර පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට අනනා වේ. එසේ ම, එක් වූවමනාවක් සපුරා ගත් කළේහි තවෙකක් නිරායාසයෙන් ම ඉස්මතු වීම සාමාන්‍ය සමාජය තුළ සූලහ ව දැකිය හැකි වේ. ඒ නිසා කුමනා ආකාරයේ සමාජ/අධ්‍යාපන මට්ටමක්, තනතුරක් හෝ තරාතිරමක් නිශේෂණය කළ ද ඔබ සිනෑ ම ආකාරයක අවශ්‍යතාවක හෝ වූවමනාවක ගොදුරක් වීමට ඉහළ සම්භාවනාවක් ඇත. මෙම තත්ත්වය, වත්මන් සමාජය තුළ ඉතා සිසුයෙන් ව්‍යාප්ත වෙමින් පවතින මූල්‍ය වංචා රැල්ලට මනා තොතැන්නක් වන බව ඔබ මොහොතුකටවත් සිතුවා ද? තුන්වන පාර්ශ්වයක් විසින් ඔබගේ විද්‍යාසය දිනා ගැනීම හරහා ඔබ සතු මුදල් වංචා සහගත අයුරින් ඔවුන් වෙත ලබා ගැනීම මූල්‍ය වංචාවන්ගේ සාමාන්‍ය ස්වභාවයයි. මෙදු තත්ත්වයක් යටතේ දී ඉතා ක්ෂේක මෙන් ම ඉතා ඉහළ වරප්‍රසාද අපේක්ෂාවෙන් සිනෑ ම පුද්ගලයෙක් මූල්‍ය වංචාරුවන්ගේ ග්‍රහණයට නතු වීමට බොහෝ ඉඩ ප්‍රස්ථා ඇත.

ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පළ වී ඇති සංඛ්‍යාන හා දැන්තවලට අනුව ලොව ආර්ථික බලවතා ලෙස සැලකෙන ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ පවා සැම පුද්ගලයින් දස දෙනෙකුගෙන් එක් අයෙක් මූල්‍ය වංචාවන්ගේ ඉලක්කයක් වී ඇති බවට තොරතුරු වාර්තා වන අතර එම ඉලක්කගත පිරිසෙන් සියයට 50කට වඩා වැඩි පිරිසක් මූල්‍ය වංචාවන්ට හසු වූවෝ වෙති (<https://legaljobs.io/blog/scam-statistics/>). ශ්‍රී ලංකාව තුළ ද මෙම තත්ත්වය සම්බන්ධයෙන් නිරන්තරයෙන් ම මුළු සහ විද්‍යාත් මාධ්‍ය හරහා මහජනතාව දැනුවත් කළ ද මූල්‍ය වංචාවන්ට හසු වන පිරිස සැලකිය යුතු අන්දමින් දිගින් දිගට ම ඉහළ යන

අතර මහජනතාව තුළ මේ සම්බන්ධයෙන් ඇති දැනුම සහ අවබෝධය අවම මට්ටමක පැවතීම මෙම සිසු වර්ධනයට ප්‍රධානතම සාධකයක් වේ.

2. මූල්‍ය වංචාරුවන් හාවිත කරන විවිධාකාරයේ ක්මේජ්පායයන්

මූල්‍ය අපරාධකරුවන් ඉතා තික්ෂණ වීම සහ ඒ ඔස්සේ සොයා ගනු ලබන තව සහ එකිනෙකට පරස්පර වූ විවිධ ක්මේජ්පායයන් ඔස්සේ ක්‍රියාත්මක වීම හේතුවෙන් ඔවුන් හාවිත කරන ක්මේජ්පායයන් ව ම සඳහන් කිරීමට අපොහොසත් වූවන් සාමාන්‍ය ජනතාව ඔවුන් වෙත ආකර්ෂණය කර ගැනීමට මූල්‍ය වංචාරුවන් විසින් බහුල වශයෙන් යොදා ගන්නා උපක්‍රම කිහිපයක් පහත පරිදි වෙයි.

- දැනැට ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක වන 'ඡංගම දුරකථන සේවාවක් විසින් සිදු කරනු ලබන ලොතරයි දැනුමක්' ඔබට නිමි ව ඇති බව පවසමින් ඔබට දුරකථන ඇමුණුමක් හෝ කෙටි පණ්ඩිව්‍යයක් ලැබීම මෙහි ආරම්භක පියවරයි. පසු ව මෙම ත්‍යාග මුදල ලබා ගැනීම සඳහා රුපයට ගෙවිය යුතු බඳු මුදල් වශයෙන් යම් මුදලක් ඔවුන් විසින් ලබා දෙනු ලබන ගිණුම් අංකයකට ගිණුම්ගත කිරීම හෝ ලබා දෙනු ලබන දුරකථන අංකයකට මුදල් හෝ විරිනාකම් භූවමාරු කිරීමේ සේවා හරහා බැර කරන මෙන් ඔබට උපදෙස් ලැබෙනු ඇත. ලැබීමට නියමිත මුදල සම්ග්‍රහණය දී ගෙවිය යුතු බඳු මුදල අඩු මට්ටමක පැවතීම මේ ආකාරයේ මුදල් වංචාවන්ට හසු වීමට බලපාන ප්‍රධාන සාධකය වී ඇත.

■ 'අන්තර්ජාලය සහ විවිධ සමාජ මාධ්‍ය ජාල ඔස්සේ හදුනා ගනු ලබන මිතුරු මිතුරියන' ද ඔබට මූල්‍ය වංචාවකට හසු කර ගැනීමේ එක් අදියරක් වීමට ඉඩ ඇත. මෙසේ ඔබ හදුනා ගනු ලබන නො දුටු මිතුරු මිතුරියන් කළේ යන් ම ඔබට වටිනා ත්‍යාග ලබා දීමට පෙළමෙනු ඇත. ව්‍යාපෘත්වය වසන් කිරීම සඳහා ත්‍යාගයේ ජායාරූප මෙන් ම භාණ්ඩ නැවිගත කිරීමේ දි ලැබෙන ලියකියවිලි පවා ඔබ අතට පත් කෙරෙනු ඇත. එසේ එවනු ලබන ත්‍යාගයන් රේගුවෙන් නිදහස් කිරීමට අවශ්‍ය මුදල් නො එසේ නම් ප්‍රවාහන ගාස්තු ගිණුමකට තැන්පත් කරන මෙන් තවදුරටත් උපදෙස් ලැබෙනු ඇත. මෙය බොහෝ විට බෙදා හැරීමේ නියෝජිතයෙක් යැ සි හදුනා ගන්නා තුන්වන පාර්ශ්වයක් වීමේ හැකියාව ඉතා ඉහළ ය. ත්‍යාගය ලබා ගැනීමට මුදල් ගිණුම්ගත කරන ඔබ විදේශීකයෙකු මෙන් පෙනී සිටින ශ්‍රී ලංකිකයෙකුගේ ම මූල්‍ය වංචාවක ගුහණය තහවුරු ව ඇති බව අවබෝධ වන විට ඔබ සාධාරණ ව ඉපැයු මුදල් මූල්‍ය වංචාවන්ට ප්‍රදානය කොට අවසන් ය.

- 'බහු ජාතික සමාගම් ලෙස පෙනී සිටිමින් BMW, බෙන්ස් රථ වැනි වටිනා ත්‍යාග ඔබ විසින් දිනා ඇති බව රාමේල් පණිවුඩ් හරහා ඔබට දැනුම් දීම' ද මූල්‍ය වංචාවන් විසින් බහුල ලෙස යොදා ගන්නා කුමෝපායයකි. බොහෝ විට මෙහි දී ත්‍යාගය ඔබ සතු ව ඇති බව තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ඔවුන් විසින් සබඳියක් (Link) ලබා දෙන අතර ඒ හරහා ලබා දෙන ඔබගේ පෙළුද්ගලික තොරතුරු (ලැංක ගිණුම් අංක, මුරපද, කාචිපත්වල සට්‍යාපන අංක ආදිය) ඔස්සේ ඔබේ ම ගිණුමට අනවසරයෙන් ප්‍රවේශ වී මුදල් ලබා ගැනීම ඔවුනට ඇසිල්ලකින් කළ හැකි වනු ඇත.
- ඕනෑ ම පුද්ගලයෙක් මූල්‍ය වංචාවෙකුගේ ඉලක්කයක් විය හැකි ය. 'නව රැකියා අවස්ථා ලබා දෙන බවට විද්‍යුත් හා මුදින මාධ්‍ය ඔස්සේ ප්‍රවාහණය' සිදු කර අනතුරු ව ආකර්ෂණීය වැටුපක් සහිත රැකියාවක් ලබා දීම සඳහා අත්තිකාරම් මුදලක් ලබා දීමට සාමාන්‍ය ප්‍රජාව පෙළමිවීම ද වත්මන් සමාජය තුළ බහුල ව ම දැකිය හැකි ය. සිය අධ්‍යාපන සුදුසුකම්වලට වඩා ඉතා ඉහළ වූ, ආකර්ෂණීය වැටුපක් යටතේ සිය වෘත්තීය දිවිය ඇරුණීම අපේක්ෂාවෙන්

මෙවැනි වූ මූල්‍ය වංචාවන්ගේ ආකර්ෂණීය කතා විලායය, දැනුවීම සහ ප්‍රවාරණයන්ට හසු වන මහජනතාව එක් වරක් පමණක් නො ව ඇතැම් අවස්ථාවන්හි දී දෙවතාවක් හෝ තුන් වතාවක් පවා අදාළ ගිණුම්වලට මුදල් තැන්පත් කිරීමට මැලි නො වූ අවස්ථා බොහෝමයකි.

- විකිණීමට යැ සි පවසමින් 'විවිධාකාරයේ වෙබ් අඩවි තුළ එක ම භාණ්ඩය ප්‍රවාරණය කරමින් එක ම භාණ්ඩය සඳහා බොහෝ පිරිසකගෙන් අත්තිකාරම් මුදල් ලබා ගැනීම' ද මූල්‍ය වංචාවන්ගේ නවතම ප්‍රවණතාවක් ලෙසින් හදුනා ගෙන ඇත. තවද, මිට සමාගම් ව, අන්තර්ජාලය ඔස්සේ භාණ්ඩය අලෙවි කිරීම සිදු කරන ආයතන / පුද්ගලයන් දින කිහිපයක් ඇතුළත භාණ්ඩ ලබා දෙන බව පවසමින් අදාළ මුදල් ලබා ගෙන නියමිත පරිදි භාණ්ඩ ලබා නො දීම මෙන් ම කළේයන් ම මේ සම්බන්ධ විමසීමකට පවා මුවන් ව සම්බන්ධ කර ගැනීමට නො හැකි වීමන් අද සමාජය තුළ බහුල ව දැකිය හැකි ය.

3. මූල්‍ය වංචාවන්ගේ දැකිය හැකි පොදු ලක්ෂණ

- ඔබට ලබා දෙනවා යැ සි පැවසෙන ත්‍යාග හෝ ප්‍රතිලාභය ඉතා ඉහළ වටිනාකමකින් යුත්ත වීම සහ ආකර්ෂණීය වීම.
- ත්‍යාගය ලබා ගැනීම සඳහා ඔබ විසින් ඔවුනට ගෙවීය යුතු මුදල ලැබීමට නියමිත මුදලට සාපේක්ෂ ව අඩු අයයක් වීම.
- ඉතා ඉක්මනින් මුදල් ගිණුම්ගත කළ යුතු බව හෝ තොරතුරු ලබා දිය යුතු බවත් නො එසේ නම් අදාළ ත්‍යාගය හෝ ප්‍රතිලාභ ඔබට අහිමි වී යනු ඇතැයි පවසමින් අනවශ්‍ය බිඟක් ඔබ තුළ ජනිත කිරීම.
- ගෙවීම සිදු කළ යුතු ආකාරය සහ ඇතැම් විට ගෙවීම් සිදු කළ යුතු වේලාව ද ඔවුන් විසින් ලබා දෙනු ඇත.
- ඔබ හොඳින් දන්නා හදුනන අයයක් / ආයතනයක් බව ඔබට හැඳි යන අයුරින් කටයුතු කරයි (දිනාහරණයක් ලෙස ලොව ප්‍රසිද්ධ සමාගම්වල තමට ආසන්න තමකින් පෙනී සිටීමට කටයුතු කරයි).
- එක් වරක් මූල්‍ය වංචාවක ගොදුරක් වූ අයයක් වෙතොත් ඔහුව / ඇයව දෙවන හෝ තුන්වන වතාවටත් ඉහළ වූ, ආකර්ෂණීය වැටුපක් යටතේ සිය වෘත්තීය දිවිය ඇරුණීම අපේක්ෂාවෙන් ඇත.

- රු. 2,000 - 5,000 වැනි කුඩා ප්‍රමාණයන්ගේ සිට රු. 100,000 - 500,000 දක්වා වූ ඉහළ පරාසයන් දක්වා මෙම මූල්‍ය වංචා සිදු වේ.
- මූල්‍ය වංචාකරුවන් විසින් මෙම වංචා සිදු කිරීමට හාවිත කරනු ලබන ගිණුම් විවෘත කිරීමට සිය අනතුතාව ඉදිරිපත් නො කරන අතර, මේ සඳහා ව්‍යාප්‍ර ලෙස සකස් කරන ලද හැඳුනුම්පත් බහුල ලෙස යොදා ගනී.
- ඔබට ලැබෙන ත්‍යාග, දුරකථන ඇමතුම් ආදිය සත්‍ය බැවි හැශවීම සඳහා අදාළ ත්‍යාගයන්ගේ ජායාරුපී, හාණ්ඩ් තැබීගත කිරීමේ ලිපි ලේඛන, ප්‍රවාහන ගාස්තු සඳහා අවශ්‍ය රිසිට් පත්, හාණ්ඩ් ආනයනය සහ අපනයනයේ දී පුවමාරු වන ලිපි ලේඛන ව්‍යාප්‍ර ලෙස සැකසීම (ලදාහරණ - ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, වෙනත් වාණිජ බැංකු හෝ සමාගම්වලට අදාළ ලිපි ශිර්ෂ, නිල ලාංඡන, බලයලත් නිලධාරීන්ගේ නම සහ අත්සන් ආදිය)

4. මූල්‍ය වංචාන්ට හසු නො වී කිරීමට නම්...

මූල්‍ය වංචාකරුවන් ඉතා සූක්ෂ්ම මෙන් ම නිර්මාණයිලි ද වන බැවින් ඔවුන්ගේ මෙම එකිනෙකට වෙනස් වූ ක්‍රමවේදයන්ට හසු නො වී කිරීම බෙහෙවින් උගහටය. මේ නිසා, සාමාන්‍ය ප්‍රජාව මේ සම්බන්ධයෙන් මනා දැනුමක් මෙන් ම අවබෝධයක් ලබා තිබීම මගින් වංචාන්ට හසු වීම අවම කර ගැනීමේ ඉහළ ඉඩ ප්‍රස්තාවක් ඇත. ඔබ අන්තර්ජාලයේ දැකින ඕනෑම ආකර්ෂණීය දැනුවීමක්, ඉහළ වටිනාකමකින් යුතු ත්‍යාගයක්, ප්‍රතිලාභයක් ලැබෙනවා යැයි පැවැසෙන ඇමතුමක්, කෙටි පණිවුඩයක් ඔබ මූල්‍ය වංචාවට ගුහණය කර ගැනීමේ ප්‍රථම ආදිය විය හැකි බැවින් එවැන්නක් සම්බන්ධයෙන් සිය පෙළුද්ගැලික තොරතුරු ලබා දීමේ දී හෝ අමතර මුදලක් ඔවුන් වෙත ලබා දීමේ දී විශ්වසනීයන්වය සහ සත්‍යතාව පිළිබඳ ව කිහිප වතාවක් ම සිතා බැලීමට මැලි නො වන්න. එක් වතාවක් හෝ මූල්‍ය වංචාවට ගොදුරු වූවා යැයි හැශෙන්නේ නම් තවදුරටත් දිගින් දිගට මුදල් තැන්පත් කරන මෙන් ලැබෙන උපදෙස්වලට අවනත නො වීමට වග බලා ගැනීම ඔබේ වගකීම වේ. තම පෙළුද්ගැලික තොරතුරු, විශේෂයෙන් ම බැංකු ගිණුම් පිළිබඳ තොරතුරු, මුරපද, හර කාචිපත් (Debit Card) සහ යෙය කාචිපත් (Credit Card) අංක, පුද්ගලික හැඳුනුම් අංක (PIN), CVV, CVC හෝ CVS ලෙස හඳුන්වන කාචිපත් සත්‍යාපන අංක, ගනුදෙනු සහතික කිරීමේ දී හාවිත කරනු ලබන එක් වරක් හාවිත කළ හැකි මුරපද - One Time Password (OTP) ආදිය තුන්වන පාර්ශවයක් වෙත ලබා නො දීම

හරහා මෙම වංචාවන්ගේ ඉලක්කයක් බවට පත්වීමේ අවදානම අවම කරවා ගත හැකි ය.

5. ඔබ මූල්‍ය වංචාවකට හසු වුවහොත්...

සැම වසරක දී ම අසන්නට ලැබෙන මූල්‍ය වංචා සංඛ්‍යා ප්‍රමාණ ඉතා ඉහළ වූව ද, නීතිය බලාත්මක කරනු ලබන ආයතන වෙත වාර්තා වන මූල්‍ය වංචා සංඛ්‍යාත්මක වශයෙන් සැලකීමේ දී ඉතා අඩු අගයක් ගනී. මූල්‍ය වංචාවන්ට හසුවීමෙන් ඇති වන අපහසුතාව, ලේඛ්‍රයිලිත්වය සහ වෙනත් විවිධාකාරයේ හේතුන් මූලික කර ගෙන මූල්‍ය වංචාවන්ට ලක්වුවේ මේ පිළිබඳ ව අදාළ ආයතනය වෙත වාර්තා කිරීමට මැලිකමක් දැක්වීම මේ ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත. මේ හේතුවෙන්, මූල්‍ය වංචාකරුවන් විසින් මේ සඳහා යොදා ගන්නා තව ක්‍රමවේද මෙන් ම විවිධ වූ උපකුම හඳුනා ගැනීමේ අපහසුතාවක් පැන නැගී ඇත. මේ පිළිබඳ ව පැමිණිලි යොමු කිරීමට ඔබ වංචාවට හසු වූ අයක් ම විය යුතු නැත. ඔබ මූල්‍ය වංචාවක තවත් එක් ඉලක්කයක් බව ඔබට හැගේ නම්, නො එසේ නම් දැන්වමත් වංචාවකට හසු වී ඇති බව ඔබට හැගේ නම් නො පා පමා ව එය ම ඇති පොලිස් ස්පානයට පැමිණිලි කිරීම ඔබේ වගකීමයි. සිදු වන මූල්‍ය වංචා පිළිබඳ ව ඔබත් නිසි තොරතුරු දන්නේ නම් වගකිව යුතු ශ්‍රී ලංකිකයෙකු ලෙස අදාළ නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන හෝ ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධී ඒකකය වෙත දැනුම් දීම මෙම මූල්‍ය වංචා අවම කිරීම සඳහා මහඟ පිටිවහලක් වනු ඇත.

මූලාශ්‍ර:

1. Central Bank of Sri Lanka. (21.11.2019). Beware of Online Scams - Protect Your Bank Passwords and PINs: <https://www.cbsl.gov.lk/en/news/beware-of-online-scams-protect-your-bank-passwords-and-pin>
2. Financial Intelligence Unit. (02.03.2021). Red Flag Indicators 2021/0302.03.2021 - Red Flags on Scams
3. Lazic, M. (26.02.2021). 41 Shocking Scam Statistics to Keep You Safe in 2021: <https://legaljobs.io/blog/scam-statistics/26.02.2021>
4. Payment and Settlements Department. (21.01.2021). Press Release - Beware of online financial frauds and scams

“චිකක් ජනතද බොලරය”: ඇයේ ලේ කටයුත් කැබේ ට?

1. හැඳුන්වම

එක්සත් ජනපද බොලරය නැතහෙත් ප්‍රකට ව ශ්‍රී න් බැක් (Green Back) ලෙස හැඳුන්වන ඇමෙරිකානු එක්සත් ජනපදයේ ජාතික ව්‍යවහාර මුදල බොහෝ පැතිකවලින් ගත් කළ, ලොව වඩාත් වැදගත් ම ව්‍යවහාර මුදල් අතරින් එකකි. එය වටිනාකමේ සන්නිධියක් සහ තුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස, ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ සහ මූල්‍යයේ කේත්දිය තුළිකාවක් ඉටු කරයි. බොහෝ රටවල් තම විනිමය අනුපාතික පාලනයේ දී, බොලරය පාලක ව්‍යවහාර මුදල ලෙස හාවිත කරයි. සරල වශයෙන් පවසන්නේ නම්, විනිමය අනුපාතිකයක් යනු රටක ව්‍යවහාර මුදලක් තවත් රටක ව්‍යවහාර මුදලක් සමග තුවමාරු වන අනුපාතිකයයි. එය රටවල් දෙකක ව්‍යවහාර මුදලේ සංසන්දනයක් ලෙස ප්‍රකාශ කරනු ලබන සාමේෂීය අයයකි. ලොව පවතින විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් නිල සංවිතවලින් අවම වශයෙන් තුනෙන් දෙකක (2/3) ප්‍රමාණයක් බොලර සම්භාරයන් වේ. එමෙන් ම, බොලරය ලොව පුරා හාණ්ඩ් විස්තර ලේඛන පිළියෙළ කිරීමේ දී සහ, ආනයන හා අපනයන ගනුදෙනු පියවීම සඳහා විශාල වශයෙන් හාවිත කෙරේ.

20 වන සියවසේ අවසන් දශක තුළ දී, බොලරය කෙටි කළක් තුළ ස්ටර්ලින් පවුම සහ අනෙකුත් දැවැන්ත ව්‍යවහාර මුදල් පැවුණු කර යැමෙන් අනුතුරු ව, ලොව පුදානතම සංවිත වත්කම සහ ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ වඩා සැලකිල්ලක් දැක් වූ මාධ්‍යය ලෙස රත්තන් ප්‍රතිස්ථාපනය කළේ ය. සැබුලින් ම, ‘ලොව වඩාත් ම වැදගත් ව්‍යවහාර මුදල’ යන උසස් තත්ත්වය දක්වා බොලරයේ නැගීමෙන්, ස්ටර්ලින් පවුම සහ බ්‍රිතාන්‍යයේ එෂ්ටිජාසික ආර්ථික ආධිපත්‍යයේ බිඳ වැටීම පෙන්නුම් කෙරේ. මෙම බොලර සම්මතය, ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ දිසු වශයෙන් පුළුල් වීමට පහසුකම් සැලසු ජාත්‍යන්තර

අභ්‍යන්තරීය ප්‍රකාශනය

පෙර්ශීය සහකාර අධ්‍යක්ෂ,
බැංකු අධික්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

මුදල් රාමුවක් නිර්මාණය කිරීම මගින්, ගෝලිය ආර්ථිකය ක්‍රියාත්මක කරන ආකාරයේ මහත් විපරියාසයක් ඇති කළේ ය. බොලරය හා සම්බන්ධ ව ලියැවුණු මෙම කෙටි ලිපිය මගින් බොලරයේ මූලාරම්භය, එහි විකාසය, බොලරය විසින් ඉටු කරන ලද විවිධ තුළිකා සහ පුදානතම ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මුදලක් ලෙස එහි අනාගතය කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරේ.

2. බොලරයේ විකාසය

2.1 යටත් විෂ්ටතමය මූලාරම්භය

බොලරයේ ගමන් මග මගින් බ්‍රිතාන්‍ය සහ ස්පාජ්ඩ්ස් යටත් විෂ්ටත පාලකයන්ගේ රාජ්‍ය මූල්‍ය අවපාලනය විදහා දැක්වෙයි. අති විශාල දෙනයකින් යුත් නව ලෙසක් හා තව තවත් දෙනය යස් කර ගත හැකි මූලාග්‍ර තිබියදීත්, එම ප්‍රමාණයටත් වඩා වැඩි මුදලක් ස්පාජ්ඩ්ස් විසින් ගෙවීමෙන් පෙන්නා ලදී. මේ හේතුවෙන්, ස්පාජ්ඩ්ස් ය 1557 වසරෙන් අරඹා, අනතුරු ව 1570, 1575, 1596, 1607 සහ 1647 යන වර්ෂවල දී දාම පැහැර හරින්නෙකු (serial defaulter) බවට පත් විය. ස්පාජ්ඩ්ස් ආර්ථික ආකාන්තිය ගක්තිමත් ආර්ථික ස්ථාපනයක් තුළින් ඇති වූවකට වඩා ආක්‍රමණ තුළින් ලබා ගත් ජයග්‍රහණවලින් එකක් විය. අනෙක් අතට බ්‍රිතාන්‍යය, ඇමෙරිකානු යටත් විෂ්ටතයන්ගෙන් අගනා ලෙස නිස්සාරණය කළ අතර, ඒවාට තඹවලින් පමණක් ගෙවීම් සිදු කළේ ය. බ්‍රිතාන්‍යය සහ ස්පාජ්ඩ්ස් යන පාර්ශ්වයන්ගෙන් සිදු වූ මෙම රාජ්‍ය මූල්‍ය අවපාලන දැවැන්තය නිසා යටත් විෂ්ටතයන් තුළ හට ගත් මුදල් හිගය ඇමෙරිකානු විප්ලවයකට ඉඩක්ව විවර කළේ ය. 1700 අවසානය වන විට, ස්පාජ්ඩ්ස් රිල් 8 පොදුවේ ‘බොලර’ ලෙස ඇමෙරිකාවේ හැඳින්වූ අතර, එයින් කොටසක් ‘ස්පාජ්ඩ්ස් බොලරය’ බවට පත් විය.

වභාත් නිවැරදි ව පවසනොත්, එක්සත් ජනපද 'බොලරය' පැමිණයේ ගුණීම් 28ක් පමණ බරති රදී කාසියට සමාන වූ ජ්‍රේමානු මුදල් ඒකකයක් වන 'තේලර' පිළිගැනීමෙනි. ඒ බැවින්, ඇත්ත වශයෙන් ම බොලරය පදනම් වූයේ යටත් විජ්‍ය මුදල් පද්ධතියේ මුළු ප්‍රතිෂ්ථා බවට පත් වූ, පොදුවේ බොලර ලෙස හැඳින්වූ ස්පායුස්ක්‍රේ රදී රිල් 8 කාසි මත ය. මෙවා 1530 වසර තුළ දී ඇමරිකාවේ සිරින ස්පායුස්ක්‍රේ ජාතිකයන් විසින් ප්‍රමාණ වරට වරට විජ්‍ය කරන ලදී. එක්සත් ජනපද මින්ටි ආයතනය පිහිටුවන ලද 1792 අප්‍රේල් 2 පනත මින්ටි, කණිකා 416ක් නැතහොත් ගුණීම් 26.9563ක බරති සිහින් රදී 8924කින් යුතු එක්සත් ජනපද රදී බොලරය නිෂ්පාදනය කිරීමට අවසර ලබා දුණි.

1914 වර්ෂයේ දී එක්සත් ජනපදයේ ගෙබරල් සංචිත බැංකුව (Fed) පිහිටුවන ලද දින සිට, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ගනුදෙනුවල දී බොලරය එහි ප්‍රමුඛත්වය ඉහළ තාව්‍ය ගෙන ඇත. පළමු ලෙස යුද්ධයෙන් පසු, එක්සත් ජනපදය ලෙස කෙරෙයේ විශාලම ආර්ථික බලවතා ලෙස මූලික අඩුවා යන විට මෙම තත්ත්වය තවත් ගක්තිමත් විය. එක්සත් ජනපදයේ ගෙබරල් සංචිත බැංකුව මූලික අඩුවා සමාන වෙළඳපාලක් බැංකි කිරීමට මූලික අඩුවා දැමීමටත්, එය යුතුපෝෂණය කිරීමටත්, එහි බලය භාවිත කළේ ය. ලන්ඩනයේ සිට නිවියෙක් දක්වා සහ, ස්ටර්ලිං පවුමේ සිට බොලරය දක්වා, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය කටයුතු සංවර්ණය වීම මින් වේගවත් විය.

2.2 රත්න ප්‍රමිතිය: බුටින් වූඩිස්

වෙළඳ භාණ්ඩයක් ලෙස රත්න සතු නෙස්සරිකා වටිනාකම මෙන් ම, එහි බර සහ ආහනුතාව හේතුවෙන් එය පහසුවෙන් දනයේ සන්නිධියක් වූ හෙයින්, 19 වන සියවසේ බොහෝ කළක් මුදල් ප්‍රමුඛත්වය මුදල් ප්‍රමුඛත්වය මුදල් වැනි ආදාළුත් මුදල්, එනම්, රජයේ ආදාළුත් විසින් මවන ලද මුදල් කෙරෙහි මින් පෙර සියවස් තුළ දී එවායේ වටිනාකමෙන් බොහෝ ප්‍රමාණයක් හෝ සම්පූර්ණ වටිනාකම ම අඩුම් ව ගිය විධිමත්භාවය හේතුවෙන්, සාමාන්‍යයෙන් මහජනතාව විශ්වාසය නො තැබූ හ. කඩාසි මුදල් මැවිම ඔස්සේ යුද් උපකරණ අත්තත් කර ගැනීමට මූල්‍යනය කිරීම පිණිස, යුරෝපීය රටවල් එකින් එක රත්න ප්‍රමිතිය 'අත්හැර' යැමත් සමග, පළමුවන ලෙස යුද සමයේ දී සම්භාව්‍ය රත්න ප්‍රමිතිය බිඳු වැටින්. ලෙස යුද්ධය

ද්විත්වය අතර දැකයන්, මහා අවපාතය තුළ වර්ධනය වෙමින් තිබු මුදල් අස්ථායිතාව, වෙළඳ යුද්ධය සහ ආර්ථික අර්බුදය මගින් විදාහ දැක්වීම්. බුටින් වූඩිස් මුදල් පද්ධතිය පිහිටුවීමත් සමග දෙවන ලෙස යුද්ධයේ අවසානය වන තුරු මුදල් ස්ථායිතාව යා තත්ත්වයට පත් නො වූණි. මේ යටතේ, මුදල් මැවිමට රජයයන් සතු හැකියාව, එක් එක් රටවල් තම මුදල් එක්කයේ වටිනාකම ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයකට එක්සත් ජනපද බොලරයට යා කරමින් නැවත වරක් සීමා කළ අතර, එක්සත් ජනපද බොලරය අවුන්සයකට බොලර් 35ක අනුපාතිකයකට රතුන් වෙත යා කෙරිණි. විදේශීය රජයයන් සතු බොලර්, ඉල්ලුම මත රතුන්වලට හැරවීමට එක්සත් ජනපදය ඉදිරිපත් විය. ඒ අනුව, එක්සත් ජනපද බොලරය ජාත්‍යන්තර සංචිත ව්‍යවහාර මුදල ලෙස තෝරා ගන්නා ලදී. මෙම පද්ධතිය මගින්, දෙවන ලෙස යුද්ධය අවසානයේ සිට 1960 දැකයේ අවසානය දක්වා සුවිශ්චිත ආර්ථික ව්‍යාප්තියක් පෙන්වුම් කළ යුගයකට ස්ථාවර මුදල් රාමුවක් සැපයිණි. ඒ වන විට, කෙසේ වෙතත්, එක්සත් ජනපද ආධාර වැඩිසටහන් සහ වර්ධනය වන එක්සත් ජනපද වෙළඳ හිගය සමග එකාබද්ධ ව, ඇමරිකානු සංස්ථා මගින් සිදු කරන ලද විදේශ ආයෝජන, යුරෝපීය රටවල් ගණනාවකට විසින් විශාල එක්සත් ජනපද බොලර් සම්භායයක් රස් කර ගැනීමට හේතු විය. 1971 දී ජනාධිපති රිවකි නික්සන්ගේ නායකත්වයෙන් යුත් එක්සත් ජනපදය තම රන් සංචිත ක්ෂය වෙනු ඇතැයි ඇති වූ බියෙන්, එම විදේශීය රටවල් සතු බොලර් රතුන් බවට පත් කිරීමට කැප වී සිටීම ප්‍රතික්ෂේප කළ හෙයින්, රන් සම්මත යුගය අවසන් කරමින් පද්ධතිය බිඳු වැටුණි.

2.3 ප්‍රශ්නවත් බුටින් වූඩිස් යුගයේ දී බොලර් සම්මතයෙන් ඇති කළ බලපෑම

බොලර් සම්මතය රන් ප්‍රමිතියට වභා ඉතා වෙනස් ආකාරයකින් හිඟ කරයි. රන් ප්‍රමිතිය තුළ පැවැති රේට ආවේණික වූ ගැලපුම් යාන්ත්‍රණය නිසා විශාල, බහු-වර්ෂ වෙළඳ අසමතුලිතතාව සිදු කළ නො හැකි යමක් බවට පත් විය. තිදුෂ්‍යනක් ලෙස, 19 වන සියවසේ දී ජරුමනියට ප්‍රංශය සමග අඛණ්ඩ වෙළඳ හිගයක් පැවතියේ නම්, ජරුමනිය සතු රතුන්වලින් යම් කොටසක් එම හිගය ගෙවා දැමීමට ප්‍රංශයට නැවැගත කළ යුතු ව තිබුණි. ණය ලබා ගැනීමේ හැකියාව රට් පවතින රතුන් ප්‍රමාණ විසින් තීරණය කරනු ලබන බැවින්, ප්‍රංශයේ ප්‍රසාරණය කරන ලද මුදල්

පදනම එහි ගය ප්‍රසාරණයකට ඉඩ දෙන්නට ඇත. ගය ප්‍රසාරණය වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයකට සහ අවසානයේ උද්ධමනයට හේතු වන්නට ඇත. කෙසේ වෙතත්, බෛවන් වූඩිස් යුගය බිඳ වැටුණු විගස, රන් ප්‍රමිතියට ආවේණික වූ ස්වයං-ගැලපුම් යාන්ත්‍රණ (සම්භාව්‍ය ආර්ථික විද්‍යාවේ වෙළඳපාල නිෂ්කාරන උපකළුපනය) ක්‍රියාත්මක විම නැවතුණි. ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම තවදුරටත් කුලනය කිරීමට සිදු තො වූණි; හිගයන් ප්‍රාදේශීලික මූල්‍යන කිරීමට සිදු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හට ගත් ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ ප්‍රසාරණය සහ දේශ සීමා හරහා සිදු වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහයන්, ගෝලියකරණ යුගය කරා කැදවා ගෙන ගියේ ය. බොලර් රතුන් බවට පරිවර්තනය කිරීමේ කිසිදු කැපවීමකින් එක්සත් ජනපද රජය තවදුරටත් සීමා තො වූ විට, බොලර් නිර්මාණය කිරීමෙන් හෝ එක්සත් ජනපද හාන්ඩාගාර බැඳුම්කර වැනි එක්සත් ජනපද බොලර්වලින් නම් කරන ලද ගය උපකරණ එහි වෙළඳ හුවල්කරුවන්ට විකුණුමින්, එරට විසින් විකුණු ලබන ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් ලේඛයේ සෙසු රටවලින් මිලදී ගැනීමට සහ හිගය පියවීමට හැකි අගනා තත්ත්වයකට එකසත් ජනපදය පත් විය. ඉතා ඉක්මනින්, එක්සත් ජනපදය ඉතා විශාල වෙළඳ හිගයන් සහ අයවැය හිගයන් පවත්වා ගෙන යැම්මට පත් ගත්තේ ය. මෙය 2008 වසරේ දී හට ගත් මූල්‍ය අරුබුදයට මූලික වූ තවත් එක් වරදක් විය.

3. එක්සත් ජනපද බොලරයේ හුමිකාව

එක්සත් ජනපද බොලරය වටිනාකමේ සන්නිධියක් සහ ප්‍රාදේශීලික මාධ්‍යයක් ලෙස ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ දී මෙන් ම මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ දී ද කේන්ද්‍රීය හුමිකාවක් ඉටු කරයි.

- බොහෝ රටවල් ඔවුන්ගේ රටේ ව්‍යවහාර මූදල් වටිනාකම බොලරයේ වටිනාකමට සාපේක්ෂ ව තීරණය කරනු ලබන විනිමය අනුපාතික ක්‍රමයක් යටතේ පවත්වා ගෙන යයි.
- මහ බැංකු සහ මූදල් අධිකාරීන් විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන නිල විදේශ විනිමය සංවිත, විදේශ ව්‍යවහාර මූදල් කැන්පතු සහ බැඳුම්කරයන්හි විශාල කොටසක් බොලර් සම්භාරයට අයත් වේ.
- ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ දී ලොව පුරා හාන්ඩ් විස්තර ලේඛන සඳීම් දී මෙන් ම, ආනයන සහ අපනයන ගනුදෙනු පියවීම සඳහා ද, බොලරය පුළුල් ලෙස හාවිත කෙරේ.

මහ බැංකුවල තීරණවලට එරෙහි ව එනම්, බොලරයේ නිල මැදිහත් වීමට එරෙහි ව, මූදල් එකකයේ පොදුගලික හැසිරීම පිළිබඳ ව සඳහන් කර ඇති කොහොත් (1971) සහ ක්රැග්මැන් (1984) ට අනුව, ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මූදලක් මගින් තීරුපණය කළ හුමිකා හයක්, සරල ලෙස හඳුනා ගැනීම මත පදනම් ව, බොලරයේ මෙම හුමිකා තුන පහත 1 වගුවේ කුමානුකුල ව ඉදිරිපත් කර ඇත.

1 වගුව: ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මූදලක් ලෙස බොලරයේ හුමිකා

	පොදුගලික හැසිරීම	නිල මැදිහත් වීම
ප්‍රවාමාරු මාධ්‍යය	වාහකය	මැදිහත් වීම (Intervention)
වටිනාකමේ සන්නිධිය	බැංකුකරණය	සංවිතය (Reserve)
ගිණුම් එකකය	හාන්ඩ් විස්තර ලේඛන සඳීම (Peg)	ඇණහිට්වීම

3.1 ඇණහිට්වන ලද විනිමය අනුපාතිකයන් සඳහා ගක්තිමත් ම ව්‍යවහාර මූදල

බොහෝ රටවල් ඔවුන්ගේ ව්‍යවහාර මූදල් බොලරයට ඇණහිට්වයි. මින් අදහස් කෙරෙන්නේ, බොලරයට සාපේක්ෂ ව නිශ්චිත මට්ටමක ඔවුන්ගේ ව්‍යවහාර මූදලේ අගය කඩා ගැනීමට ඔවුන් ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් හාවිත කරන බවයි. රටක්, එහි ව්‍යවහාර මූදල බොලරයට ඇණහිට්වීම යන්නෙන් බොලරයට එරෙහි ව ඇගයිමකින් හෝ ක්ෂේත් කිරීමකින් තොර ව එ රටේ ව්‍යවහාර මූදලේ අගය පාලනය කිරීම අදහස් කරයි. මෙය සිදු කිරීමට, ඔවුන් ස්ථාවර විනිමය අනුපාතිකයක් හාවිත කළ යුතු ය. සාමාන්‍යයෙන්, රටක් එහි ව්‍යවහාර මූදල් එකකය නිශ්චිත බොලර් පරාසයකට ඇණහිට්වයි. අපනයනය කෙරෙහි නැඹුරු බොහෝ රටවල් ඔවුන්ගේ ව්‍යවහාර මූදලේ අගය බොලරයට වඩා අඩුවෙන් කඩා ගැනීමට උත්සාහ දරයි. හාන්ඩ් විස්තර ලේඛනයේ වටිනාකම එක්සත් ජනපද බොලරයන් දක්වා ඇති බැවින්, ඔවුන්ගේ අපනයන සෙසු රටවලට අඩු මිලට ලබා දීමෙන් මෙයින් ඔවුනට සාපේක්ෂ වාසියක් අත් කර දෙයි. මෙයට කදිම උදාහරණයක් වන්නේ ඒනයයි. ජාත්‍යන්තර විවේචනවලට අර්ථ වශයෙන් ප්‍රතිච්ච දක්වීමින් විනය වැඩි වැඩියෙන් තම විනිමය අනුපාතික පාලනය ලිහිල් කරමින් පැවතිය ද, තරගකාරී මිලකරණය

පවත්වා ගෙන යැම සඳහා ස්වතිය ව්‍යවහාර මුදල (පුදාන්/රෙන්මින්බ්) බොලරයට ඇණහිටවයි.

ගල්ක සහයෝගීතා කමුන්සිලයේ සිටින තෙල් අපනයන රටවල වැනි සෙසු රටවල ඔවුන්ගේ මූලික අපනයනය වන තෙල් බොලරවලින් විකුණු ලබන හෙයින්, ඔවුන්ගේ ව්‍යවහාර මුදල් බොලරයට ඇණහිටවිය යුතු ය. බොලරය පහත වැට් ඇති බැවින්, ඔවුන් ඔවුන්ගේ ස්වේච්ඡ ධන අරමුදල්වල විශාල බොලර හිමිකරුවන් බවට පත් ව ඇත. බනිජ තෙල් ආදායමෙන් උපයන මෙම බොලර වැඩි ප්‍රතිලාභයක් ලබා ගැනීම සඳහා බොහෝ විට එක්සත් ජනපදයේ ආයෝජනය කෙරේ. ඇත්ත වශයෙන් ම, 2008 වර්ෂයේ දී අඩුඩාඩිය තම බංකාලොත්හාවය වළක්වා ගැනීම සඳහා බනිජ තෙල් ආදායමෙන් උපයන ලද බොලර සිටිගැප් (Citigroup) තුළ ආයෝජනය කළේ ය. විනය හෝ, තෙල් අපනයනය කරන රටවල් සමඟ බොහෝ වෙළඳාම් කරන රටවල්, ඔවුන්ගේ පාරිභෝගිකයා/ පාරිභෝගිකයන් සමඟ තරගකාරී ව සිටීමට ඔවුන්ගේ ව්‍යවහාර මුදල් බොලරයට ඇණහිටවනු ඇත.

හොංකොං, මලයාසියාව සහ සිංගප්පූරුව වැනි විශාල ආර්ථිකයන් බොහෝමයක් ඔවුන්ගේ ව්‍යවහාර මුදල බොලරයට ඇණහිටවයි. විනිමය අනුපාතික පාලනවලින් තන්තුවලින් බහුතරයක් ආරක්ෂාකාරී ව්‍යවහාර මුදල ලෙස බොලරය හාවිත කරන බව 2 වගුවෙන් පෙන්වා දෙයි.

2 වගුව: විනිමය අනුපාතික මෙහෙයුම්කරුවන් (2011 - 2019)

වර්ෂය	එ.ජ බොලර	පුරෝ	සංයුතිය	වෙනත් ව්‍යවහාර මුදලක්
2011	25.3	14.2	7.4	4.2
2012	22.6	14.2	6.8	4.2
2013	23.0	14.1	6.8	4.2
2014	22.5	13.6	6.3	4.2
2015	22.0	13.1	6.3	4.2
2016	20.3	13.0	4.7	4.7
2017	20.3	13.0	4.7	4.7
2018	19.8	13.0	4.7	4.7
2019	19.8	13.0	4.2	4.7

මුළය: විනිමය විධිවිධාන සහ විනිමය සීමා කිරීම පිළිබඳ වාර්ෂික වාර්තාව 2019, ජාත්‍යන්තර මුළු අරමුදල

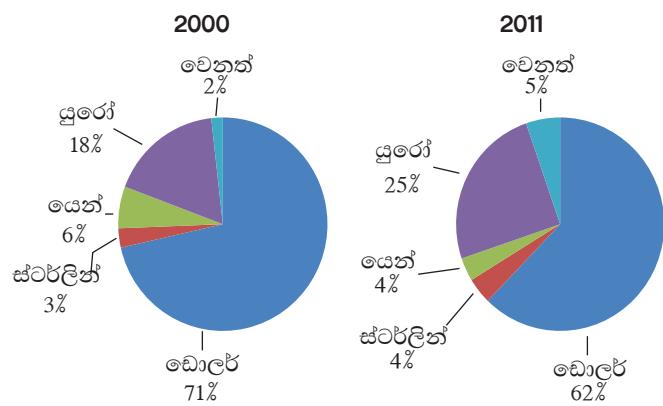
3.2 සංචිත කළමනාකරණය තුළ බොලර

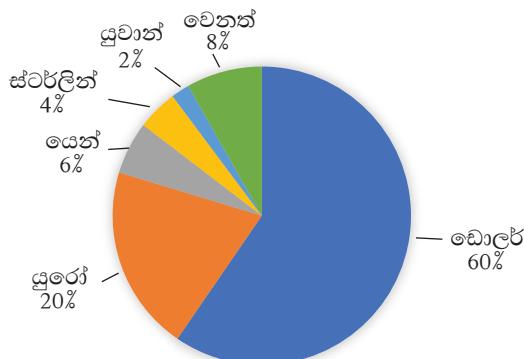
නිල විදේශ විනිමය සංචිතවල එනම්, මුදල් අධිකාරයන් සහ රජය විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු සහ බැඳුම්කරවල බොලරය සුවිශේෂී අයයක් පෙන්වුම් කරයි; ඒ බොහෝ දුරට බොලරය මැදිහත් වීමේ මුදල් ඒකකයක් වීම නිසා විය හැකි ය.

ජාත්‍යන්තර වෙළඳපාල තුළ බොලරය සිදු කරන ඉමහත් කාර්යාලය, විශාල ආර්ථිකයන් සතු රටවල ව්‍යවහාර මුදලට අනුග්‍රහය දැක්වීමට පරිභේකයන්ට ඇති තැකැරුණාව, සාපේක්ෂ ව කෙකිමත් නිමැවුම් සහ රකියා වර්ධනය මෙන් ම, අඩු හා ස්ථාවර උද්ධමනය ද, පරිභේකයන්ට බොලරය හාවිත කිරීමට බැඳීමක් ඇති කරවයි.

ජාත්‍යන්තර මුළු අරමුදලේ නිල විදේශ විනිමය සංචිත (Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves - COFER) දත්ත ගබඩාවේ ව්‍යවහාර මුදල් සංයුතියට අනුව, 21 වන සියවස ආරම්භයේ දී, ලෝකයේ මුළු සංචිතවලින් 71% ක කොටසක බොලරය ආධිපත්‍යය පැනිරුවේ ය. කෙසේ වෙතත්, පසුගිය දෙකය තුළ දී ප්‍රධාන සංචිත ව්‍යවහාර මුදල ලෙස බොලරයේ ආධිපත්‍යය 2021 වසර අවසානය වන විට 60%ට වඩා පහත වැට් ඇත (1 ප්‍රේන්තාරය).

1 ප්‍රේන්තාරය - ප්‍රධාන සංචිත ව්‍යවහාර මුදල ලෙස බොලරයේ ආධිපත්‍යය

මූලය: ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ නිල විදේශ විනිමය සංචිත (COFER)

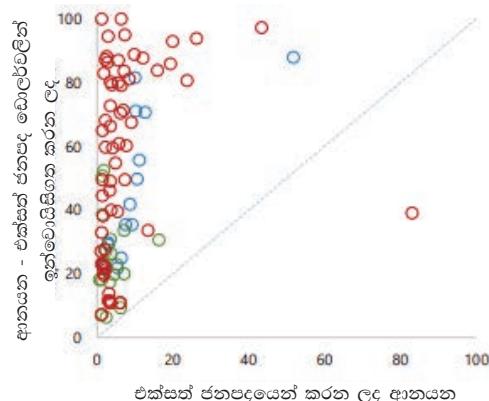
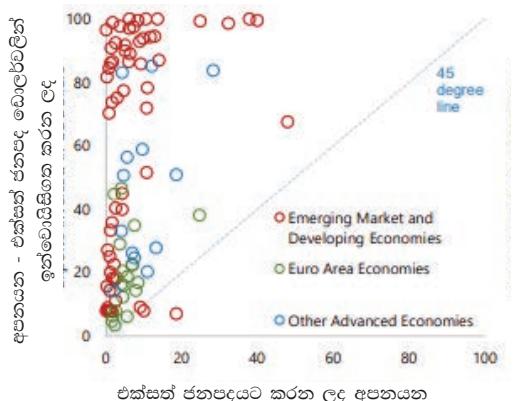
යුරෝ කළාපයේ පිබිදීම සහ වෙළඳ අතිරික්තයක් සහිත රටවල සංචිත විවිධාංගිකරණ අරමුණු, මෙම විතැන් විමට ප්‍රධාන හේතු ලෙස දක්වා ඇති. යුරෝ කළාපයේ පිබිදීම හෝ අනාගතයේ දී සිදු විය හැකි විසුරුවා හැරීමත් සමග, බොලරයට එහි කොටස යළි ලබා ගත හැකි යි සියලුම අපේක්ෂා කළ හැකි ය. තවද, වින රෙන්මින්න් ව්‍යවහාර මුදල සංචිත මුදල් ඒකකයක් ලෙස නැගී එන බවද සටහන් වේ.

3.3 ජාත්‍යන්තර මූදල (International Cash) සහ ඉන්වොයිසිගත කිරීමේ ව්‍යවහාර මූදල (Invoicing Currency) ලෙස බොලරය

බොලරය විදේශ විනිමය වෙළඳපොල තුළ ප්‍රමුඛ පෙළේ ගනුදෙනු සිදු කිරීමේ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයක් මෙන්ම, ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ දී ප්‍රධාන ඉන්වොයිසිගත කිරීමේ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයක් ද වේ. ජාත්‍යන්තර බෝලුමිකරණය සඳහා වූ බැංකුවේ 2019

අප්‍රේල් මාසයේ විදේශ විනිමය පිරිවැටුමට අනුව, 2019 අප්‍රේල් මාසයේ දී විදේශ විනිමය ගනුදෙනු පරිමාවෙන් 88%ක කොටසක් සතු කර ගනිමින් බොලරය දිගින් දිගට ම ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනුවල ආධිපත්‍යය දැරුවේ ය. බොලරයට අදාළ ව හෝ සම්බන්ධ ව විශාල ගනුදෙනු සංඛ්‍යාවක් මතිනු ලබන බව ගතවමින්, විදේශ විනිමය වෙළඳපොල පිරිවැටුම් පරිමාව පසුගිය දෙකය තුළ දී දෙගුණයකට වඩා ඉහළ ගොස් ඇත. විදේශ විනිමය වෙළඳපොල තුළ, ඉහළ ගණුදෙනු පරිමාවන් අඩු ලංසු තැබීම් පැතිරීමට සහ බොලර හාවිත කිරීම සඳහා අප්‍රකාශන ගනුදෙනු පිරිවැය අවම කිරීමට දායක වේ. මෙම ගනුදෙනුවල දී බොලරයේ හාවිතය ගක්තිමත් කිරීමට පෙරලා ඉන් වාසි අත් වෙයි. ඉන්වොයිසිගත කිරීමේ ව්‍යවහාර මුදලක් ලෙස බොලරයේ පැතිර පැවැත්ම තක්සේරු කිරීමේ දී, බොලරවලින් ඉන්වොයිසිගත කර ඇති එක් එක් රටවල අපනයනවල ප්‍රතිශතය, එක්සත් ජනපදය සඳහා තියෙමින් රටේ මුළු අපනයනවල ප්‍රතිශතයන් සමග සංසන්දනය කළ හැකි ය. එක්සත් ජනපදය හැර වෙනත් ජාතීන් සමග ඔවුන්ගේ වෙළඳාම සඳහා විදේශීය තිෂ්පාදකයින් බොලරය 'වාහක මුදල ඒකකයක් (Vehicle Currency)' ලෙස තෝරා ගන්නා ප්‍රමාණය මින් අනාවරණය වේ.¹ රුප සටහනින් එක්සත් ජනපදය හැර අනෙකුත් රටවල් අතර දීවිපාරියික වෙළඳාමේ විශාල කොටසක් එක්සත් ජනපද බොලරවලින් ඉන්වොයිසිගත කර ඇති බව පෙන්නුම් කරන අතර, බොහෝ සංවර්ධන සහ තැගී එන වෙළඳපොල, එක්සත් ජනපදයට ඔවුන් සිදු කරන අපනයන කොටස නො තකමින් ඉන්වොයිසිගත කිරීමේ මුදල් ලෙස බොලරය තෝරා ගැනීමට කැමැත්තක් දක්වයි.

1 රුප සටහන: එක්සත් ජනපදය සමග වෙළඳාම සහ එක්සත් ජනපද බොලර ඉන්වොයිසිගත කිරීම

මූලය: ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ කාර්යමන්බල සාකච්ඡා සටහන, ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල සහ විදේශීය ගැලපුම, පිටුව 9.

වාහක ව්‍යවහාර මූදල ලෙස බොලරයේ ඩුමිකාව එබැවින්, විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සහ වෙළඳපාල තුළ පරීමාණ ආර්ථිකයන් වෙත ආරෝපණය කර ඇත.

එම හැරුණු විට, අන්තර් බැංකු වෙළඳපාල තිබෙන අතර, එහි ප්‍රවාහාර මාධ්‍ය වන්නේ බොලරයයි. කුබාරිච් (1978, පිටු 18) ට අනුව, "...මෙරට දී සහ විදේශයන්හි දී, වෙළඳපාල සහභාගිකරුවන් විසින් අත්‍යා ලෙස සිදු කරනු ලබන සියලු අන්තර් බැංකු ගනුදෙනුවලට විදේශ ව්‍යවහාර මූදලක් සඳහා බොලර් මිල දී ගැනීම හෝ විකිණීම ඇතුළත් වේ. බැංකුවක අරමුණ ස්ටර්ලින් සඳහා ජ්‍යෙමානු මාර්ක් මිලදී ගැනීම වුවද මෙය සත්‍යයකි."

3.3.1 පෙටෙශාබොලර් උපක්ෂණය

'පෙටෙශාබොලරය' බොලර්වලින් වෙළඳ හාණ්ඩ්වල මිල නියම කිරීමට අදාළ ව සම්ප වශයෙන් සම්බන්ධ සංකල්පයකි. රටක් තම බතිඡ තෙල් තවත් රටකට විකිණීමෙන් උපයා ගන්නා එක්සත් ජනපද බොලර පෙටෙශාබොලර නම් වේ. පෙටෙශාබොලර පිළිබඳ සංකල්පය පෙටෙශාබොලර යුතු උපක්ෂණයට හේතු වී ඇත. පෙටෙශාබොලර යුතු උපක්ෂණයේ යෝජකයන්ට අනුව, බොහෝ රටවල් තෙල් ආනයනය මත යැපෙන හෙයින්, ආනයනය අඛණ්ඩ ව කර ගෙන යැම සඳහා විශාල බොලර් තොග පවත්වා ගෙන යැමට ඔවුනට බල කෙරේ. එක්සත් ජනපදය තුළ පවතින ආර්ථික තත්ත්වයන් නො සලකමින්, එක්සත් ජනපද බොලර් සඳහා අඛණ්ඩ ඉල්ලුමක් මෙන් ම උඩුකුරු තෙරපුමක් මෙමගින් ඇති කෙරේ. ස්වාමී පුරස්කාරය (Seigniorage) සහ ඔවුන්ට කළ හැකි ප්‍රමාණය වඩා අඩු පොලී අනුපාතික යටතේ බැඳුම්කර තිකුත් කිරීම ඔස්සේ, එක්සත් ජනපද රජයට ආදායම් ලබා ගැනීමට ඉඩ ලබා දෙයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, වෙනත් බොහෝ රටවලට හැකි ප්‍රමාණයට වඩා තිරසාරාත්මක මට්ටමකට එක්සත් ජනපද රජයට ඉහළ අයවැය හිගයන් පවත්වා ගෙන යැමට හැකි වේ. එක්සත් ජනපද රජයට ආනයනය කරනු ලබන හාණ්ඩ සාපේක්ෂ ව ලාභදායී වන බව ද, ශක්තිමත් එක්සත් ජනපද රජය ආදායම් ලබා ගැනීමට ඉඩ ලබා දෙයි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, වෙනත් බොහෝ රටවලට හැකි ප්‍රමාණයට වඩා තිරසාරාත්මක මට්ටමකට එක්සත් ජනපද රජයට ඉහළ අයවැය හිගයන් පවත්වා ගෙන යැමට හැකි වේ. එක්සත් ජනපද රජයට ආනයනය කරනු ලබන හාණ්ඩ සාපේක්ෂ ව ලාභදායී වන බව ද, ශක්තිමත් එක්සත් ජනපද බොලරයකින් හැගවෙයි.

4. බොලරයේ අනාගතය

"...එක්සත් ජනපද මූදල් පද්ධතියේ අනාගතය බොහෝ දුරට දේශපාලන ප්‍රශ්නයකි; බොලරයේ අනාගත

අන්තර්ජාතික ඩුමිකාව බොහෝ දුරට ආර්ථිකය සම්බන්ධ එකකි."

ක්රුග්මැන් (1984), පිටුව 261

මැතක දී, ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මූදල් එකකයක් ලෙස එක්සත් ජනපද බොලරයේ ප්‍රමුඛත්වය පිළිබඳ ව ප්‍රශ්න කර ඇත. සංචිත සම්භාරයන් පිළිබඳ 1 ප්‍රස්ථාරයේ දැක්වෙන දත්ත මගින්, සාම්ප්‍රදායික බොලර් රඳවා තබා ගැනීමෙන් ක්‍රමික ව ඇත් වීමක් ඇරුණි ඇති බව පෙන්නුම් කෙරේ. ගෝලිය ආර්ථිකය ප්‍රසාරණය වන අතර, ආර්ථික වර්ධනය එක්සත් ජනපදයට වඩා විනය දෙසට නැඹුරු වී ඇත. ගෝලිය ආර්ථිකය ප්‍රසාරණය වන විට, එක්සත් ජනපද බොලරය හා සම්බන්ධ ඉහළ සම්බුද්ධතකරණය එතරම් වැදගත් නො වන බවට කාර්ය (2019) තරක කරයි.

යුරෝප්, රෙන්මින්ඩ් සහ යෙන් වැනි වෙනත් ව්‍යවහාර මූදල්වල නැගී ජීම, බොලරයේ අගයෙහි වෙනස් වීම සහ, 2008 - 09 යන කාලය තුළ ගෝලිය මූල්‍ය වෙළඳපාල අර්බුදය මගින්, ලෝක වෙළඳපාල තුළ මෙම ව්‍යවහාර මූදලේ දිග කළ පවත්නා තත්ත්වයට සැලකිය යුතු අහියෝග එල්ල කොට ඇත. ඉදිරි දෙකවල දී රතුන් සහ ක්‍රිජ්‍යෝග මූදලේ ඉදිරියට පැමිණියෙන් මෙන් ම, වෙළඳ සහ මූල්‍ය වෙළඳපාල තුළ ජීවා පුළුල් ලෙස හාවිත කළ හැකි විශ්වාස්ථායක තත්ත්වයට පත් වුවහොත්, අනෙකුත් ව්‍යවහාර මූදල්වල තත්ත්වය එක්සත් ජනපද බොලර් හා සමාන ව දුර්වල මට්ටමක රැඳු පවතිනු ඇත. ඇතැම් ගනුදෙනු සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විශේෂ ආදාන හිමිකම් මත පදනම් ව, 'ලෝක' ව්‍යවහාර මූදල් වර්යාකින් බොලරය ප්‍රතිස්ථාපනය කළ යුතු බව චදා ගෝලිය මූල්‍ය අර්බුදයේ එලවිපාක මගින් යෝජනා විය.

කෙසේ වෙතත්, ජාත්‍යන්තර වෙළඳ සහ මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ තීරණාත්මක අංශ පුරා හට ගත් යුරෝප් කළාප අර්බුදය (බෙක්සිට්, ඉවලෙක්සිට් තරජනය, මධ්‍යම රාජ්‍ය මූල්‍ය අධිකාරියේ මධ්‍ය බව ආදි) හමුවේ, බොලරය ප්‍රධාන ඩුමිකාවන්හි එහි ස්ථානය රඳවා ගෙන ඇත. බොලරයේ ගෝලිය තත්ත්වයේ වෙනස්කම් ඇති විය හැකි අතර, ව්‍යවහාර මූදල් හාවිතයට උනන්දුවක් තැනිකම්, එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය ප්‍රමාණයෙන් විශාල වීම සහ සාපේක්ෂ ස්ථානයකාව, තෙල් සහ අනෙකුත් වෙළඳ හාණ්ඩ්වල බොලර් මිල නියම

කිරීම වැනි සාධක, ජාත්‍යන්තර ගනුදෙනුවල දී ප්‍රමුඛ මාධ්‍යය ලෙස බොලරයේ ඩුම්කාව සඳාකාලික කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

5. නිගමනය

ගෝලීය ආර්ථිකය තුළ බොලරයේ ඩුම්කාවේ මහ බැංකු සහ ආයෝජකයන් වෙත ලබා දෙන වැදගත් ඇගැවීම් ඇතුළත් වේ. ගෝලීය ආර්ථිකය තුළ හට ගන්නා වෙනස්කම් මධ්‍යයේ ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මුදලක් ලෙස එක්සත් ජනපද බොලරය විවිධ පැතිකඩ තුළ තවමත් ස්ථාවර ව පවතියි. සැබ්වින් ම, බොලරය, ප්‍රමුඛ සංචිත ව්‍යවහාර මුදල ලෙස ස්ටර්ලින් පැවුම අනිබවා ගොස් ඇත. බොලරයේ තත්ත්වයේ ක්‍රමික විතැන් විමක් පවතින බව සාක්ෂි මගින් පෙනී යන අතර, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය මෙන් ම ව්‍යාපාර සඳහා, ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම සහ මූල්‍ය වෙළඳපොල තුළ බොලරයේ වෙනස් වන ඩුම්කාවේ විහාරයන් සහ ඉන් ඇති විය හැකි ප්‍රතිඵල හඳුනා ගැනීම වැදගත් බව පෙනේ.

මූලාශ්‍ර:

Bank for International Settlement. Triennial Central Bank Survey Foreign Exchange Turnover in April 2019, 2019, https://www.bis.org/statistics/rpfx19_fx.pdf.

Eichengreen, Barry. "Golden Fetters: The Gold Standard and the Great Depression 1919-1939". New York: Oxford University Press. 1992.

Emine, Boz. Casas, Camila. Georgiadis, Georgios. Gopinath, Gita. Le Mezo, Helena. Mehl, Arnaud. and Nguyen, Tra. "Invoicing Currency Patterns in Global Trade". IMF Working Paper, International Monetary Fund, Washington DC. 2020.

Carney, M. The Growing Challenges for Monetary Policy in the Current International Monetary & Financial System. Speech to Jackson Hole Symposium 2019. < <https://www.bis.org/review/r190827b.pdf>>

Cohen, B. J. (1971), "The future of sterling as an international currency". London: Macmillan.

Edward T, Yorke. "The History of the Greenback Dollar". 1988, <http://ecclesia.org/forum/uploads/bondservant/greenbackP.pdf>.

Global Finance Magazine. <http://www.gfmag.com/tools/global-database/economic-data/11859-international-reserves-by-country.html#axzz23dGH9DxL>.

Goldberg, L. S, (2010), "Is the International Role of the Dollar Changing?", Current Issues in Economics and Finance, Federal Reserve Bank of New York, Volume 16.

Gustavo A. Camila C. Luis C. Gita G. Nan Li. Sergii M. Carolina O, B. Damien P. and Yannick T. "Dominant Currencies and External Adjustment". (2020), IMF Staff Discussion Note.

Kubarych, R. 1978. "Foreign Exchange Markets in the United States". New York: Federal Reserve Bank.

Paul R. Krugman, The International Role of the Dollar: Theory and Prospect. (1984). pp. 261 – 278. <http://www.nber.org/chapters/c6838>.

Milton Friedman and Anna Jacobson Schwartz, A Monetary History of the United States 1867-1960. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1963.

William R. Clark. "Petrodollar Warfare: Dollars, Euros and the Upcoming Iranian Oil Bourse". Media Monitors Network. (2005). <https://www.resilience.org/stories/2005-08-08/petrodollar-warfare-dollars-euros-and-upcoming-iranian-oil-bourse/>.

Richard Duncan, The Dollar Crisis: Causes, Consequences, Cures. John Wiley & Sons. (2003).

ස්ථාන මූල්‍ය පද්ධතියක් සඳහා මහ බැංකුවේ කාර්යාලය

පක්‍රීතියෙන් අත්දැකීම් / තොරතුරු සම්ගින්...

කටු මිහිඟේ ගොන්සේසා

කළමනාකාර සභකාර

බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන අධික්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

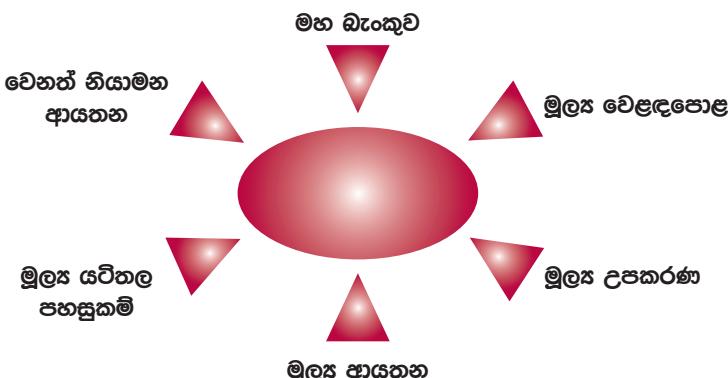
මිනැම ම ආර්ථිකයක මූදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, මිල ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීම, මූල්‍ය ස්ථායිතාය පවත්වා ගැනීම සහ රුපයේ නියෝජිත කාර්යයන් ඉටු කිරීම වෙනුවෙන් ස්වාධීන ආයතනයක් ලෙස මහ බැංකුව ඉතා වැදගත් කාර්යය හාරයක් ඉටු කරයි.

මිනැම රටක ආර්ථිකයක යන පැවැත්ම උදෙසා මූදල් සැපයුම, විනිමය අනුපාත සහ පොලී අනුපාත යන සාර්ව ආර්ථික විව්‍ලායන් අපේක්ෂිත මට්ටම් පවත්වා ගැනීම, ස්ථාවර උද්ධමන අනුපාතිකයක් පවත්වා ගැනීම සහ මූල්‍ය ආයතන, මූල්‍ය වෙළෙඳපොල හා ගෙවීම පද්ධති නිසියාකාර සහ ආරක්ෂාකාරී අයුරින් පවත්වා ගෙන යැම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. මූල්‍ය පද්ධතිය කෙරෙහි මහත්තාවගේ විශ්වාසය ගොඩ නැගීම, තැන්පත් රස් කිරීම සහ ඒවා නිසි ආයෝජන මාර්ගවල යෙදීම් පහසු කිරීම සඳහා මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායිතාව වැදගත් වනු ඇත.

මූල්‍ය පද්ධතිය

මූල්‍ය පද්ධතිය මූලික වශයෙන් මූල්‍ය වෙළෙඳපොල, මූල්‍ය උපකරණ, මූල්‍ය ආයතන, මූල්‍ය යටිතල පහසුකම් සහ නියාමන ආයතනවලින් සම්බන්ධ වේ. අතිරික්ත ඒකකවලින් අරමුදල් රස් කරමින් හිග ඒකකවලට අරමුදල් සපයමින් මූල්‍ය ආයතන ඉතා වැදගත් මූල්‍ය අතරමැදිකරණයක යෙදෙයි. මූල්‍ය පද්ධතියක ප්‍රධාන කාර්යයන් වන්නේ සම්පත් බෙදා වෙන කිරීම, අවදානම් කළමනාකරණය සහ ගෙවීම පියවීමයි. ස්ථාවර මූල්‍ය පද්ධතියක් බාධාවකින් තොර ව ආර්ථික කටයුතු කර ගෙන යැමට මග සලසයි. තවද, ස්ථාවර මූල්‍ය පද්ධතියක් තැන්පත්කරුවන්ට සහ ආයෝජකයින්ට හිතකර වාතාවරණයක් බිජි කරයි. එම නිසා, ස්ථාවර මූල්‍ය පද්ධතියක් කාර්යක්ෂම මූල්‍ය අතරමැදිකරණය දිරීම්ත් කරන අතර ආයෝජනය සහ ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කරයි.

1.1 රුප සටහන: මූල්‍ය පද්ධතියේ සංශෝධනය

1 කංඩා සටහන: මූල්‍ය පද්ධතියේ සමස්ත වත්කම් 2020 වසර අවසානයට

මූල්‍ය පද්ධතිය	දේශීය මූලින්	එක්සත් ජනපද බොලර්වලින්
ශ්‍රී ලංකාව	ශ්‍රී ලංකා රු. ව්‍යුහය 23.6	ඡ. ජ. බොලර් ව්‍යුහය 0.13
පකිස්ථානය	පාකිස්ථාන රු. ව්‍යුහය 27.0	ඡ. ජ. බොලර් ව්‍යුහය 0.18

මූල්‍ය වෙළඳපොල

මුදල්, බැඳුම්කර, කොටස්, ව්‍යුත්පන්න වැනි මූල්‍ය උපකරණ පුවමාරු වන වෙළඳපොල මූල්‍ය වෙළඳපොලයි. මූල්‍ය වෙළඳපොල ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකි. එනම් මුදල් වෙළඳපොල සහ ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොලයි. මුදල් වෙළඳපොල යනු භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, වාණිජ පත්‍ර, තැන්පත් සහතික වැනි වසරකට අනු පරිණත කාලයක් සහිත කෙටිකාලීන පොලී උපයන වත්කම් සඳහා වන වෙළඳපොලයි. ආර්ථිකය තුළ ඉවශීලතාව කළමනාකරණය සඳහා පහසුකම් සැපයීම මුදල් වෙළඳපොලහි ප්‍රධානතම කර්තව්‍යයි. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, පොද්ගලික ණය සුරක්මිපත් (බැඳුම්කර සහ ගෙයකර) හා කොටස් වැනි පරිණත කාලය වසරකට වැඩි වත්කම් අලේවිය සිදු වන වෙළඳපොල ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොලයි. ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොලහි ප්‍රධාන කර්තව්‍ය වනුයේ දිගුකාලීන අරමුදල් සඳහා පහසුකම් සැපයීමයි.

භාවිත වන උපකරණවලට අනුව ද ණය වෙළඳපොල සහ කොටස් වෙළඳපොල ආදී වශයෙන් මූල්‍ය වෙළඳපොල වර්ග කළ හැකි ය. ස්ථාවර ආදායම් සුරක්මිපත් වෙළඳපොල ලෙස ද ණය වෙළඳපොල හැදින්විය හැකි අතර, රජයේ සුරක්මිපත් වෙළඳපොල (භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර) හා පොද්ගලික ණය සුරක්මිපත් වෙළඳපොල (වාණිජ පත්‍ර, පොද්ගලික බැඳුම්කර සහ ගෙයකර) එහි කොටස් වේ. ශ්‍රී ලංකාව සහ පකිස්ථානය තුළ ඉහත කී වෙළඳපොල වර්ග සියලුළ දැක ගත හැකි වනු ඇතේ.

සුරක්මිපත් අලේවි කරන වෙළඳපොල අනුව ද ප්‍රාථමික සහ ද්වීතීයික වෙළඳපොල යනාදී වශයෙන් තවත් වර්ගීකරණයක් හඳුනා ගත හැකි ය. ප්‍රාථමික වෙළඳපොල වනුයේ කොටස් සහ ණය සුරක්මිපත් අප්‍රතිත් නිකුත් කරන වෙළඳපොල වන අතර, දැනට නිකුත් කර ඇති සුරක්මිපත් අලේවි කරන වෙළඳපොල ද්වීතීයික වෙළඳපොලයි.

මූල්‍ය ආයතන

මූල්‍ය අතරමැදිකරණයේ නිරත ආයතන මූල්‍ය ආයතන වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන් ම පකිස්ථානයේ ද සිය මූල්‍ය අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් ඉහළ ම වත්කම් ප්‍රතිශතය බැංකු අංශය විසින් හිමි කර ගෙන ඇත. 2020 වසර අවසානයට එම ප්‍රතිශතය ශ්‍රී ලංකාවේ සියයට 62ක් වන අතර, පාකිස්ථානයේ සියයට 92 ක් වේ.

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, බලපත්‍රලාභී විශේෂීත බැංකු සහ ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සිය ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් කටයුතු කර ගෙන යන්නේ මහජනතාවගෙන් ලබා ගන්නා තැන්පත් උපයෝගී කර ගෙන ය. තැන්පතුකරුවන් ඉල්ලා සිටි විට ඔවුන්ගේ තැන්පතු ආපසු ලබා දීමට ඔවුන් බැඳී සිටී. මූල්‍ය ආයතනවල පැවත්ම රඳා පවතින්නේ එම ආයතන කෙරෙහි පවත්නා මහජන විශ්වාසය මත ය. යම් හේතුවක් නිසා තැන්පතු ආපසු ගෙවීමේ හැකියාව දුර්වල ව්‍යවහාර්, මහජන විශ්වාසය පදනම්වේ, ආයතනයේ පැවත්මලට බාධා ඇති කරයි. එසේ ම එහි බලපෑම මූල්‍ය පද්ධතියේ අන් ආයතනවලට ද පැතිර යැමෙන් ඒවා ද අනතුරුදායක තත්ත්වයකට පත් විය හැකි ය. මෙහි අවසන් ප්‍රතිඵලය වන්නේ බැංකු මත පදනම් ව සිදු වන සියලු මෙහෙයුම් කටයුතු අඩා වීම සහ ඒ මගින් බරපතල ආර්ථික, සමාජ ගැටලු මත වීමයි. එම නිසා, මූල්‍ය ආයතන නිසි පරිදි නියාමනය සහ අධික්ෂණය අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. එ බැවින් අණපනක්, විධි විධාන, රෙගුලාසි සහ නිතිරිති නිකුත් කරුණි මූල්‍ය ආයතන ඒවාට අනුගත වන්නේ ද යන්නාත්, එසේ නො වන්නේ නම් ඔවුන් ඒ වෙත යොමු කිරීමත් මහ බැංකුව මගින් සිදු කරනු ලැබේ. එමගින් මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවරාත්‍යා ඇති කිරීම අරමුණු කර ගනී.

මූල්‍ය ආයතන අධික්ෂණය

මහ බැංකුව මෙන් ම අනෙකුත් බලතල හෙබ් ආයතන මගින් මූල්‍ය ආයතන අධික්ෂණය කරයි. ඒ සඳහා එක් එක ආයතන අනුගමනය කරනු ලබන කුමවේද

2 වගුව: ප්‍රධාන මූල්‍ය ආයතන කංශයිය

2020 වසර අවසානයට

ශ්‍රී ලංකාව	පකිස්ථානය		
මූල්‍ය ආයතනය	ආයතන සංඛ්‍යාව	මූල්‍ය ආයතනය	ආයතන සංඛ්‍යාව
බලපත්‍රාති වාණිජ බැංකු (Licensed Commercial Banks)	24	බැංකු (Banks)	34
බලපත්‍රාති විශේෂීත බැංකු (Licensed Specialized Banks)	06	සංවර්ධන මූල්‍ය ආයතන (Development Finance Institutions)	07
බලපත්‍රාති මුදල් සමාගම් (Licensed Finance Companies)	41	බැංකු නො වන ක්‍රියා මූල්‍ය සමාගම් (Non-Bank Micro-Finance Companies)	26
ලියාපදිංචි කළේ මූල්‍යකරණ සමාගම් (Registered Finance Companies)	04	කළේ මූල්‍ය සමාගම් (Leasing Companies)	07
ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන් (Primary Dealers)	14	වත්කම් කළමනාකරණ සමාගම් (Asset Management Companies)	23
මුදල් තැයැවිකරුවන් (Money Brokers)	23	අනෙක්හා අරමුදල් සමාගම් (Mutual Funds)	227
විශාල හා අර්ථපාධක අරමුදල් (Pension Funds)	04	නිවාස මූල්‍ය ආයතන (Housing Finance Institutions)	01
රක්ෂණ සමාගම් (Insurance Companies)	28	රක්ෂණ සමාගම් (Insurance Companies)	42
ඡ්‍රේකක හාර (Unit Trusts)	71	ඉස්ලාමීය බැංකු ආයතන (Islamic Banking Institutions)	22
බලපත්‍රාති ක්‍රියාලුල් ආයතන (Licensed Micro-Finance Institutions)	04	විශාල අරමුදල් (Pension Fund)	19
සාධාරණ සමාගම් (Venture Capital Companies)	04	ආයෝජන බැංකු (Investment Banks)	23
		සාධාරණ සමාගම් (Venture Capital Companies)	05
		උපදේශන සමාගම් (Modarabas Companies)	28

ගණනාවක් වෙයි. මෙහි දී බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ එතැන් පරීක්ෂණ (On-site Examination), දුරස්ථ පරීක්ෂණ (Off-site Examination) සහ සීමිත එතැන් පරීක්ෂණ (Spot Examination) යනාදී ක්‍රම මගින් බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන සුපරීක්ෂණය කෙරේ. ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන අධික්ෂණය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් සිදු කරන අතර, පකිස්ථානයේ බැංකු ආයතන සුපරීක්ෂණය එරට මහ බැංකුව විසින් ද, බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන අධික්ෂණය එරට සුරුකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව මගින් ද සිදු කරනු ලබයි.

එතැන් පරීක්ෂණ (On-site Examination)

බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන සම්බන්ධයෙන් වගකීම දරන දෙපාර්තමේන්තු/අධිකාරී

නිලධාරීන් බලපත්‍රාති වාණිජ බැංකුවකට, විශේෂීත බැංකුවකට, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගමකට හෝ විශේෂීත කළේ මූල්‍ය සමාගමකට ගොස් කරනු ලබන අධික්ෂණ හෝ සුපරීක්ෂණ කටයුතු මින් අදහස් කරනු ලබයි. මෙහි දී මහ බැංකුව හෝ නියාමන අධිකාරීන් විසින් නිකුත් කරනු ලැබ ඇති විධාන, රෙගුලාසි සහ අණ පනත් අනුව කටයුතු කර තිබේ ද යන්න අදාළ පොත් පත් පරීක්ෂා කිරීමෙන් ද, වගකීව යුතු පුද්ගලයන් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීමෙන් ද තහවුරු කර ගනී. බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන විසින් සිය ගාය අවධානම, ඉවසීලතා අවධානම, මෙහෙයුම් අවධානම සහ වෙළඳපොල අවධානම යන ප්‍රධාන අවධානම හඳුනා ගනීමින් ප්‍රාග්ධන කළමනාකරණය, අනුකූලතා කළමනාකරණය සහ සාම්බන්ධ යහපාලනය මගින් එම අවධානම කළමනාකරණය කිරීමට ගනු ලබන පියවර කෙරෙහි මහ බැංකුව විසින් අවධානය යොමු කරනු ලබයි.

දුරක්ෂා පරීක්ෂණ (Off-site Examination)

බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතනයන් විසින්ත නො කර, එම ආයතනවල මූල්‍ය තොරතුරු සූපරික්ෂණ කිරීමේ කටයුතු මේ නමින් හඳුන්වයි. මෙම කුමයේ දී තීරන්තර පරීක්ෂාවක් මගින් ලබා ගන්නා තොරතුරු ගැඹුරින් විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අදාළ මූල්‍ය ආයතනවල අවධානම තක්සේරු කරනු ලබයි. මෙහි දී ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතනවලින් විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අදාළ මූල්‍ය ආයතනවල අවධානම තක්සේරු කරනු ලබයි. මෙහි දී ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතනවලින් විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් අදාළ මූල්‍ය ආයතනවල අවධානම තක්සේරු කරනු ලබයි. මෙම මෙහින් මූල්‍ය ආයතනවල ඇති අනතුරුදායක තත්ත්වය කළේ තියා දැන ගත හැකි විම විශ්ලේෂණයකි.

සීමිත එතැන් පරීක්ෂණ (Spot Examination)

එතැන් සහ දුරක්ෂා පරීක්ෂණ මගින් හෙළි වන තොරතුරු මත හෝ වෙනත් සාධාරණ හේතුවක් මත හෝ තෝරා ගත් මූල්‍ය ආයතනවල හඳිසි අධික්ෂණ කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. මෙහි දී අදාළ මූල්‍ය ආයතනයේ සියලුම කටයුතු පරීක්ෂා නො කරන අතර, ඉතා අධික අවධානම ඇති අංශ කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ද මෙම පරීක්ෂණ කුමය භාවිත කරනු ලබයි.

නේමාන්තමක පරීක්ෂණය (Thematic Examination)

ඉහත කුමයන්ට අමතරව, පකිස්ථානු මහ බැංකුව විසින් යම් බැංකුවක සුවිශ්චී වූ ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකමක් සම්බන්ධයෙන් සිදු කරනු ලබන සූපරික්ෂණ කටයුතු මේ නමින් හඳුන්වයි.

එමෙන් ම, ගරියා නීතිය (Shariah Law) මත පදනම් ව මුදල් හා බැංකු කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා පකිස්ථානය තුළ ඉස්ලාමීය බැංකුකරණය පුළුල් ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. ගෙයගැනීමෙන් පොලී ලබා ගැනීම සම්පූර්ණයෙන් තහනම විම මෙම ඉස්ලාමීය බැංකුකරණයේ මූලික සිද්ධාන්තය වන අතර, ආයෝගකයන් විසින් අවධානම අවම වන ආකාරයට සිය ප්‍රතිලාභය සහ අවධානම තක්සේරු කරමින් මූල්‍ය ආයතනවල අරමුදල් යෙද්වීමට වග බලා ගත යුතු ය. තවද, මූල්‍ය ආයතනයන් විසින් රස් කර ගත් අරමුදල් මනා ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සම්බන්ධ ව ගනු ලබන ව්‍යාපාරික තීරණවල වගකීම එම මූල්‍ය ආයතනයන් විසින් දරයි. තැන්පතුහිමියන්ට සිය මුදල් ආපසු ගෙවීමට ව්‍යාපාරයේ වත්කම් නොමැති වීමෙන් පැන නැගින අරුබුදකාරී තත්ත්වයන් මත, තුළුරු අනාගතයේ දී තැන්පත්කරුවන්ට සහ ආයෝගකයන්ට තැවත මුදල් ආපසු ගෙවීමට හැකි වන ලෙස මෙම ආයතන යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට හෝ එසේ නොමැති නම් එම ආයතන විසුරුවා හැරීමට අදාළ නිරාකරණ සැලසුම් ගනු ලබන්නේ ද මහ බැංකුවයි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිරාකරණ හා බලගැනීමේ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙම නිරාකරණ

ගාබා සංඛ්‍යාව 3,456 ක් විය. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාව තුළද මෙම ඉස්ලාමීය බැංකුකරණය ක්‍රියාත්මක වනු දැකිය හැකිය.

එසේ ම, ජාත්‍යන්තර පියවීම් බැංකුව (Bank for International Settlements) මූලස්ථානය කොට ගත් බැංකු අධික්ෂණය පිළිබඳ බාසල් කම්මිටුව මගින්, ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා තියාමනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතින් මත හඳුන්වා දුන් බාසල් සම්මුතින්ට යටත් ව මහ බැංකුව සැම විට ම කටයුතු කරනු ලබයි. ශ්‍රී ලංකාව මෙන් ම පකිස්ථානය ද බාසල් ||| අවශ්‍යතාව සපුරා ඇත. 2020 වසර අවසානයේ ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය සියයට 16.5 ක් වන අතර, පකිස්ථානයේ බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය සියයට 18.7 ක් වේ.

ආර්ථික අර්බුද පරීවය තුළ, බැංකු කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය බොහෝ විට පහත වැවෙනු ඇත. එය වැඩි කිරීමට, නව ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීමට සහ ආයෝගන කිරීමට පුරවැසියන් උත්තේත්තනය කිරීම සඳහා, දෙරටේ ම මහ බැංකු විසින් පුරවැසියන්ගේ ආයෝගන ආරක්ෂා කිරීම සහතික කිරීම පිණිස තැන්පතු රක්ෂණය ලෙස මනා වැඩිපිළිවෙළක් තිර්මාණය කර ඇත.

එමෙන් ම, තැන්පතු හිමියන් මනා අවබෝධයකින් යුතු ව සිය තැන්පතුවලට සූරක්ෂිතතාවක් සහිත බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය ආයතනවල සිය තැන්පතු යෙද්වීමට වග බලා ගත යුතු අතර, ආයෝගකයන් විසින් අවධානම අවම වන ආකාරයට සිය ප්‍රතිලාභය සහ අවධානම තක්සේරු කරමින් මූල්‍ය ආයතනවල අරමුදල් යෙද්වීමට වග බලා ගත යුතු ය. තවද, මූල්‍ය ආයතනයන් විසින් රස් කර ගත් අරමුදල් මනා ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සම්බන්ධ ව ගනු ලබන ව්‍යාපාරික තීරණවල වගකීම එම මූල්‍ය ආයතනයන් විසින් දරයි. තැන්පතුහිමියන්ට සිය මුදල් ආපසු ගෙවීමට ව්‍යාපාරයේ වත්කම් නොමැති වීමෙන් පැන නැගින අරුබුදකාරී තත්ත්වයන් මත, තුළුරු අනාගතයේ දී තැන්පත්කරුවන්ට සහ ආයෝගකයන්ට තැවත මුදල් ආපසු ගෙවීමට හැකි වන ලෙස මෙම ආයතන යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට හෝ එසේ නොමැති නම් එම ආයතන විසුරුවා හැරීමට අදාළ නිරාකරණ සැලසුම් ගනු ලබන්නේ ද මහ බැංකුවයි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිරාකරණ හා බලගැනීමේ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙම නිරාකරණ

සැලසුම් කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. පකිස්ථානය තුළ දුරස්ථ බලගැනීවේ සහ අධික්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙම අරුණු බැංකු සම්බන්ධයෙන් කටයුතු සිදු කරනු ලබයි.

මහ බැංකුවේ වගකීම වනුයේ ස්ථායී මූල්‍ය පද්ධතියක් තුළ සුරක්ෂිත හා ස්ථාවරභාවයකින් යුතු ව ආර්ථිකයට හා මහජනයට වැදගත් වන ව්‍යාපාර කටයුතු කර ගෙන යැම සඳහා ආයතනවලට පහසු වන පරිදි පවත්නා නීතිමය රාමුව තුළ නියාමනය හා අධික්ෂණය තුළින් බාහිර ආරක්ෂණයක් සැපයීමයි.

රට අමතරව, බැංකු සහ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන සම්බන්ධයෙන් ලියාපදිංචි බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම හා ඒ සම්බන්ධ රෙගුලාසි පැනවීම, විදේශ විතිමය රෙගුලාසි පැනවීම ආදි කටයුතුවල ද යෙදෙමින් අදාළ විධි විධාන, රිති හා රෙගුලාසි නිකුත් කිරීම මගින් මූල්‍ය ආයතන මෙහෙයුම මත මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරනුයේ විශ්වසනීය මූල්‍ය පද්ධතියක් පවත්වා ගෙන යැමයි.

ගෙවීම් පියවීම් පද්ධති

ආර්ථිකයක ගෙවීම් හා පියවීම් පද්ධතියේ නියමවා මහ බැංකුව වේ. ගෙවීම්, නිෂ්කාගන හා පියවීම් පද්ධති නියාමනය හා සුපරික්ෂණය, ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම, ප්‍රමිතින් ස්ථාපනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුවට බලය පැවරෙනු ඇත. මහ බැංකුවක අනුමැතියකින් තොර ව රටක ගෙවීම් පද්ධතියක් ආරම්භ කිරීමට හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නො නැති. ජාතික ගෙවීම් පද්ධතියට සැලසුමක් සකස් කිරීමට සහ ගෙවීම්, නිෂ්කාගන හා පියවීම් පද්ධතියේ ගනුදෙනු ස්ථාපනය හා සංවර්ධනය කිරීමට අදාළ මාර්ගෝපදේශ හා නායකත්වය සැපයීම සඳහා මහ බැංකුව වගකීම දරයි.

ගෙවීම් පද්ධතිය යනු පුද්ගලයින්ගේ සිට බැංකු දක්වා සහභාගිකරුවන්, රජයන් හා අන්තර්ජාතික සහභාගිකරුවන් ආර්ථික තුළ හා දේශ සීමා හරහා මුදල් අගයන් තුවමාරු කිරීමේ ක්‍රමවේදයයි. කුඩා පරිමාණයන්ගේ ගනුදෙනු පියවීම මෙන් ම විශාල පරිමාණයේ ගනුදෙනු පියවීම සඳහා වෙන වෙන ම පියවීම් පද්ධති පවතිනු ඇත. විශාල පරිමාණයේ ගනුදෙනු පියවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තුළ හා පකිස්ථානය තුළ තත්කාලීන දළ පියවුම් පද්ධතිය (RTGS) හාවිත කරයි. සුළු පරිමාණයේ ගෙවීම් පියවීම සඳහා

පුද්ගලයින් අතර බිජ්වල් ගෙවීම් අවසන් කළ හැකි ක්ෂේක්ක ගෙවීම් ක්‍රමයක් වන 'රාස්ට' (Raast) නමින් ක්ෂේක්ක ගෙවීම් ක්‍රමයක් පකිස්ථානය විසින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන අතර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඒ සඳහා 'සේට්' (CEFT/Common Electronic Fund Transfer) නමින් අරමුදල් පැවරීම සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයක් හාවිත කරයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පියවීම් පද්ධතිය මෙහෙයුවේ සඳහා 'ලංකා ක්ලියර පුද්ගලික සමාගම' පහසුකම් සපයන අතර, පකිස්ථානයේ ගෙවීම් පියවීම් පද්ධතිය මෙහෙයුවේ සඳහා 'ජාතික ආයතනික පහසුකම් තාක්ෂණ පුද්ගලික සමාගම' පහසුකම් සපයයි.

මූල්‍ය උපකරණ

මූල්‍ය පද්ධතියක ප්‍රධාන මූල්‍ය උපකරණ කිහිපයකි. තැන්පතු (ඉල්ලුම් තැන්පතු, ඉතුරුම් තැන්පතු, ස්ථාවර තැන්පතු), ගාස (භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර), ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ ගිවිපුම්, වාණිජ පත්‍ර, සාංගමික බැඳුම්කර හා ගාසකර, වත්කම් මත පදනම් ඇපකර සහිත සුරකුම්පත් සහ කොටස් ඒ අතර වේ.

සාර්ව විවක්ෂණ ආවේක්ෂණය

වර්තමානයේ සියලු ආර්ථිකයන්හි මූල්‍ය පද්ධතිය පෙර නො වූ තරම අන්තර් සම්බන්ධතාවට හා සංකීර්ණහාවයට පත් වී ඇත. එක් මූල්‍ය ආයතනයක ඇති වන අභිතකර තත්ත්වයක් රට සම්බන්ධ අනෙක් ආයතනවලට, වෙනත් අංශවලට මෙන් ම වෙනත් රටවල් කර ද පැතිර යමින් පද්ධතිය ගැටුපු ඇති කරනු ලැබයි. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායිකාව පවත්වා ගැනීම සඳහා ක්ෂේද විවක්ෂණ අධික්ෂණය පමණක් ප්‍රමාණවත් නො වන අතර, සාර්ව වෙළඳපාල හා ආර්ථික විව්‍යාපෘති පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම සඳහා විසින් සාර්ව විවක්ෂණ ප්‍රවේශයක වැදගත්කම සැම මහ බැංකුවක් විසින් ම හඳුනා ගෙන ඇති.

එම අනුව, අනාගතයක ඇති විය හැකි ප්‍රධාන අස්ථායිකාවලට හේතු විය හැකි අවදානම් හා අනතුරු කළේ තබා හඳුනා ගෙන ඒවා තක්සේරු කිරීම සහ එවැනි අස්ථායිකා සම්බන්ධයෙන් ගැටුපු තිරාකරණය කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සාර්ව විවක්ෂණ අධ්‍යාපන

දෙපාර්තමේන්තුව ලෙස වෙන ම දෙපාර්තමේන්තුවක් ස්ථාපනය කරන ලදී. පකිස්ථානයේ මෙම කාර්යය සඳහා මූල්‍ය ස්ථායිකා දෙපාර්තමේන්තුව තුළ පිහිටි සාර්ව විවක්ෂණ අධ්‍යයන අංශය මගින් සිදු කරනු ලබයි.

සාර්ව විවක්ෂණ ආවේක්ෂණය මගින් දේශීය සහ ගෝලීය සාර්ව ආර්ථික හා මූල්‍ය වෙළෙඳපොල අංශවල වර්ධනයන් සහ බැංකු අංශය අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන සහ මූල්‍ය නො වන ආයතන ආදියේ අවදානම් විශ්ලේෂණය සහ අනාවරණය සිදු කරනු ලබයි. මෙට අමතර ව, විවිධ දැරක හාවිත කරමින් මූල්‍ය ආයතන සහ මූල්‍ය නො වන ආයතනවල ගක්තිමත්හාවය කාලීන පදනමක් යටතේ පරික්ෂා කරනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායිකාව සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායිකා විමසුම නැමැති ප්‍රකාශනය වාර්ෂික ව පිළියෙළ කරනු ලබන අතර, පකිස්ථානයේ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායිකාව සම්බන්ධයෙන් පකිස්ථාන මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය ස්ථායිකා විමසුම නැමැති ප්‍රකාශනය අර්ථ වාර්ෂික ව පිළියෙළ කරනු ලබයි.

මජ කාලීන ප්‍රවත්තන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය පාරිභෝගික පැමිණිලි හැසිරවීමේ ක්‍රියාවලිය විධිමත් කිරීම සහ මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂාව සඳහා පහසුකම් සැලසීමට සුදුසු නෙතික ප්‍රතිපාදන හඳුන්වා දීමේ අරමුණින් 2020 වසරේ දී මූල්‍ය පාරිභෝගික සඛැනා දෙපාර්තමේන්තුව නමින් නව දෙපාර්තමේන්තුවක් ස්ථාපිත කරන ලදී.

එමෙන් ම, 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනතට පටහැනි ව අනවසර මහජන තැන්පතු හාර ගනිමින් මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත වන පුද්ගලයන් සහ ආයතන සම්බන්ධයෙන් විමර්ශන කටයුතු සිදු කිරීම, එම පුද්ගලයන් සහ ආයතන සම්බන්ධයෙන් නෙතික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම, එකී අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර පිළිබඳ තොරතුරු මහජනතාව වෙත සන්නිවේදනය කිරීම ඇතුළු ව මහජනතාවට සාධාරණයක් ඉටු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන අධික්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව තුළ වෙන ම විමර්ශන අංශයක් 2020 වසරේ දී ස්ථාපිත කරනු ලැබේ ය. එසේ ම, පකිස්ථාන මහ බැංකුව තුළ බැංකු අධික්ෂණ සමුහයට අයත් දෙපාර්තමේන්තු මගින් මෙම අනවසර මහජන තැන්පතු හාර ගන්නා බැංකු සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනය කරනු ලබයි.

පකිස්ථාන මහ බැංකුව විසින් 'රෝෂාන් ඩිජිටල් ගිණුම' (Roshan Digital Account) තමින් නව ඉතිරි කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමයක් මැත කාලීන ව හඳුන්වා දී ඇත. මෙය ආයෝජනය සැලසුම්වල දී අන්වාසික පකිස්ථානුවන්ට පහසුකම් සැලසීම සඳහා නිර්මාණය කරන ලද මූල්‍ය විසදුමකි. එය පකිස්ථානු රුපියල් සහ එක්සත් ජනපද බොලර් පදනම් කර ගත් ගනුදෙනු සඳහා පාදක කර ගනී.■

මුලාගු:

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව - 2020

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය

පකිස්ථානු මූල්‍ය ස්ථායිකා වාර්තාව - 2020

පකිස්ථානු මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය

පකිස්ථානු සුරක්ෂිත හා විනිමය කොමිෂන් සහාව

පකිස්ථාන රාජ්‍ය ආර්ථික සඛැනා දෙපාර්තමේන්තුව සහ පකිස්ථාන මහ බැංකුවේ සම්බන්ධිකරණයෙන් 2020 මාරුතු මස ඉස්ලාමාබාද නුවර පැවැති මහ බැංකුකරණය පිළිබඳ 50 වන අන්තර්ජාතික මැවමුල්ව තුළින් ලබා ගත් දැනුම සහ අන්දැකීම් පාදක කර ගනිමින්, ප්‍රහාරු ඇගයීමක් වශයෙන් මෙම ලිපිය සටහන් කරනු ලැබේ.

දිරිදානාව පිටුදැකීමේ උපකරණයක් ලෙස ක්ෂේත්‍ර මූල්‍ය ක්‍රමයේ හාවතය

යෝගීන අධ්‍යක්ෂීන්

පේර්ජ්‍ය සහකාර ලේකම්
ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව

ලොක් ජනගහනයෙන් 9.2%ක ප්‍රතිශතයක් හෙවත් මිලියන 689ක ජනගහනයක් තවමත් අන්තර් දිරිදානාවෙන් පෙළෙන බව ලොක් බැංකුව විසින් 2021 අගෝස්තු 23 වන දින නිකුත් කළ දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී පැහැදිලි වේ. මෙමෙස දිරිදානාවෙන් පෙළෙන විශාල පිරිසකට කායික, මානසික හැකියාවන් ඇතත් මූල්‍ය ගකුණතාව නොමැති වීම නිසා මුළුන් ව තම ආදායම සරි කර ගනිමින් දිරිදානාවෙන් මිශ්‍රමට හැකියාවක් නොමැති පිරිසක් වශයෙන් පෙන්වා දිය හැකි ය. එවන් පිරිසක් ගක්තිමත් ආදායමක් හිමි පුද්ගලයන් පිරිසක් බවට පත් කර දිරිදානාවෙන් මූල්‍ය ගැනීම සඳහා සාර්ථක ක්ෂේත්‍ර මූල්‍ය ක්‍රමයකට ඇති හැකියාව පිළිබඳ ව බංගලාදේශයේ ක්‍රියාත්මක වූ සාර්ථක ක්ෂේත්‍ර මූල්‍ය ක්‍රමය ලොවට ම උදාහරණ සපයයි.

සාර්ථක ක්ෂේත්‍ර මූල්‍ය ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීමට නම් දුප්පත්කම පිළිබඳ ව මෙන් ම ක්ෂේත්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාරය පිළිබඳ ව ද නිවැරදි විග්‍රහාත්මක විග්‍රහයක් සිදු කිරීම අවශ්‍යයෙන් ම සිදු කළ යුත්තකි.

දිරිදානාව යනු කුමක්ද?

දිරිදානාව යනු පුද්ගලයෙකුට ආත්ම අහිමානයෙන් යුතු ව තම ජීවිතය පවත්වා ගැනීමට අදාළ ව තිබිය යුතු ගකුණතාව තැනහොත් අවම අවශ්‍යතාවන්වත් සපුරා ගැනීමට නො හැකි තත්ත්වයකි. එනම් සරල ව ම එය දිලිඹුකමයි. ආර්ථික විද්‍යාඥයෙක් වූ වෙමිලර (Chamber) ගේ අදහසට අනුව දිලිඹුකම යන්න පැවැත්ම, ආරක්ෂාව සහ ආත්මාහිමානය යන මානයන් ත්‍රිත්වය ඔස්සේ ම දැක්විය හැකි සංකල්පයකි. එබැවින්

එක්ත අර්ථ දැක්වීමට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික, සමාජ, සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපනය යන ප්‍රධාන ප්‍රවාහයන්ගේ දුර්වලතා සහ අඩුපාඩු පැවතීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව ද දිලිඹුකම් පෙළෙන බව අවබෝධ කර ගත හැකි ය. කෙසේ වුව ද දිරිදානාවේ විවිධ වූ මට්ටම් ඔහු ම සමාජයක් තුළ දක්නට ලැබේ. දුප්පත්කම පිළිබඳ ව ගැමුරු අධ්‍යාපනයක් කිරීම දිරිදානාව අවබෝධ කර ගැනීමටත්, ශ්‍රී ලංකාව කොතරම් දිරිදානාවෙන් පෙළෙන්නේ ද යන්න සලකා බැඳීම සඳහාත් මහත් පිටිවහලක් වනු ඇත.

දිලිඹුකම ප්‍රධාන අදියර (අංශ) 3ක් ඔස්සේ සාකච්ඡා කළ හැකි ය. එනම්

- සමාජීය දිලිඹුකම (Social Poverty)
- සඳහාවාර දිලිඹුකම (Moral Poverty)
- අන්තර් දිලිඹුකම (Extreme Poverty)

ඒවන මට්ටම, දේපල, ධනය වැනි ආර්ථික සාධක මෙන් ම අසම්මත පහත් සමාජ සම්බන්ධතා මත යැපීම, කොන්වීම් ආදි විවිධ කරුණු මත යැපෙන සමාජයක් සමාජීය දිලිඹුකමෙන් පෙළෙන බව දැක්විය හැකි අතර සමාජයේ හා එහි උප සංස්ථා සම්භ අතරෙහි පවත්නා වටිනාකම් පද්ධතිය සඳහා සමාජයෙන් හිමි වන ස්ථානය පහත් මට්ටමක පවතී නම් සඳහාවාරමය දිලිඹුකම යනුවෙන් එය අර්ථ දැක්විය හැකි ය.

එසේ ම යැපුම මට්ටමටත් තමන්ගේ ආහාර පාන, ඇඳුම් පැළඳුම්, ඉඳුම් හිටුම් සපයා ගැනීම සඳහා

හැකියාවක් නොමැති වීම නිසා ජ්‍යෙෂ්ඨ පවත්වා ගැනීමට නො හැකි වන ජනයා අන්ත දිලිඳුකමෙන් පෙළෙන අය වශයෙන් හඳුනා ගත හැකි ය.

මෙවන් වූ දිලිඳුකම හෙවත් දරිද්‍රා ඇති වීමට හේතු වන සාධක ගණනාවකි. සමස්තයක් වශයෙන් ඒ සඳහා හේතු වන ප්‍රධාන කරුණු කිහිපයක් පිළිබඳ ව මෙම ලිපියේ දී අවධානය යොමු කරනු කැමැත්තේමි.

දුර්ජන්කම හෙවත් දරිද්‍රාව ඇති වීමට හේතු

1. යුද්ධයක් පැවතීම (Warfare)

යුද්ධයෙන් සිදු වන හෝතික හා මානව සම්පත් විනාශය ප්‍රධාන සංවර්ධන ගැටුවකි. උදාහරණයක් ලෙස, 1990 සිට 1993 දක්වා ඉරාකයේ පැවතී යුද්ධය නිසා එරට ඒක පුද්ගල දළ දේශීය තීශ්පාදනය බොලර් 3500 සිට බොලර් 761 දක්වා පහත වැටුණි. සාමාන්‍ය ආදායමේ පහත වැටීම යුද්ධයෙන් ඉක්ති ව සාමාන්‍ය ඉරාක පුරවැසියෙකුගේ යහ පැවතීමේ කැඹී පෙනෙන පසුබැමක් පෙන්වූ අතර, සෞඛ්‍ය සේවා, යටිතල පහසුකම් සහ සමාජ සේවාවනට සිදු වන හානිවල පුද්ගල වීමක් ද පෙන්වන ලදී. යුද්ධයෙන් සිදු වූන පාරිසරික බලපැම හමුවේ පිරිසිදු ජලය සඳහා ප්‍රවේශ වීම පවා ඔවුන්ට නො හැකි විය. ඒ අනුව යුද්ධය මානවයාට සියල්ල අහිමි කර දරිද්‍රාව ලාඟ කරවන්නෙක් බව පැහැදිලි වේ.

2. කාමිකාර්මික වතු පැවතීම (Agricultural Cycles)

සමාජ තුළ කාලීන ව ඇති වන දරිද්‍රාව සඳහා මෙය විශේෂයෙන් බලපායි. එනම් මෙහි දී ගෘහස්ථා ආභාර පරිභේදනය සඳහා තීපදවන පලතුරු සහ එළවුල මත යැපෙන පුද්ගලයින් (යැපුම් ගොවීන්) බොහෝ විට හාන්ච්වලට ඇති සාපේක්ෂ බහුලතාවේ හා හිගයේ වතුය හරහා ගමන් කරයි. ත්වත පැවතීම සඳහා යැපුම් තීශ්පාදනය මත යැපෙන බොහෝ කුවුම්හයන් සඳහා, අස්වැන්න නෙමිමට පෙර කාලය 'කුසගින්නෙන් පෙළෙන කාලයකි'. මෙම හිග කාල පරිවිශේදයන් තුළ, බොහෝ පවුල්වලට ඔවුන්ගේ අවම පෙළේෂණ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට ප්‍රමාණවත් සම්පත් නොමැත. මෙම වතු පිළිබඳ ව තුරු පුරුදු ව්‍යව ද ආභාර හිගතාවක් පවතින කාලය සඳහා අවශ්‍ය ආභාර කළේ තබා ගැනීමට උත්සුක නො වීම දරිද්‍රාවට අත වැනිමකි. එසේ ම ඔවුන්ට අත දෙන සංවර්ධන වෘත්තිකයින්ට ඒ සඳහා ආභාර අවශ්‍ය වන කාල පරිවිශේද අපේක්ෂා කිරීමට සහ ඒ

වෙනුවෙන් සූදානම් වීමට හැකියාවක් තිබිය යුතු ය.

3. ස්වභාවික විපත් (Natural Disasters)

සුළු කුණාවු, භූමිකම්පා, සුනාම්, ගංවතුර සහ තියගය වැනි ස්වභාවික විපත් ලොව පුරා ප්‍රජාවන් විනාශ කර ඇත. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් බොහෝ විට ස්වභාවික විපත් හමුවේ වඩාත් පුළුල් හා උගු අරුධුදයන්ට ගොදුරු වේ. මෙවැනි රටවල පවත්නා සීමිත සම්පත්වලින් ප්‍රමාණවත් යටිතල පහසුකම් සම්පාදනය කිරීම කළ නො හැකි නිසා ජනයා තවදුරටත් දුහි හාවයේ පහළට ම කිදා බසිනු ඇත.

4. යටත් විෂ්තර ඉතිහාසය (Colonial Histories)

දුර්පත් රටවල සංවර්ධනයට ඇති තවත් ප්‍රධානතම බාධකයක් වන්නේ මහාමාර්ග, සන්නිවේදන වැනි යටිතල පහසුකම් ඒකාකාරී දියුණු මට්ටමක නො විමයි. එනම් එම පහසුකම් සරල සුගම අයුරින් ලබා ගැනීමට නො හැකි විමයි. එසේ ම යටත් විෂ්තකරණ ඉතිහාසයක් ඇති බොහෝ රටවල යටත් විෂ්තවාදීන් ස්වකිය ආර්ථික වර්ධනය හා සංවර්ධනය සඳහා එම රටවල සම්පත් අත්පත් කර ගැනීම පහසු කරනු පිණිස දේශීය ආර්ථිකයන් සංවර්ධනය කළ හ. ඒ නිසා වර්තමානය වන විට යටත් විෂ්තර රාජ්‍යයන් හට තම රටේ දරිද්‍රාව තුරන් කරලීමට අවශ්‍ය සම්පත් තම රට තුළ නොමැති තත්ත්වයක් උද්ගත වී ඇත.

5. බලය කේත්තුගත කිරීම (Centralization of Power)

බොහෝ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල දේශපාලන බලය ආසාමාන්‍ය ලෙස මධ්‍යගත වී ඇත. දේශපාලන තීයෙක්තයන්ගේ ජාලයක් සමාජය පුරා එක හා සමාන ව බෙදා හැරීම වෙනුවට, මධ්‍යගත පාලන කුමය තුළ එක් ප්‍රධාන පක්ෂයක්, දේශපාලනයැයු හෝ ප්‍රාන්තයක්/කළාපයක් රට පුරා තීරණ ගැනීමේ වගකීම දරයි. මේ තත්ත්වය තුළ තමන්ට කාර්යක්ෂම ව තීරණ ගැනීමට හැකියාවක් නොමැති ක්ෂේත්‍ර සඳහා ද තීරණ ගැනීමට පෙළඳීම නිසා එම ව්‍යාපෘති අසාර්ථක වනු ඇත. එය දරිද්‍රාව මග හරවා ගැනීමට වෙර දරන සමාජයකට පිළිලයකි.

6. දුෂ්පාය (Corruption)

නායකයන් තමන් සේවය කරන අයට වග නො කියන කාක් කළේ සහ බලය කේත්තුගත කිරීම සමග දුෂ්පාය බොහෝ විට සිදු වේ. සංවර්ධන කාර්යයන්

සඳහා අවශ්‍ය ව්‍යාපෘති සඳහා යෙද්වීමට යෝජිත අරමුදල් දේශපාලන හිතවත්කම් මත ලබා දීම මගින් ව්‍යාපෘතියෙන් සාර්ථක ප්‍රතිඵල අත් කර ගැනීමට නො හැකි වන්නේ මවුන් ව්‍යාපෘති මූදල් දුෂ්‍රිත ලෙස පරිහරණය කිරීමට පෙළඳීම නිසායි. එමගින් සිදු වන්නේ දුෂ්‍රිතත්කම තවදුටුත් වලපල්ලට යැමති.

7. පාරිසරික හායනය (Environmental Degradation)

පසුහිය දිකක කිහිපය තුළ ලොව පුරා පාරිසරික හායනය පිළිබඳ දැනුවත්හාට සහ සැලකිල්ල වර්ධනය වී ඇති අතර වර්තමානයේ ඒවා විවිධ ජාතීන්, සංස්කෘතීන්, ආගම් සහ සමාජ පන්තිවල මිනිසුන් විසින් බෙදා ගෙන ඇතේ. කෙසේ වෙතත් පාරිසරික හායනයේ සංසාදීකාරී බලපෑම් දුෂ්‍රිතත්වත් අසමාන ලෙස බලපානු ලැබේ. සංවර්ධනය වෙතින් පවතින රටවල දුෂ්‍රිතත් බොහෝ විට කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන හා ගැහ අවශ්‍යතා තුළ සම්පත් කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සම්පත් වන ජලය, දර මෙන් ම පරිහෝජනයට හා මාශය වශයෙන් හාවිතයට ගැනීමට අවශ්‍ය ගාක එකතු කිරීම තුළින් මවුන්ගේ මූලික අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ස්වභාවික සම්පත් රැකිලක් වී ඇති බව පැහැදිලි වේ.

8. සමාජ අසමානතාව (Social Inequality)

ලොව පුරා දිරිඳාවේ වඩාත් ගක්තිමත් මූලාශ්‍රවලින් එකක් වන්නේ විවිධ ලිංග හේද, ආගම්, ජනවාරික කණ්ඩායම් සහ සමාජ පන්තිවල සාජ්‍යක්ෂ වටිනාකම පිළිබඳ සංස්කෘතීක අදහස්වලින් පැන නගින සමාජ අසමානතාවයි. බොහෝ විට ආගමික, ජනවාරික හේද 'වාරික' ලක්ෂණ මත පදනම් ව, විවිධ සමාජ කාණ්ඩාවලට අයත් පුද්ගලයින් උපතේ දී ස්ථානගත කිරීමෙන් අසමානතාව ක්‍රියාත්මක වේ. දකුණු අඩුකානු ඉතිහාසයේ වර්ණහේදවාදී නිති මගින් සුදු ජාතිකයන්ට සහ කළ ජාතිකයන්ට විවිධ අයිතිවාසිකම් සහ සමාජ අවකාශයන් පවරා ඇති ද්වීමය කුල කුමයක් අරුප දැක්වා ඇති අතර සම්මුඛතාව සාක්ෂි ස්වයංක්‍රීය ව තිරණය කරයි. ඒ මත එක් ජන කොටසකට දුෂ්‍රිතත්කම උරුම කර දී ඇතේ.

මෙවන් වූ මූලික කරුණු මත දිරිඳාව වුවත්පන්න වූ බව ඉතිහාසය සාක්ෂි දරන අතර මිට අමතර ව සම්පූර්ණයික ආර්ථික රටාවෙන් වෙනස් වීමට ඇති අකැමැත්ත, කෘෂි කාර්මික ආර්ථික රටා තුළ ජ්‍යෙන් වීම

වැනි ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ විවිධ හේතු සාධක ද පාදක වී ඇති බව දැක්විය හැකි ය.

දිරිඳාවේ මිණුම්

දිරිඳාව මැනීම සඳහා හාවිත කරන මෙවලම් අතරින් ප්‍රධාන ස්ථානයට ගැනෙන උපමාන කිහිපයක් මෙහි දී අධ්‍යායනයට හාජතය කරනු ලබයි.

1. නිරපේක්ෂ දිරිඳාව රේඛාව (මායිම) (Absolute Poverty Line)

මෙම රේඛාව මගින් අවම සුබසාධන මට්ටමක් පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය සම්පත්වල වටිනාකම පිළිබඳ වේ. මූලික අවශ්‍යතා අනුව පුද්ගලයෙකුට අවම තාප්තියක් කරා ලුගා වීමට ඉඩ සලසන අත්‍යවශ්‍ය නිෂ්පාදන හාණ්ඩ හා සේවා පැසක් මිල දී ගැනීමේ පිරිවැය මැනීම මෙහි අරමුණයි.

නිරපේක්ෂ දිරිඳාව රේඛාවේ එක් ලක්ෂණයක් වන්නේ ආර්ථික සංවර්ධනය කෙරෙහි සංවේදී වීමයි. මෙමගින් ජනගහනය අතර සම්පාදිය ලෙස හාණ්ඩ හා සේවා බෙදා හැරීම පිළිබඳ ව අදහසක් විද්‍යමාන කරනු ලබයි. නිදසුනක් වශයෙන්, සමාජයක ආදායම් මට්ටම්වල වැඩි වීමක් තිබේ නම්, මෙම වැඩි වීම ජනගහනය අතර සම ව බෙදා හරිනු ලැබුවහොත්, දුෂ්‍රිතත්වත්ගේ ප්‍රතිශතය නිරපේක්ෂ ලෙස ගණනය කිරීමේ දී දිරිඳාව රේඛාවේ අගය අඩු වනු ඇතේ.

ආරම්භක අවධියේ ලේක සංදර්භය තුළ පුළුල් ලෙස හාවිත වූ මෙම නිරපේක්ෂ දිරිඳාව රේඛාවෙන් පුද්ගලයෙකුට දිරිඳාවෙන් මිදීමට අවශ්‍ය සම්පත්වල වටිනාකම ලෙස දිනකට එක් පුද්ගලයෙකුට බොලරයක් නියම කරනු ලබයි. ඒ අනුව දිනකට බොලරයකට වඩා අඩුවෙන් වියදීම් කොට ජ්‍යෙන් වීම දුෂ්‍රිතත්කම ලෙස සලකනු ලබයි.

1901 දී රොවින්ට්‍රී (Rowntree) විසින් මෙවන් වූ දිරිඳාව රේඛාවක් සංවර්ධනය කරන ලද්දේ කුවුම්භවල අවම ජ්‍යෙන අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා අවශ්‍ය සියලු අත්‍යවශ්‍ය හාණ්ඩ හා සේවා පැසක් හාවිත කරමිනි. දිරිඳාව සීමාව සකසා ඇත්තේ මෙම හාණ්ඩ පැසෙහි මූල්‍ය වටිනාකම සහ පෙවුල් හේද කුලී වැනි වෙනත් සේවා සඳහා වියදීම් ආවරණය කිරීම අරමුණු කර ගත් ස්ථාවර

මුදලක් හාවිත කරමිනි. ආදායම මේට වඩා අඩු සැම නිවසක් ම දුප්පත් ලෙස වර්ගීකරණය කරන ලදී.

අවම ආහාර අවශ්‍යතා සඳහා එකතුවකට පැමිණියද දී, හාන්ච් පැසිට ඇතුළත් කර ඇති අනෙකුත් හාන්ච් හා සේවා පිළිබඳ ව ජනතාව එකතු වී තොමැති බැවින් වසර ගණනාවක් පූරා රෝවින්ට් රේඛාවට විශාල විවේචන එල්ල විය. නිෂ්පාදන තෝරා ගැනීම යම් සමාජයක ජීවන රටාව මත රඳා පවතින අතර එම නිසා නිරපේක්ෂ දිරිදා මිනුමට යම් සාපේක්ෂතාවාදයක් තිබිය යුතු යැයි විවේචන ගොඩනැගෙන්නට විය.

මෙවන් වූ විවේචන රෝවින්ට්ගේ නිරපේක්ෂ දිරිදා මායිමට එල්ල වීම නිසා ඒ වෙනුවට වෙනත් නිරපේක්ෂ දිරිදා වකු ඉදිරිපත් විය.

ලදාහරණයක් ලෙස මොලී ඔර්ෂාන්ස්කී රේඛාව (Mollie Orshanski Line) (1963- 1965) දැක්විය හැකි ය. එය දැනට එක්සත් ජනපදයේ යම් යම් වෙනස්කම් හා අනුවර්තනයන් සමඟ යොදා ගනී. දිරිදාව මැනීමේ මෙම ක්‍රමයට අනුව කුටුම්භවල ආහාර සඳහා වන වියදම් මුළු වියදමෙන් නියත අනුපාතයක් ලෙස සලකනු ලැබේ. දිරිදා රේඛාව සකස් කර ඇත්තේ මුළු ආහාර නිෂ්පාදනවල වටිනාකම මුළු වියදම් අනුපාතයේ ප්‍රතිලෝමයෙන් ගුණ කිරීම මගිනි. නිදුෂුතක් වශයෙන්, 60 දශකයේ එක්සත් ජනපදයේ මෙම අනුපාතය තුනෙන් එකක් වූ අතර දිරිදා සීමාව මූලික ආහාර පැසෙන් තුන් ගුණයක වටිනාකමට සමාන විය.

නිරපේක්ෂ දිරිදා දරුණුතායක් යටතේ සංවර්ධනය කරන ලද මෙම රේඛාව ද නිරපේක්ෂ දිරිදාවේ නිරමල මිනුමක අවශ්‍යතා සපුරාලන්නේ නැතු. මෙම න්‍යායට අනුව සංවර්ධනයේ දී ආහාර වියදමේ අනුපාතය සමස්තයෙන් අඩු කරනු ලබයි. නමුත් එංගල්ගේ නීතියට (Engelzs Law) අනුව රටක විශාලතම ආර්ථික සංවර්ධනයේ දී ආහාර වියදම් සමානුපාතිකයෙන් අඩු කිරීම උගින් තො වේ යැයි සියලු කරමින් එයට පහර දීම ආරම්භ විය. මෙම කරුණ සමහර රටවල ආනුභවික ව අන් හඳා බලා ඇතු. විවිධ සමාජ හා යුගයන් සඳහා වලංගු වන නිරපේක්ෂ දිරිදා රේඛාවක් තැනීම තරමක් අපහසු බව නැවත වරක් අවධාරණය කිරීමට කැමැත්තෙමු.

ඇතැම් විට හාවිත කර ඇති අනෙකුත් නිරපේක්ෂ දිරිදා රේඛා වනුයේ සමස්ත ගෘහස්ථ ආදායමට සාපේක්ෂ ව ආහාර වියදම්වල ප්‍රතිගතය සඳහා උපරිම අවසර ලත් අගය නියම කිරීමෙනි. මේ ආකාරයට දුප්පතුන් තම ආදායමෙන් වැඩි ප්‍රතිගතයක් ආහාර සඳහා වැය කරන කුටුම්භයන් ලෙස සැලකේ.

සංවර්ධන රටවල් කෙරෙහි සලකා බැලීමේදී නිරපේක්ෂ දිරිදා රේඛා හාවිත කරනු ලබන්නේ ඉතාමත් සීමිත ප්‍රමාණයකින් බව දැකිය හැකි නමුත් උගාන සංවර්ධන හෝ සංවර්ධනය වෙතින් පවතින රටවල ඒවා වඩා හොඳින් පිළිගනු ලබන අතර ඒවා බොහෝ දුරට හාවිත වන බව දැකිය හැකි ය.

2. සාපේක්ෂ දිරිදා රේඛාව (මායිම) (Relative Poverty Line)

සාපේක්ෂ දිරිදා රේඛා ආධ්‍යනය යටතේ සමාජයේ පුද්ගලයින් කණ්ඩායම් දෙකකට වර්ග කෙරෙයි. එයින් වඩාත් ම අවායි සහගත පිරිස දුප්පතුන් ලෙස හඳුන්වන අතර එසේ තො වන අය අනෙක් කණ්ඩායම් ලෙස වර්ගීකරණය කරයි. සමාජයක ආදායමේ සම්ජාතිය වැඩි වීමක් තිබේ නම්, ලදාහරණයක් ලෙස සියලු ම කුටුම්භයන්ගේ ආදායම 5%ක වැඩි වීමක් පෙන්නුම් කරයි නම්, සාපේක්ෂ දිරිදා රේඛා මෙම වැඩි වීමට පෙර සහ පසු එම දිරිදා අනුපාත ම දක්වයි. එහි දී දිරිදා සීමාව වැඩි වූව ද දිරිදාවෙන් පෙළෙන ජනතාවගේ සමානුපාතිකය එලෙස ම පවතිනු ඇත. දුප්පතුන්ගේ සංඛ්‍යාව සමාජයේ එක් එක් කුටුම්භයේ හෝ පුද්ගලයාගේ සාපේක්ෂ පිහිටීම මත රඳා පවතී. මෙම සාපේක්ෂ තත්ත්ව පවත්වා ගෙන යන්නේ නම්, සාපේක්ෂ දිරිදා රේඛාවලින් ආර්ථික සංවර්ධනය සමාන ව බෙදී යැම්ව හේතු විය හැකි වෙනස්කම් පිළිබැඳු තො කරයි. මෙම ආකාරයේ රේඛාවලින් ගණනය කරන ලද දුප්පතුන්ගේ ප්‍රතිගතය අඩු වීමට නම්, ආදායම් බෙදී යැම්ව වෙනස්කම් සිදු විය යුතු ය. සාපේක්ෂ දිරිදා රේඛා සාමාන්‍යයෙන් ආදායම හෝ වියදම් වැනි මූල්‍ය විව්‍යායන් මත පදනම් වූ දරුණු හාවිත කරයි. මෙම අවස්ථා දෙකකි ම, අවම විව්‍යාය මට්ටමක් තිබුවය කර ඇති අතර ර්ව පහළින් සිටින මිනිසුන් දුප්පතුන් ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇත. එම මට්ටමට ඉහළින් සිටින ජනතාව දුප්පතුන් ලෙස තො විව්‍යාය සැලකේ. ලදාහරණයක් ලෙස තෝරා ගත් විව්‍යාය සැලකේ. ආදායම යැයි අප සිතන්නේ නම්, ආදායම මට්ටම

ජනගහනයේ ආදායම මත රඳා පවතී. ඇත්ත වශයෙන් ම, සාමාන්‍යයෙන් එය බෙදා හැරීමේ මිනුමක නිශ්චිත ප්‍රතිශතයකට සම්බන්ධ කර ඇත. සාමාන්‍යයෙන් එය මධ්‍යන්‍යට සම්බන්ධ කර සලකා බලනු ඇත. මේ අනුව ලෝකයේ මිලියන 731ක ජනතාවක් දරිද්‍රතාවෙන් පෙළෙන බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත - මෙය පදනම් වී ඇත්තේ ගෘහස්ථ සම්ක්ෂණ දත්ත පදනම් කර ගෙන වන අතර එයින් මුළුන්ගේ දෙනික පරිභේදනය, ජාත්‍යන්තර දරිද්‍රතා රේඛාවට (International Poverty Line - IPL) වඩා අඩු බව පෙන්නුම් කරයි. 2011 දී එය බොලර් 1.90ක් විය. 2011 දී මිලදී ගැනීමේ ගක්තිය (Purchasing Power Parity - PPP) දිනකට එක්සත් ජනපද බොලර් 1.90ක් වන්නේ ඇයි? අන්තර දරිද්‍රතාවෙන් තොර ජීවිතයක් ගත කිරීමට එය සැබැවින් ම ප්‍රමාණවත් ද? යන ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සැපයීමේ එක් කොටසක් වන්නේ ජාත්‍යන්තර දරිද්‍රතා රේඛාව මුළුන් ගොඩ නගන ලද ආකාරය විමසා බැලීමයි. ජාත්‍යන්තර දරිද්‍රතා රේඛාවේ වටිනාකම ජාතික දරිද්‍රතා රේඛාවෙන් ව්‍යුත්පන්න කරන ලද්දක් වන අතර එය පුද්ගලයෙකුගේ මූලික අවශ්‍යතා සපුරාලීමට හා දරිද්‍රතාවෙන් තොර ජීවිතයක් ගත කිරීම සඳහා යමෙකුට කොපමණ මුදල් ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය ද යන්න පිළිබඳ ව සැම රටක ම සමාජ හා ආර්ථික තක්සේරු කිරීම පිළිබඳ කරයි. ඒ අනුව බොලර් 1.90 අය යනු ඉතා දුප්පත් රටවල් 15ක ජාතික දරිද්‍රතා රේඛාවල සාමාන්‍යයකි. අනුමාන කිරීම අනුව ලෝකයේ ඇතැම් දුප්පත් ම රටවල මූලික අවශ්‍යතා සඳහා වන පිරිවැය බොලර් 1.90ක් ලෙස අර්ථ දැක්වුවහොත් නිසැක ව ම රේට වඩා අඩුවෙන් ජ්වත් වන අයකු මුළුන් ජ්වත් වන ස්ථානය කුමක් ව්‍යවත් දුප්පත්තා ලෙස සැලකිය යුතු ය. ඒ අනුව 1990 දී ලෝකයේ දුප්පත් ම රටවල ජාතික දරිද්‍රතා රේඛා මත ජාත්‍යන්තර දරිද්‍රතා රේඛාව පදනම් කර ගැනීමට තීරණය කරන විට ගෝලිය ජනගහනයෙන් සියයට 60ක් ජ්වත් වූයේ අඩු ආදායම්ලාභී රටවල ය. අඩු ආදායම්ලාභී රටවලින් ගත් ජාතික දරිද්‍රතා රේඛාවල සාමාන්‍ය වටිනාකම ගෝලිය ජනගහනයෙන් විශාල කොටසකට ඉතා අර්ථවත් විය. නමුත් ලෝකය කුමයෙන් දනවත් වී ඇති හෙයින්, ගෝලිය ජනගහනයෙන් සියයට 10කටත් වඩා අඩු සංඛ්‍යාවක් වර්තමානයේ ජ්වත් වන්නේ අඩු ආදායම්ලාභී රටවල ය (Fantom and Serajuddin, 2016). ලෝකයේ මුළු ජනගහනයෙන් අතිමහත් බහුතරයක් සහ ගෝලිය දුප්පත්තාගෙන් බහුතරයක් වර්තමානයේ මධ්‍යම හා ඉහළ ආදායම ලබන රටවල

ජ්වත් වන හෙයින්, දුප්පත්කම මැනීම සඳහා වන මිනුම් දීන්ඩ ලෝකයේ සියලු ම රටවලට සමාන විය යුතු දී ය විමසීම සාධාරණ ය. තැනහොත්, වෙනත් වට්තවලින් කිවහොත්, දනවත් රටවල මූලික අවශ්‍යතා වෙනස් ලෙස අර්ථ දක්වන හෙයින් බොලර් 1.90 දරිද්‍රතාව මැනීම සඳහා එම රටවලට අදාළ ප්‍රමිතියක් ද? යන ගැටුවට පැන තහිනු ඇත.

රටවල් දනවත් වන විට, මුළුන්ගේ මූලික අවශ්‍යතා තක්සේරු කිරීමේ දී එහි වටිනාකම වැඩි අයයක් ගනී. කෙසේ වුව ද සැම රටක ම එක හා සමාන ලෙස මූලික අවශ්‍යතා සපුරාලීම සියලු රටවල හාන්ඩ පැශේෂහි සමානාත්මකාව සහතික කරන අතර එය රටවල් සියලුලේල් ම සිටින දුප්පත්තා ගණනය කිරීමේ එක් වැදගත් කුමයකි. එහෙත්, සියලු ම රටවල පරිභේදන පැශේෂහි සමානාත්මකාව එක ම මට්ටමේ පැවැත්මකට හේතු නො වනු ඇත. ඇතැම් රටවලට සාපේක්ෂ ව තවත් රටවල මූලික අවශ්‍යතාවල මිල අධික විය හැකි අතර, පරිභේදනය නියත යැ ය නියම කිරීමෙන් ලොව පුරා වෙසෙන ජනයාගේ යහ පැවැත්මට අසමාන ලෙස සැලකිමක් විය හැකි බව අදහස් කෙරේ. මේ ගැන සිතා බැලිය හැකි එක් කුමයක් නම්, දරිද්‍රතා රේඛාවක් සියලු රටවල් සඳහා එක හා සමාන ව ක්‍රියාත්මක වන අතර එයින් විවිධ පරිභේදන මට්ටම් සහිත දරිද්‍රතා රේඛා රේඛා ඇති විය හැකි බවයි. උදාහරණයක් ලෙස, ගුම වෙළෙඳපාලට සහභාගී වීම අවම සමාජ ක්‍රියාකාරිත්වයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය; මෙම ක්‍රියාකාරිත්වයේ පිරිවැය සඳහා දුප්පත් සමාජයකට ඇඳුම් හා ආභාර පමණක් අවශ්‍ය විය හැකි අතර දනවත් සමාජයකට ඇඳුම් හා ආභාරවලට අමතර ව ප්‍රවාහනය, අන්තර්ජාලය හෝ ජ්‍යෙෂ්ඨ දුරකථනය වැනි සන්නිවේදනය සඳහා ප්‍රවේශ අවශ්‍ය විය හැකි ය.

මෙම ගැටුව විසඳීම සඳහා ලෝක බැංකුව විසින් සැම රටක ම නිශ්චිත ආර්ථික සංවර්ධනයට ගැලපෙන පරිදි නව දරිද්‍රතා රේඛා මාලාවක් හඳුන්වා දී ඇති අතර ජ්වත් ‘සමාජ දරිද්‍රතාව’ මැනීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇත. පළමු ව, සමාජ දරිද්‍රතා රේඛාව කිසි විටෙකත් ජාත්‍යන්තර දරිද්‍රතා රේඛාව නිශ්චිත කළ බොලර් 1.90ට වඩා අඩු නො වේ. යමෙකු අන්ත දරිද්‍රතාවෙන් පෙළෙන්නේ නම් මුළුන් සමාජ දරිද්‍රතාවෙන් ද පෙළෙනු ඇත. එහෙත්, මෙම නව මිනුම මගින් අර්ථ දැක්වෙන්නේ යමෙකු වැනි බොලර් 1.0 වඩා අඩුවෙන් ජ්වත්

වත්තේ නම් සහ ඔවුන්ගේ රටේ සාමාන්‍ය පුද්ගලයා පරිභෝෂනය කරන මුදලින් අඩකින් ජ්‍යවත් වත්තේ නම් ඔවුන් සමාජ දරිද්‍රතාවෙන් පෙළෙන බවයි. රටවල් දහවත් වන අතර මධ්‍යනා පරිභෝෂන මට්ටම වැඩි වන විට සමාජ දරිද්‍රතා රේඛාවේ (Societal Poverty Line - SPL) වටිනාකම වැඩි වේ. නිදසුනක් වශයෙන්, පුද්ගලයාගේ සාමාන්‍ය පරිභෝෂනය දිනකට බොලර් 3ක් වන රටක, සමාජ දරිද්‍රතා රේඛාවේ වටිනාකම බොලර් 2.50ක් ($1 + 0.5 * / 3.00$) වේ. සමාජ දරිද්‍රතා රේඛාව සහ රට තුළ සාමාන්‍ය පරිභෝෂන මට්ටම අතර මෙම සම්බන්ධතාව පදනම් වී ඇත්තේ රටවල් දහවත් වන විට ඔවුන්ගේ ජාතික දරිද්‍රතා රේඛාවල වටිනාකම වැඩි කරන්නේ කෙසේ ද යන්න තිරික්ෂණය කිරීම මත ය. සමාජ දරිද්‍රතා රේඛාව මූලික වශයෙන් ආර්ථික සංවර්ධනයේ විවිධ මට්ටම්වල ඇති රටවල් සඳහා මූලික අවශ්‍යතා පිළිබඳ සාමාන්‍ය තක්සේරු කිරීම පිළිබැඳු කරයි. එය දරිද්‍රතා රේඛාවක් වන අතර එය ඉතා දුප්පත් රටවලට මෙන් ම ඉතා දහවත් රටවලට ද අදාළ වේ. මෙම ප්‍රමිතිය උපයෝගී කර ගනිමින්, ඇස්තමේන්තුගත සමාජ දරිද්‍රතා අයය අනුව 2015 දී දළ වශයෙන් බිලියන 2.1 පිරිසක් මෙයට ඇතුළත් වේ. මෙම අයය දිනකට බොලර් 1.90ට වඩා අඩුවෙන් ජ්‍යවත් වන ගෝලීය ජනගහනයට වඩා තුන් ගුණයකින් වැඩි ය (2015 දී දළ වශයෙන් එම ජනගහනය මිලියන 731ක් ලෙස ගණන් බලා ඇත). කෙසේ වුව ද මෙහි ද කැඳී පෙනෙන කරුණක් වශයෙන් දැක්වීය හැක්කේ, දරිද්‍රතාවෙන් පෙළෙන මූල්‍ය ජන සංඛ්‍යාව සිසුයෙන් පහත වැඩි ඇති බව සහ සමාජය වශයෙන් දුප්පතුන් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇති පුද්ගලයින්ගේ සංඛ්‍යාව 1990 දක්වා වන අවුරුදු 35ක කාලය තුළ බොහෝ දුරට එලෙස ම පැවතිමයි.

කෙසේ වුව ද රට හාත්පසින් ම වෙනස් ව, 1990 සිට සමාජය වශයෙන් දුප්පත් වන ගෝලීය ජනගහනයේ ප්‍රතිශතය ක්‍රමයෙන් පහත වැඩි ඇත. එහෙත් තවමත් අන්ත දරිද්‍රතාවේ අඩු වීමට වඩා මන්දාගාමී අනුපාතයකින් එය පහත වැළැම නිසා මෙම අපහරණය මිනුම් දෙක අතර වෙනස වර්ධනය කරනු ලබයි. 1990 දී සමාජ දරිද්‍රතාව අන්ත දරිද්‍රතා අනුපාතයට වඩා සියයට 8කින් වැඩි යැයි ගණන් බලා ඇති අතර එය 2015 වන විට, ප්‍රතිශත ලක්ෂණ වෙනස අනුව පරතරය ප්‍රමාණයෙන් දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි ය. වර්ධනය වන ගෝලීය ආර්ථිකයක, මෙම අපහරණය අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයක් වන අතර, පසුගිය දිගක ගණනාව තුළ

මෙම වෙනස්වේමේ විශාලත්වය (අනුපාතවල වෙනස මිනුම් දෙකෙහි ම තොරතුරු අන්තර්ගතයේ වෙනස ඉස්මතු කරයි. ලෝකයේ බොහෝ දෙනා ජ්‍යවත් වුයේ අඩු මධ්‍යනා ජාතික පරිභෝෂනයක් සහිත රටවල බැවින් 1980 දැකියෙන් මූල්‍ය හාගයේ දී සමාජ දරිද්‍රතා අනුපාතය සහ අන්ත දරිද්‍රතා අනුපාතය බොහෝ දුරට සමාන වය. කෙසේ වුව ද ජාත්‍යන්තර දරිද්‍රතා රේඛාව සහ සමාජ දරිද්‍රතා රේඛාව එක සමාන ව හෝ වඩාත් සම්පූර්ණ ව ගමන් කරනු ලබයි. මෙම මිණුම් දෙක මගින් ම අවසානයේ බොහෝ දුරට තිරුපණය කළේ දරිද්‍රතාවේ එක ම විතුයයි.

3. බහුමාන දරිද්‍රතා ද්රැගකය (Multi-Dimensional Poverty Index - MPI)

දී ඇති ජනගහනයක් සඳහා දරිද්‍රතා සාරාංශයක් ගණනය කිරීමට බහුවිධ දරිද්‍රතා ද්රැගක පරාසයක් හාවිත කරයි. එවාහි විශාල සංඛ්‍යාවක් පෙන්නුම් කරන්නේ ඉහළ මට්ටමේ දරිද්‍රතාවයි. මෙම අගයෙන් සලකා බලනුයේ දුප්පත් යැයි සැලකෙන ජනගහනයේ අනුපාතය සහ 'දුප්පත්' කුවුම්හ අත් විදින දරිද්‍රතාවේ පරාසය වන අතර එය ඇල්කයර් සහ ගොස්ටර් (Alkire & Foster 'Counting Method') ගණන් කිරීමේ ක්‍රමය අනුගමනය කරමින් ගණනය කරනු ලබයි. එසේ ම යහා පැවත්මට දායක වන මූල්‍ය නො වන සාධකවල අඩුපාඩුකම් ගුහණය කර ගැනීමට උත්සාහ කරමින් මූදල් හා පරිභෝෂනය පදනම් කර ගත් දරිද්‍රතා ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ ව විවේචන වැඩි වූ පසු ව මෙම ක්‍රමය සකස් කරන ලදී. ගෝලීය බහුමාන දරිද්‍රතා ද්රැගකය සඳහා සම්මත ද්රැගක, මානයන්, කපා හැරීම් සහ ඇතුළත් කිරීම සමුදායක් ඇති අතර, මෙම ක්‍රමය නම්‍යයිලි වන අතර දරිද්‍රතා අධ්‍යයනයන් සඳහා උදාහරණ රාජියක්ද ඇත. මෙම ක්‍රමවේදය ප්‍රධාන වශයෙන් සංවර්ධනය වී ඇති රටවල හාවිතා කර ඇත

එසේ වුව ද ශ්‍රී ලංකාවේ ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව 2002 සිට ගෘහස්ථා ආදායම හා වියම් සම්ක්ෂණයෙන් (Household Income and Expenditure Survey - HIES) රස් කර ගත් තොරතුරු මත පදනම් ව කළාපය පුරා දරිද්‍රතාව ඇති වීම වැළැක්වීම පිළිබඳ ව තීරණ ගැනීම සඳහා පරිභෝෂනය පුවෙකයේ දරිද්‍රතාව මතිනු ලබයි. මෙහි ද පරිභෝෂනය සාපේක්ෂ ව, 2002 සිට 2016 දක්වා ශ්‍රී ලංකාවේ දරිද්‍රතාවේ ප්‍රවණතාව සියයට 22.7 සිට 4.1

දක්වා ප්‍රවේශකාරී ලෙස අඩු වී තිබේ. කෙසේ වෙතත්, සමස්ත දිරිදානාව ජාතික මට්ටම් පහත වැට් ඇතත් ප්‍රාදේශීය දිරිදානා කවමත් කළාපය පුරා පවතී. තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්කවලට (2030) අනුව සැම තැනක ම ඇති දිරිදානාව තුරන් කළ යුතු ය. ඒ අනුව, පරිහෝජන ප්‍රවේශයට අමතර ව වරින් වර බහුවිධ ප්‍රවේශයන්හි දිරිදානාව අධ්‍යයනය කිරීමට ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව තිරණය කර ඇත. ඒ අනුව ගෝලිය වශයෙන් පිළිගත් හා සංවර්ධනය වෙතින් පවතින රටවල 100කට වැඩි ප්‍රමාණයක් ආවරණය වන උග්‍ර දිරිදානා මැනීම සඳහා හාවිත කරන ඇල්කයර් සහ ගොස්ටර් (2007) ගණන් කිරීමේ කුමය හාවිත කරන්න් බහුමානීය ප්‍රවේශයන්හි දිරිදානාවේ මිනුම් සපයයයි. ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2018 දී ප්‍රථම වතාවට නිල සංඛ්‍යාලේඛන ලෙස බහුවිධ දිරිදානා පියවරයන් සම්පාදනය කර ඇත්තේ එක්සත් රාජධානීයේ ඔක්ස්පර්ඩ් දිරිදානා සහ මානව සංවර්ධන දෑර්ගකය (Oxford Poverty Human Development Initiative - OPHI) 2016 දී ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව පැවැත්තු ජන විකාශන හා සෞඛ්‍ය සම්ක්ෂණය (Demography and Health Survey - DHS) හරහා රස් කරන ලද දත්ත හාවිත කරමිනි. ගෝලිය බහුවිධ දිරිදානා දෑර්ගකය පුද්ගලයින් ගෘහස්ථ මට්ටම් මුහුණ දෙන අඩුපාඩු පිළිබඳ කරන දෑර්ගක දහයක් සහිත මානයන් තුනක් සලකා බලමින් බහුමානීය ප්‍රවේශයකින් දිරිදානාව මතිනු ලබයි. සැම මානයක් ම සමාන බරකින් යුත් වන අතර මානය තුළ ඇති සැම දෑර්ගකයක් ම සමාන බරකින් යුත් වේ. මෙම කුමය 2007 දී ඇල්කයර් සහ ගොස්ටර් විසින් සංවර්ධනය කර හඳුන්වා දෙන ලද අතර 2010 දී මානව සංවර්ධන චාර්තාව සඳහා ඇල්කයර් සහ සැන්ටොස් විසින් තවදුරටත් සංවර්ධනය කරන ලදී. මෙම සහනින් දිරිදානාවේ ජ්වත් වන ජනතාව අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා ගෝලිය සංකල්පය සලකා බලමින් රට තුළ සහ රටවල පුරා සැසැදීමක් කරයි.

ගෝලිය බහුමාන දිරිදානා දෑර්ගකය යනු සංවර්ධනය වෙතින් පවතින රටවල 100කට අධික සංඛ්‍යාවක් ආවරණය වන පරිදි දිරිදානාව පිළිබඳ ව සකස් කරන ලද ජාත්‍යන්තර දෑර්ගකයකි. සම්පූදායික ආදායම් මත පදනම් වූ දිරිදානා දෑර්ගක මගින් දෑර්ගනය වන්නේ එක් එක් පුද්ගලයා මුහුණ දෙන ඇඩ් මූල්‍ය හියෙන් සහ ඒ හා සමග බැඳී ඇති අධ්‍යාපන, සෞඛ්‍ය සහ ජ්වන තත්ත්වයන් සම්බන්ධයෙන් ය. දිලිඹුකමේ ජ්වත් වන

වඩාත් ම අවදානමට ලක්විය හැකි පුද්ගලයින් සහ දුප්පත්කමේ බරපතලකම වන දුප්පත්තුන් අතර සිටින දුප්පත් ම ජනතාව හඳුනා ගැනීම සඳහා විශ්ලේෂණ මෙවලමක් ලෙස මෙය මිල කළ නො හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාවේ බහුමාන දිරිදානා දෑර්ගකය 2016 දී 0.009කි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ දුප්පත්තුන් රටට අත් විදිය හැකි මූල් අලාභයන්ගෙන් සියයට 0.9ක් අත් විදින බවයි.

දිරිදානාව පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ හරක්කඩ්

ශ්‍රී ලංකාවේ දිරිදානාව මැනීම බොහෝ දුරට ගණනය කරනු ලබන්නේ මූල්‍යය පියවරයන් මගිනි. මෙම පියවර එක මානීය වන අතර එයින් අදහස් කරන්නේ එවා පුදෙක් ආර්ථික හියය දෙස බලන බවයි. දිරිදානාවේ මූල්‍ය මිනුම් මගින් දිරිදානාව තිරපේක්ෂ හෝ සාපේක්ෂ වශයෙන් බැලිය හැකි ය. 1970 ගණන්වල සිට විවිධ පුද්ගල පරේයේකයන් සහ පරේයේකය සංවිධාන ශ්‍රී ලංකාවේ දිරිදානා රේඛා ගණනය කරමින් සිටිය ද, එයට පිළිගත් දිරිදානා රේඛාවක් නො තිබුණි. නමුත් ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගණනය කරන ලද නිල දිරිදානා රේඛාව මුදා හැරීමත් සමඟ දිරිදානා පරේයේකවල වෙනසක් 2004 ප්‍රති මාසයේ දී සිදු විය. මෙතැන් සිට ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වසර දෙකකට වරක් දිරිදානා රේඛා මුදා හරිමින් ශ්‍රී ලංකාවේ දිරිදානා රේඛාව පිළිබඳ ව නිල වටිනාකමක් එ සඳහා ලබා දී ඇත. එසේ ගණනය කරනු ලබන දිරිදානා රේඛාව නිරපේක්ෂ දිරිදානාවට සම්බන්ධ වන අතර දිරිදානා රේඛාව මූලික අවශ්‍යතා පිරිවැය කුමය (Cost of Basic Needs Method - CBN) මත පදනම් වේ. මෙම කුමය යටතේ සැබැඳී එක පුද්ගල මාසික සමස්ත පරිහෝජන වියදම රුපියල් 1,423ට වඩා අඩු නම් දුප්පත් ය ය දී 2002 වර්ෂයේ දී තිරණය කරන ලදී. එසේ ම ඉහළ දිරිදානා රේඛාව සහ පහළ දිරිදානා රේඛාව යනුවෙන් තවදුරටත් දිරිදානා මට්ටම් දෙකක් ගණනය කරනු ලබන්නේ දුප්පත්තුන් සහ අන්ත දුප්පත්තුන් අතර වෙනසක් ඇති කිරීම සඳහා ය. 2002 වර්ෂයේ දී ඉහළ දිරිදානා රේඛාව රුපියල් 1,579ක් ලෙසත් පහළ දිරිදානා රේඛාව රුපියල් 1,267ක් ලෙසත් ගණනය කරන ලදී. කෙසේ වූව ද කොළඹ පාරිහෝජික මිල දෑර්ගකයේ මිල වෙනස්වීම් හාවිත කර 2004, 1995/96 සහ 1990/91 යන වර්ෂ සඳහා දිරිදානා රේඛාව සකස් කරන ලදී.

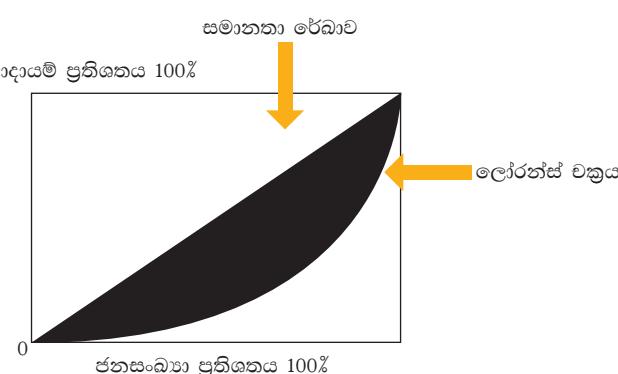
ශ්‍රී ලංකාවේ දිරිදානාව පිළිබඳ අධ්‍යාපනයන්ගෙන් බහුතරයක් නිරපේක්ෂ දිරිදානාව කෙරෙහි අවධානය

යොමු කළ ද, ශ්‍රී ලංකා සන්දර්භය තුළ සාපේක්ෂ දරිදුතාවේ වැදගත්කම වේගයෙන් අවබෝධ වෙමින් පවතී. පවතින දත්ත මත පදනම් ව ශ්‍රී ලංකාවේ සාපේක්ෂ දරිදුතාව ගණනය කිරීම පිළිබඳ ව ගෙන ඇති වඩාත් උච්ච පියවර පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

- ගිනි සංග්‍රහකය (Gini Coefficient)
- දැයුමකයෙන් ඒක පුද්ගල ආදායම (Income per Capita by Income Deciles)
- වියදම් පිරිහිම අනුව එක් කුටුම්භයක් සඳහා වන වියදම (Expenditure per Household by Expenditure Deciles)

ගිනි සංග්‍රහකය සාම්ප්‍රදායික ව දරිදුතාවට වඩා ආදායම් අසමානතාව මතිනු ලැබුව ද එය සාපේක්ෂ දරිදුතාව මැතිම සඳහා ද හාවිත කළ හැකි මිනුමක් ලෙස සැලකේ. එය කිසියම් සමාජයක ආදායම බෙදී යැමේ අසමානතාවේ තරම මතිනු ලබන ගුන්තය හා එක අතර සංඛ්‍යාවක් වේ. සමාජයේ එක් එක් සාමාජිකයාට කිසිදු අසාධාරණයකින් තොර ව ආදායම් බෙදී යන සමාජයක් සඳහා ගිනි සංග්‍රහකයේ අගය ගුන්තය (0.0 = අවම අසමානතාව) වන අතර එක් සාමාජිකයාට සියලු ආදායම ලැබුණේ නම් සහ සෙසු අයට කිහිවක් තො ලැබුණේ නම් එය එකක් (1.0 = උපරිම අසමානතාව) ලෙස පෙන්නුම් කරනු ලබයි. එය තවදුරටත් පහත රුප සහනින් පැහැදිලි වේ.

මේ අනුව රටක් තුළ ආදායම් ලබන ජනතාව අඩු ම මට්ටමේ සිට වැඩි ම මට්ටම දක්වා පිළිවෙළට පෙළ ගස්වා ඔවුන් ලබන ආදායම ප්‍රතිගතයක් ලෙස ඉදිරිපත් කරයි. ලෝරන්ස් ව්‍යුත සමානතා රේඛාවට ආසන්න නම් ආදායම් බෙදී යැමේ විෂමතාව අඩු අතර එය සමානතා රේඛාවෙන් ඇත් වේ නම් ආදායම් බෙදීමේ

විෂමතාව වැඩි ය. මෙයට අදාළ ව ගිනි සංග්‍රහකය මගින් ගණනය කිරීමේද පිළිතුර 1ව ආසන්න මෙන් ම ආදායම් බෙදී යැමේ විෂමතාව වැඩි වන අතර එහි අගය 0ට ආසන්න මෙන් ම ආදායම් බෙදී යැමේ විෂමතාව අඩු බව විද්‍යාපායි.

දුරාහරණයක් ලෙස, වීනය සඳහා ගිනි සංග්‍රහකයේ අගය 2002 දී 0.45ක් ලෙස ගණනය කරන ලදී. පසුගිය දැයක කිහිපය තුළ ඉන්දියාවේ ගිනි සංග්‍රහකය 0.32ක් දක්වා ඉහළ ගොස් තිබේ. 1981/82 සිට 1995/96 දක්වා ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ගිනි සංග්‍රහකයේ අගය 0.52 ක් ලෙස තො වෙනස් ව පැවතුණි. එය 2002 දී 0.55 දක්වා සුළු වශයෙන් ඉහළ ගිය අතර එය 1995/96ට සාපේක්ෂ ව 0.03ක ඉහළ යැමකි. මෙයින් ගම් වන්නේ 90 දැයක තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් අසමානතාවේ කිසිදු වෙනසක් වාර්තා තො වූවත්, 2002 දී දනවතුන් හා උපරිම අතර පරතරයේ සුළු වශයෙන් ඉහළ යැමක් දැක ගත හැකි බවයි.

අවම දැයක දෙකෙන් ලැබෙන ආදායමේ කොටස ඉහළ ම දැයකයට ලැබෙන ආදායමේ ප්‍රතිගතයක් ලෙස ගණනය කිරීමෙන් සාපේක්ෂ දරිදුතාව මැතිම සඳහා දැයකයෙන් ඒක පුද්ගල ආදායම හාවිත කරයි. වියදම් (ආහාර සහ ආහාර තො වන) දැයක හාවිත කරමින් සාපේක්ෂ දරිදුතාව ගණනය කිරීම සඳහා ද එම කුමය ම අදාළ වේ. 2002 වර්ෂයේද අඩු ම දැයක දෙක උපයා ඇත්තේ මුළු ආදායමෙන් 2.5%ක් පමණක් වන අතර ඉහළ ම දැයකයෙන් මුළු ආදායමෙන් 41.8%ක් උපයා ඇත. තවද ද, 2002 දී අඩු ම දැයක හතර මුළු ආදායමෙන් 10.2%ක් උපයා ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉහළ ම දැයකයෙන් 25%ක් පෙන්නුම් කිරීම මගින් සාපේක්ෂ දරිදුතාව සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ මට්ටමක පවතින බව අවධාරණය කරනු ලබයි. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු ජනගහනයෙන් තුනෙන් එකක් මුළු ආදායමෙන් තුනෙන් දෙකකට (67.9%කට) වඩා වැඩි ආදායමක් උපයන අතර ඉතිරි ජනගහනයෙන් තුනෙන් දෙකක් උපයනෙන් මුළු ආදායමෙන් තුනෙන් එකක් (32.1%ක්) පමණි.

ශ්‍රී ලංකාවේ කුටුම්භයන්ගෙන් 70%කට වැඩි ප්‍රමාණයක් ඔවුන්ගේ මුළු වියදමෙන් අඩකට වඩා මූලික අවශ්‍යතාවක් වන ආහාර පාන සඳහා වැය කරන බව සඳහන් කිරීමට කැමැත්තෙමු.

හි ලංකාවේ ආදායම් බෙදී යැමේ ව්‍යුහය තුළ දුප්පත්තුන්ගේ සාපේක්ෂ තත්ත්වයේ ප්‍රචණතා පිළිබඳ ව කිසිදු නිගමනයකට එලැඹීම පහසු තැක. කෙසේ වෙතත්, දත්තවල අවසාන වර්ෂ කිහිපය දෙස පමණක්

පැවතුණි. එමෙන් ම යුරෝපයේ, දුප්පත් ජනතාව ප්‍රජා ජ්‍යෙෂ්ඨයට නැවත එකතු කර ගැනීම සඳහා 15 වන සියවසේ දී උත්සීස්කන් පූජකයේ (Franciscan Monks) හක්තිවන්ත පදනම (Mounts of Piety)

වගුව අංක 1

1963-1996/97 වකර සඳහා දැඟමකය අනුව ආදායම් බෙදී යෘත

දැඟමකය	1963	1973	78/79	81/82	86/87	90/91	96/97	2002
අවම දැඟමකය	1.17	1.80	1.19	1.17	1.09	1.9	1.3	0.6
දෙවන දැඟමකය	2.70	3.17	2.57	2.45	2.45	3.3	2.8	1.8
තෙවන දැඟමකය	3.56	4.38	3.57	3.41	3.40	4.3	3.9	3.2
හතරවන දැඟමකය	4.57	5.70	4.80	4.53	4.39	5.3	4.9	4.4
පස්වන දැඟමකය	5.55	7.10	5.93	5.53	5.69	6.4	6.1	5.7
හයවන දැඟමකය	6.82	8.75	7.37	6.86	6.79	7.5	7.4	7.2
හත්වන දැඟමකය	8.98	10.56	9.10	8.54	8.37	9.2	9.1	9.3
අධ්‍යවන දැඟමකය	11.46	12.65	11.36	10.68	11.08	10.8	11.5	11.2
නවවන දැඟමකය	16.01	15.26	15.36	14.87	15.37	14.9	15.7	14.9
ඉහළම දැඟමකය	39.24	29.98	38.73	41.93	41.37	36.5	37.3	41.8

බලන විට, පසුගිය දැඟක හතර තුළ දුප්පත්තුන්ගේ සාපේක්ෂ තත්ත්වය පිරිහි ඇති බව කෙනෙකුට පැවතිය හැකි ය. රටේ දුප්පත්තුන්ගේ ආදායම 1963 දී ධනවත් ම අයගේ ආදායමෙන් සියයට 18.9 සිට 2002 දී සියයට 13.4 දක්වා පහත වැටුණි.

පිහිටුවා ගත් ඩ. මැත් අතිතයේ, පළමු ඉතුරුම් සහ ගාය සමුපකාරය 1879 දී ජර්මනියේ රයින්ලන්ඩි (Rhineland) දී ආරම්භ විය. එය පළමු අනෙක්නා මූල්‍ය ආයතනය ලෙස මූලික වශයෙන් වැඩ කරන ජනතාවට ගාය පහසුකම් ලබා දෙමින් ව්‍යාප්ත විය. මෙම අනෙක්නා මූලධර්මය විසිවන සියවස පුරා ම යුරෝපයේ අඛණ්ඩ ව සමාද්ධීමත් ව පෙරවුගාමී ව කටයුතු කර ඇති.

ක්ෂේර මූලක ව්‍යුහය ඉතිහාසය

ක්ෂේර මූල්‍යකරණය පිළිබඳ ඉතිහාසයේ පටන් ගැනීම ලෙස 1800 දැකයේ මැද හාගයේ නායාචාර්ය ලයිසැන්ඩර ස්පූනර (Lysander Spooner) කුඩා ගායවලින් ව්‍යවසායකීන්ට සහ ගොවීන්ට ලැබිය යුතු ප්‍රතිලාභ ගැන හා දුප්පත්කම්න් මිදිමේ ක්‍රමයක් ලෙස ක්ෂේර මූල්‍යකරණය හඳුන්වා දීම පෙන්වා දිය හැකි ය. එහෙත් දෙවන ලෝක යුද්ධය අවසානයේ මාර්ෂල් සැලැස්ම මගින් මෙම සංකල්පයට විශාල බලපෑමක් ඇති කළේ ය.

නමුත් 1970 දැඟකයේ දී 'තුන්වන' ලෝකයේ රටවල දුප්පත්කම මැඩ පැවත්වීම සඳහා මෙම මූල්‍ය ආකෘති ප්‍රමාණවත් නො වන බව පසක් වෙමින් පැවතිණි. එවන් වකවානුවක ලෝකයේ ඉතා දුප්පත් ම රටක් වූ බංගලදේශය තුළ නවීන ක්ෂේර මූල්‍ය ගාය යෝජනා ක්‍රමයක් වර්ධනය විය. ආර්ථික විද්‍යා මහාචාර්යවරයා වන මුහම්මද යුනුස් (Muhammad Yunus) විස්මිත නිරික්ෂණයකට අවනිර්ණ වෙමින් සාගතයෙන් තම රට විනාශ වීම වැළැක්වීමට නිදහස් වෙළඳපාල අසමත් බව පෙන්වා දුන්නේ ය. එහි දී ඔහු ආධාර සහ සහනාධාර මගින් දිරියාවට එරෙහි ව සටන් කිරීමේ වැයම ප්‍රමාණවත් නො වන බවත් බැංකු පද්ධතියට ද මෙම දුප්පත් ජනතාව සඳහා සුගම පහසුකම් සැපයීමට හැකියාවක් නොමැති බවත් පසක් කළේ ය.

නුතන සමාජයේ බොහෝ පැතිකඩයන් ඉතිහාසය තුළින් සිය මූලයන් සෞයා ගෙන යන අතර ක්ෂේර මූල්‍යකරණය ද එහි දී ව්‍යතිරේකයක් නො වී ය. දිලිංග ජනතාවට ගාය නිකුත් කිරීමේ යාන්ත්‍රණ වසර දහස් ගණනක් නිස්සේ ආසියාවේ විවිධ ස්වරුපවලින්

ඒ අනුව ජොබිරා ගම්මානයේ කාන්තාවන් 42 දෙනෙකුගෙන් යුත් කණ්ඩායමකට ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීම සඳහා පුද්ගලික ගෙයක් ලබා දීමට යුතුස් මහතා තීරණය කර එය ක්‍රියාත්මක කළේ ය. මෙහි දී උණව්ලින් හා සැදු කාන්තා නිෂ්පාදකයින් කණ්ඩායමකට ලබා දුන් එම මුදල සම්පූර්ණයෙන් ආපසු ගෙවීමට පෙර ඔවුන්ට ඔවුන්ගේ එලදායිතාව ඉහළ න්‍යා ගැනීමට හැකියාවක් ඇති විය. මෙම ක්‍රමය මෙහින් නිවේදන ක්ෂේද මුලුකරණයේ මුලික මුලධර්ම ආරම්භ වූ අතර එහි දී ක්ෂේද ගෙය ක්‍රියාත්මක මෙහින් දුරටත් ව සටන් කිරීම සහ නැගී එන රටවල කාන්තාවන්ට මෙමගින් මුලික වශයෙන් සහන සැලැසීම කළ හැකි බව අවධාරණය කරන ලදී.

ජොබිරාහි ඇති කළ ව්‍යාපාරය පුදකලා සිද්ධියක් වන්නට අවකාශ නො දී මුහුම්මද් යුතුස් මෙම පළමු ක්ෂේද ගෙය අත්දැකීම අවශේෂ ස්ථානයන්හි ද ප්‍රතිශ්යාපනය කිරීමට අධිශ්යාන කර ගෙන බැංකු පද්ධතියෙන් මද අස්වැසිල්ලක් ලැබීමෙන් පසු ඔහු තමාගේ ම වැඩසටහන වන ග්‍රාමීන් බැංකු ව්‍යාපාරය නිර්මාණය කිරීමට තීරණය කළේ ය. ඒ අනුව ඔහු ග්‍රාමීන් ක්‍රමය සාම්පූදායික බැංකුකරණය දෙසට හරවා ගත්තේ ය. එමගින් දුරටත් ජනතාවට කුඩා ගෙය ලබා දුන් අතර ඒ සඳහා මුලු ඇප අවශ්‍ය නො වේ ය. ප්‍රතිලාභී කණ්ඩායම්වල සාමාජිකයින් අතර සහයෝගීතාව ඇතුළත් ඒකාබද්ධ වගකීමේ මුලධර්මය ද එමගින් ආරම්භ කළේ ය. අවසානයේදී, වැඩසටහන ඉලක්ක කළේ සාම්පූදායික ව මුලු පද්ධතියෙන් බැහැර කරන ලද කාන්තාවන් වන අතර නිර්හිත සූදුවක් ලෙස හැදින්වූ එම වැඩසටහන ක්ෂේක ව සාර්ථක විය.

1983 දී මෙම වැඩසටහන බැංකු ආයතනයක තන්ත්වයට පත් විය. ඒ අනුව ග්‍රාමීන් බැංකුව ("දුරටත් සඳහා වූ බැංකුව") ලෙසින් හැදින්වෙන) සුජාත වූ අතර එය ඉතා ඉක්මනින් විශ්මයජනක වර්ධනයක් වාර්තා කළේ ය. එනම් මෙම බැංකුව නව ගම්මාන 80,000කට අධික සංඛ්‍යාවක තම ගාඩා විවෘත කළේ ය. අස්ථ්‍යමෙන්තුවලට අනුව, බාගලීදේශයේ මිලයන හතකට වැඩි ප්‍රතිලාභීන් සඳහා බැංකුව ක්ෂේද ගෙය ප්‍රවේශය ලබා දී ඇති අතර එයින් 97%ක් ම කාන්තාවන් වීම විශේෂත්වයකි.

1980 සහ 1990 දෙකවල මෙම ආකෘතිය ලොව පුරා රාජ්‍ය නො වන සංචාරක සහ මුලු අතරමැදියන්

හරහා ජාත්‍යන්තරගත කරන ලදී. වැඩි කල් නො ගොස් දියුණු වෙමින් ප්‍රවතින රටවල අංග සම්පූර්ණ ක්ෂේද මුලු කර්මාන්තයක් එමගින් වර්ධනය විය. අනෙකුත් බොහෝ ආයතන ද ක්‍රමික ව ගෝලිය ක්ෂේද මුලු ජාලය පුළුල් කළ අතර ක්ෂේද මුලු ආයතන දුසිම් ගණනක් ඉන්දියාවේ වෙළෙඳසැල් ආරම්භ කළ ය. ඒ අනුව යමින් ක්ෂේද මුලු සඳහා BancoSol සහ ACCION ජාලය යුරෝපයේ සහ මධ්‍යධරණී උර්ණියේ ක්‍රියාත්මක වීම ආරම්භ විය.

21 වන සියවස ආරම්භයේ දී ක්ෂේද මුලු ගෙය ව්‍යාපාරයේ ජාත්‍යන්තර නැගීම සහිතුහන් විය. 1997 දී වොජිංතනයේ දී පුරුම ක්ෂේද ගෙය සමුළුව පැවැත්වූ අතර, G 8 සමුළුව විසින් 2004 දී නව ආරථික අංශයක සමෝජිතයන් සෞය ගෙන ක්ෂේද මුලු මුලධර්ම විස්තර කළේ ය. එක්සත් ජාතින් 2005 වසර 'ජාත්‍යන්තර ක්ෂේද ගෙය වර්ෂය, ලෙස නම් කළ අතර 2006 දී මොහොමඩ් යුතුස්ට නොබෙල් සාම ත්‍යාගය හිමි විය. එහි දී Nobelprize.org වෙතින් නිකුත් කරන ලද මාධ්‍ය නිවේදනයේ මෙසේ සඳහන් වේ:

ආරථික හා සමාජයේ සංවර්ධනය සඳහා සඳහන් උත්සාහය වෙනුවෙන් මුහුම්මද් යුතුස්ට සහ ග්‍රාමීන් බැංකුවට 2006 සඳහා වූ නොබෙල් සාම ත්‍යාගය සමාන කොටස් දෙකකට බෙදා පිරිනැමීමට නොරුවීමෙනු නොබෙල් කම්ටුව තීරණය කළේ ය. දුරටත්කමින් පෙළෙන විශාල ජනගහන කණ්ඩායම් එයින් මුදවා ගැනීමට මාරුයක් සෞයන්නේ නැතිනම් කළේ පවත්නා සාමය ලාභ කර ගත නො හැකි ය. ක්ෂේද ගෙය යනු එවැනි එක් මාධ්‍යයකි. එමගින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ මානව හිමිකම් ඉදිරියට ගෙන යැමට පහළ සිට සංවර්ධනය උපකාරී වේ. බංගලාදේශයේ පමණක් නො ව වෙනත් බොහෝ රටවල ද මිලියන සංඛ්‍යාත ජනතාවගේ ප්‍රයෝගනය සඳහා තම දැජ්ටීය ප්‍රාගෝගික ව ක්‍රියාවට නැංවීමට සමත් වූ නායකයු ලෙස මුහුම්මද් යුතුස් සැලකේ. දුරටත් ජනතාවට කිසිදු මුලු ආරක්ෂාවක් නොමැති ව ගෙය දීම කළ නො හැකි අදහසක් බව පෙනෙන්නට තිබුණි. දෙක තුනකට පෙර සිට ම, ග්‍රාමීන් බැංකුව හරහා යුතුස් විසින් දුරටත්කම්ට එරෙහි අරගලයේ වඩාත් වැදගත් මෙවලමක් බවට ක්ෂේද ගෙය වැඩි දියුණු කරනු ලැබ ඇති. ලොව පුරා විසිරි ඇති ක්ෂේද ගෙය ක්ෂේද්වයේ බොහෝ ආයතන සඳහා ග්‍රාමීන් බැංකුවේ අදහස් ආදර්යක් වී තිබේ.

පාරීවියේ වෙසෙන සැම පුද්ගලයෙකුට ම යහපත් ජීවිතයක් ගත කිරීමේ හැකියාව මෙන් ම අධිතිය ද ඇත. සංස්කෘතින් හා ගිණුමාවාරයන් හරහා යුතුස් සහ ග්‍රාමීන් බැංකුව පෙන්වා දී ඇත්තේ දුප්පත් ම දුප්පතාව වූව තමන්ගේ දියුණුව සඳහා වැඩ කළ හැකි බවයි.

විශේෂයෙන් ම කාන්තාවන්ට මරදනකාරී සමාජ හා ආර්ථික තත්ත්වයන්ට එරෙහි ව අරගල කිරීමට සිදු වන සමාජවල ක්ෂේර ගිය කුමය මිනින් වැදගත් බලයක් ඔවුන්ට ලැබෙන බව ඔප්පු වී ඇත. සමාජයේ ස්ත්‍රීය හා පුරුෂයා සමාන මට්ටමකින් සහභාගී නො වන්නේ නම් ආර්ථික වර්ධනයට සහ දේශපාලන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයට ස්ත්‍රීයගේ පුරුණ හැකියාවන් ලබා ගත නො හැකි ය.

යුතුස්ගේ දිගුකාලීන දැක්ම නම් ලෝකයෙන් දුප්පත්කම තුරන් කිරීමි. ක්ෂේර ගිය මිනින් පමණක් එම දැක්ම සාක්ෂාත් කර ගත නො හැකි ය. මුහුම්මද් යුතුස් සහ ග්‍රාමීන් බැංකුව පෙන්වා දී ඇත්තේ එය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ගන්නා අඛණ්ඩ උත්සාහයක දී ක්ෂේර ගිය විශාල කාර්යභාරයක් ඉටු කරමින් සිටින බවයි.

ඉහතින් සඳහන් කළ පරිදි එක්සත් ජාතින්ගේ ආර්ථික හා සමාජ ක්‍රියාකාරීතිය (Social Council of the United Nations) විසින් 2005 වසර ජාත්‍යන්තර ක්ෂේර ගිය වර්ෂය ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කළේ ලොව පුරා දුරි දුප්පත් ජනතාවගේ ගක්තිමත් ව්‍යවසායකත්ව බලය සඳහා ‘ඉන්ධන’ ලෙස මූල්‍ය හා ගොඩනැගිලි ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා සිටිමිනි.

මෙම ජාත්‍යන්තර ක්ෂේර මූල්‍ය වර්ෂය ප්‍රධාන ඉලක්ක පහකින් (05) සමන්විත විය. එනම්,

1. ක්ෂේර මූල්‍ය ආයතන සඳහා ක්ෂේර මූල්‍ය දායකත්වය තක්සේරු කර ප්‍රවර්ධනය කිරීම
2. සංවර්ධනයේ දී ඉතා වැදගත් අංශයක් ලෙස ක්ෂේර මූල්‍ය පිළිබඳ ව මහජනතාවගේ දැනුවත්හාවය සහ අවබෝධය වඩාත් දායාත්මක කිරීම
3. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයට ක්ෂේර මූල්‍ය අංශය වර්ධනය කිරීම ඇතුළත් විය යුතු බව
4. මූල්‍ය සේවා සඳහා තිරසාර ප්‍රවේශයට ආධාරක පද්ධතියක් ඇති කිරීම
5. සියලු දෙනාට ම ක්ෂේර මූල්‍යකරණයන්හි සාර්ථකත්වය ගොඩ නැගීම හා පුළුල්

කිරීම සඳහා නව හැවුල්කාරීත්වයන් සහ නවෝත්පාදනයන් දිරීමත් කිරීමෙන් උපායමාරුගික ව හැවුල්කාරීත්වයන්ට සහාය වීම

මෙවන් ඉතිහාසයකට උරුමකම කියන ක්ෂේර මූල්‍යකරණය පිළිබඳ විවේචන මතු වීම ආරම්භ වූයේ 2000 දැකයේ දී ය. පළමු ඉරිනැලීම දිස් වූයේ 2007 දී කොමිජරටමෝස් (Compartamos) අපක්‍රීතියන් සමග ය. එනම් 1990 දැකයේ මුල් හාගයේ දී නාගරික ප්‍රදේශවලින් බැහැර දුප්පත් මෙක්සිකානු කාන්තාවන්ට ගිය ලබා දීම සඳහා ආරම්භ කරන ලද රාජ්‍ය නො වන සංවිධානයට බොලර් බිලියන දෙකකට ආසන්න වටිනාකමක් ඇති පාරිභෝගික ක්ෂේර ගිය නිකුත් කිරීමේ දී ඉහළ පොලී අනුපාත තීරණය කිරීම, ගිය දෙන්නන් බිය ගැන්වීම, විනිවිදහාවයක් නොමැතිකම සහ සමාජ අරමුණු ලෙස ලාභ කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම නිසා විවේචන එල්ල විය.

අනතුරු ව 2010 දී ඉන්දියාවේ ප්‍රථමයෙන් ක්ෂේර මූල්‍ය කුමය අනුගමනය කළ ප්‍රදේශයක් වූ ආන්දා ප්‍රදේශයේ ද විරෝධතා රල්ලක් පැතිර හියේ ය. ගිය ගන්නන් අතර සිය දිවි තසා ගැනීම මාලාවක් සහ ගිය නියෝජිතයින්ගේ පිඩිනය වැඩි වීමත් සමග ම, ගිය ගන්නන් ක්ෂේර මූල්‍ය පදනම්ව ප්‍රකාශයට එරෙහි ව නැගී සිටි අතර එම කාලය තුළ ලොව පුරා විවේචන රල්ලක් ඇති වී මෙම කුමය ව්‍යාකුල විය. ඉන්දියාවේ ප්‍රමුඛතම ක්ෂේර මූල්‍ය ආයතනය වන ස්වයං ක්‍රියා සංගම (එස්කේල්ස්) (Swayam Krishi Sangam (SKS)), සිය ක්ෂේර ගිය පැහැර හැරීමේ ප්‍රතිශතය 1% සිට 80% දක්වා වාර්තා කිරීම එයට උදාහරණයක් ලෙස දැක්වීය හැකි ය.

මෙම හේතුන් නිසා මැත් වසරවලදී ක්ෂේර මූල්‍යකරණයේ කුමෝපායන් වෙනස් වී ඇත. එහි දී නව ක්ෂේර මූල්‍ය ආයතන කළමනාකරණය වැඩි වැඩියෙන් නියාමනය කරනු ලබන්නේ කාර්ය සාධනය සහ සමාජ බලපෑම් දරුණු සංවර්ධනය හා ප්‍රමිතිකරණය කිරීමෙනි. ක්ෂේර මූල්‍ය ආකෘතියේ කළේ පවත්නා අනාගතය සහතික කිරීම සඳහා සාම්ප්‍රදායික මූල්‍ය ආයතන ද තව ක්ෂේර මූල්‍ය ආයතන සඳහා ආධාර කිරීම ආරම්භ කර ඇත. කෙසේ වූව ද බංගලාදේශයේ ගමක ආරම්භ වූ ක්ෂේර මූල්‍යකරණය පසුගිය වසර 40ක ආර්ථික ඉතිහාසය තුළ සිය සලකුණ සාර්ථක ව තබා ඇත. 2014 දී, ක්ෂේර මූල්‍ය වාර්තාවන්ට අනුව, ක්ෂේර මූල්‍ය ආයතන 1,045ක් පාරිභෝගිකයින් මිලියන 111.7කට සේවා

ලබා දී ඇත. 2013 සහ 2014 අතර කාලය තුළ ගිය
ගන්නන් සංඛ්‍යාව තුන් ගුණයකින් වැඩි විය. ලොව
පුරා නිකුත් කර ඇති මූල්‍ය ක්ෂේද ගිය ප්‍රමාණය බොලර්
විලියන 87.1 දක්වා ඉහළ ගොස් ඇති අතර එය පෙර
වසරට වඩා 12.6%ක වර්ධනයක් පෙන්වුම් කරයි. මෙම
සඳාවාරාත්මක හා වගකිව යුතු මූල්‍ය ක්‍රමය, ව්‍යාපාර
සේවාව තුළ, ඉදිරියේ ඇති අතිමහත් අනියෝග ජය
ගැනීම සඳහා දැනටමත් අඩ්‍රිකාලම දීමා ඇත. මිලියන
500ක ජනතාවගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා මුදල් ලබා
දීම සහ මිලියන 700ක් පමණ වූ තවමත් දුප්පත්කමින්
ඡ්‍රෑවත් වන ජනතාව ආරථික වශයෙන් බැහැර කිරීමට
එරෙහි ව සටන් කිරීම සඳහා සුළු මුදලකින් ආරම්භ
වන මහා පරිමාණ ඇණවුමක් ලෙස මෙම ව්‍යාපාරය
ප්‍රවලිත වී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂේද මූල්‍ය ව්‍යාපාරවල ඉතිහාසය
වූත්තානා යටත් විෂිත පාලනය යටතේ 1906 දක්වා
ඇතැම දිව යයි. 20 වන සියවේස් මුල් භාගයේ සිට
ක්‍රියාත්මක වූ 'චිටු' (Cheetu) යනු දුප්පතුන් සඳහා
ක්ෂේද මූල්‍යකරණය ලෙස ක්‍රියාත්මක වූ අවධීමත්
ඉතුරුම් සහ ප්‍රාදේශ රස් කිරීමේ ක්‍රමයකි. 'ජනසවිය'
(එහි තේරුම 'ජනතාවගේ ගක්තිය') 1980 දශකයේ
අග භාගයේ දී රජය විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. 1990
දශකයේ මුල් භාගයේ දී එය 'සමෘද්ධි' ලෙස නම්
කෙරිණි. එතැන් සිට, කළාපයේ අනෙකුත් රටවල්
විසින් අත් විදි සාර්ථක වස්තු බේත්වලට ස්තුතිවන්ත්
වෙළින් මෙම මාතකාව පිළිබඳ උනන්දුවක් ශ්‍රී ලංකාව
තුළ වර්ධනය විය. 1990 ගණන්වල දී, ශ්‍රී ලංකාවේ
රාජ්‍ය නො වන, රාජ්‍ය සහ පොද්ගලික ආයතන විසින්
ක්ෂේද මූල්‍ය සේවා ආරම්භ කරන ලද අතර, එමගින් අඩු
ආදායම්ලාභී, සමාජීය වශයෙන් ක්‍රියාකාලී පුද්ගලයින්ට
උපකාර කරන ලදී.

2005 සැප්තැම්බර් සිට 2009 නොවැම්බර් දක්වා
සකසුරුවම් සහ ගිය සමුපකාර සම්මිත (Thrift and
Credit Co-operative Societies - TCCS) විසින් රට
පුරා පවත්වන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂේද මූල්‍ය ආයතන
(MFIs) පිළිබඳ සම්ක්ෂණයකින් විවිධ ආයතනික
වර්ගවල ක්ෂේද මූල්‍ය සපයන්නන් නිරීක්ෂණය කෙරිණි.
පසුගිය දශකය තුළ දිසු වර්ධනයක් පෙන්වුම් කළ
රාජ්‍ය නො වන සංවිධාන සහ ක්ෂේද මූල්‍ය ආයතන ද
මෙයට ඇතුළත් විය.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්ෂේද මූල්‍ය සේවාවන්හි ව්‍යාප්තිය
සැලකිය යුතු මට්ටමක පවතින බව එහි ප්‍රතිඵල

මගින් සනාථ කර ඇති තමුත් ගිය සඳහා ප්‍රවේශය
එහි විභවයට වඩා අඩු මට්ටමක පවතින අතර අඩු
ආදායම්ලාභී කණ්ඩායම සඳහා තවමත් බාධාකාරී
තත්ත්වයන් පවතින බව වැඩිදුරටත් පෙන්වා දී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රායෝගික ක්ෂේද මූල්‍ය ආකෘති

1. ගම බැංකු (Village Banking)

මෙමගින් මූල් ප්‍රජාව ම ඒකකයක් ලෙස දකින ප්‍රාථමික
බැංකු ආකෘතියක් සහ ක්ෂේද මූල්‍යකරණයන් බෙදා
හරින අරධ විධීමත් හෝ විධීමත් ආයතන ස්ථාපිත
කරයි. ඔවුන් ඉතුරුම්වලින් තම ව්‍යාපාරය ආරම්භ
කරන අතර කුඩා හඳුස් ගිය ලබා දීම දක්වා ප්‍රගතියක්
ලබා පසු ව එය විශාල ගිය දක්වා ව්‍යාප්ත කරනු
ලැබයි.

2. ග්‍රාමීන වර්ගයේ සමුහ ඇපකර ගිය දීම (Grameen Type Group Collateral Lending)

මෙය ආරම්භ වූයේ බිම් මට්ටමේ ආයතනය වන
ග්‍රාමීන බැංකුවෙනි. එය ආරම්භ කළේ බංගලාදේශයේ
මහාවාර්ය මොනොම්බ යුතුස් විසිනි. ගම 15 සිට 22
දක්වා ආවරණය වන පරිදි ක්ෂේදු කළමනාකරුවකු
සහ බැංකු සේවකයින් සමග බැංකු ඒකකයක් ස්ථාපිත
කර ඇත. ස්ථාපිත කණ්ඩායම මාසයක් නිරීක්ෂණය
කරනු ලැබේ.

3. කණ්ඩායම කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස හාවිත කරමින් පුද්ගල ගිය දීම (Individual Lending Using Group as a Focal Point)

25ත් 30ත් අතර කණ්ඩායමක් සම්බන්ධතා ස්ථානයක්
ලෙස හාවිත කරමින් තනි පුද්ගල ගිය දීමේ ආකෘතියක්
ලෙස මෙය ක්‍රියාත්මක විය.

4. තනි පුද්ගල ගිය දීම (Individual Lending)

මෙය සංඡ්‍ර ගිය දීමේ ආකෘතියක් වන අතර එහි දී
ගැනුම්කරුව ක්ෂේද මූල්‍ය ගිය සංඡ්‍ර ව ලබා දෙනු
ලැබේ.

5. ස්වයං උපකාරක කණ්ඩායම (Self Help Groups - SHGs)

එකිනෙකා ඉතිරි කර ගිය ලබා දෙන කාන්තාවන්
10 සිට 20 දක්වා කණ්ඩායම ආකාරයට මෙම ක්‍රමය
ක්‍රියාත්මක වේ.

6. ගය සංගම් / සමුපකාර (Credit Unions/ Cooperatives)

මෙය අද්විතීය සාමාජිකයින් විසින් මෙහෙයවනු ලබන ස්වයං-ලද්වී මූල්‍ය ආයතනයකි.

7. රෝස්කාගේ සිටුව (ROSCA's Seettu)

භුමණය වන ඉතුරුම් සහ ගය සංගම් (රෝස්කා) 'සිටුව' ලෙස ද හැඳින්වේ. මෙය එක් එක් වකුයේ එක් සාමාජිකයෙකුට එකවර ගෙවන පොදු අරමුදලකට පරිත්‍යාග කරන පුද්ගලයින් පිරිසකි.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ දිලිඹකම පිටු දැකීම සඳහා ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග

නිදහසින් පසු පැවැති සියලු ම රජයන් විසින් දිලිඹකම් මිශ්‍යම සඳහා විවිධ ව්‍යාපා ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අතරින්;

- 1) ආභාර සහනාධාර හා මූද්දර ක්‍රමය
- 2) ජනසවිය ව්‍යාපාතිය
- 3) සමෘද්ධි ව්‍යාපාතිය
- 4) එකාබද්ධ ග්‍රාමීය සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමය
- 5) විවිධ නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපාතිය
- 6) දිලිඹ ජනගහනය සඳහා ක්‍රියාත්මක කරන ගය යෝජනා ක්‍රම

ආදිය ප්‍රධාන තැනක් ගනී.

මෙලෙස දිලිඹ ජනතාව නගා සිටුවීම සඳහා ඇති කළ විවිධ ක්‍රියාමාර්ගයන් අතර ක්ෂේර මූල්‍ය ව්‍යාපාතියට හිමි වන්නේ ප්‍රූඩ්බස්පානයකි. ශ්‍රී ලංකා රජය සහ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව පිළිබඳ ජපන් බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සමග එක් ව ක්‍රියාත්මක කළ දිලිඹකම පිටු දැකීම සඳහා වන ක්ෂේර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමය මගින් දීප ව්‍යාප්ත ව දිලිඹකම දුරටිමට අත්වැළක් සැපයීම සඳහා දැරූ ප්‍රයත්නයේ සාර්ථකත්වය කෙටියෙන් ඇගැයීමට හාජනය කිරීම ක්ෂේර මූල්‍ය ක්‍රමය තවදුරටත් යථාර්ථවාදී ව මහ පොලොවේ පැළ කළ හැකි දැ යන්න කිහිම පැහැදිලි වනු ඇතේ.

දිලිඹකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂේර මූල්‍ය ව්‍යාපාතිය

ශ්‍රී ලංකා රජය සහ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව පිළිබඳ ජපන් බැංකුව 1999 අගෝස්තු 04 වන දින දිලිඹකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂේර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රම' සඳහා වන ගය ගිවිසුම අත්සන් කළේ ය. ව්‍යාපාති කාල සිමාව

වුයේ 1999 දෙසැම්බර් 01 වෙනිදා සිට 2006 දෙසැම්බර් 01 වෙනිදා දක්වා ය. ව්‍යාපාතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මෙහෙයුම් ආයතනය ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව කටයුතු කළේ ය. මෙම ව්‍යාපාතිය තෙවපාර්ශ්වීක වන අතර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, සහභාගින්ව මූල්‍ය ආයතන සහ ගය හිමියන්ගෙන් සමන්විත ව මෙම ව්‍යාපාතිය ක්‍රියාත්මක කෙරීණ.

ව්‍යාපාතියේ පරමාර්ථ

අඩු ආදායම්ලාභී ග්‍රාමීය පවුල්වල ආර්ථික තත්ත්වය ගක්තිමත් කිරීම හා ඔවුන් සමාජිය වශයෙන් සංවර්ධනය කිරීම, ග්‍රාමීය මට්ටමේ අඩු ආදායම්ලාභීන් උදෙසා කාර්යක්ෂම හා තිරසාර බවකින් යුත් සුළු පරිමා ගය සම්පාදන වැඩි පිළිවෙළක් ස්ථාපිත කිරීම, ආදායම් උත්පාදනය සඳහා වන ආර්ථික ක්‍රියාවලින් උදෙසා ගැමී කාන්තාවන්ගේ සහභාගින්වය දිරි ගැන්වීම හා පුළුල් කිරීම, ග්‍රාමීය අඩු ආදායම්ලාභීන් තුළ සකසුරුවම්කම හා ඉතිරි කිරීම පිළිබඳ පුරුදු වර්ධනය කිරීම, ඔවුන්ගේ වෘත්තිය, ව්‍යවසායකත්ව හා මූල්‍යමය හැකියාවන් හා දක්ෂතාවන් වර්ධනය කිරීම, ඔවුන් යැපුම් මානසිකත්වයෙන් මුදවා ස්වභාෂ්‍යතා කෙරෙහි ඇති විශ්වාසය වර්ධනය කිරීම හා ව්‍යාපාතියේ ඉලක්ක ක්‍රේඩිට්‍රොයිම වෙත පහසුකම් සැලකීමේ අරමුණින් ව්‍යාපාති බල පුද්ගලය තුළ ක්‍රියාත්මක වන රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නො වන සංවිධානයන්හි ව්‍යුහමය සහ මූල්‍යමය ගක්තාව වර්ධනය කිරීම හා ගක්තිමත් කිරීම යනාදිය ව්‍යාපාතියේ පරමාර්ථයක් විය.

පරමාර්ථ මූලින් පමුණුවා ගැනීමට අනුගමනය කළ උතා මාර්ග

මෙම ව්‍යාපාති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ද අනුගමනය කළ විශේෂිත ක්‍රියාමාර්ග නො වන්නට එය සාර්ථකත්වයක් කරා ගමන් නො කිරීමට ඉඩ තිබුණි. ඒ අනුව සාර්ථක වූ ව්‍යාපාතියේ උපාය මාර්ගයන් පහත පරිදි ගොනු කළ හැකි ය.

1. ඉලක්ක කණ්ඩායම් හැඳුනා ගැනීම

ව්‍යාපාතියේ මූලික පරමාර්ථය වන අඩු ආදායම් ලබන පවුල්වල සිටින පිරිස නගා සිටුවීම සහ ඔවුන් යැපුම් මානසිකත්වයෙන් මුදවා ගැනීමට නම් ඔවුන් තුළ සාමූහිකත්වය වඩා වර්ධනය කළ යුතු බව අවබෝධ කර ගනීමින් ඒ සඳහා ආධාර වන ආකාරයෙන් ඉලක්කගත පිරිස තෝරා ගන්නා ලදී.

එ අනුව කාෂි කාර්මික, සත්ව පාලන, දේවර කරමාන්තය, සූළ පරිමාණ ගැහ කරමාන්ත, වෙළඳ හා සේවා කටයුතු හා වෙනත් යන අංශ යටතේ මාසික ආදායම දළ වශයෙන් රුපියල් 3,000ට අඩු කුටුම්භයන්, රෝද හතරේ වාහනයක හිමිකරුවන් නො වන කුටුම්භයන්, වෙනත් සූළ පරිමාණ ගිය යෝජනා ක්‍රමයක ප්‍රතිලාභීන් නො වන කුටුම්භයන් හා වෙනත් මූල්‍ය ආයතනයකින් ලබා ගත් ගිය නො ගෙවා පැහැර හැර නොමැති කුටුම්භයන් ව්‍යාපෘතිය යටතේ ක්‍රියාත්මක වීමට සූදුසුකම් සපුරාලන ක්ෂේවායම් වේ.

2. ස්ව-උපකාරක ක්ෂේවායම් වෙත ගොනුවීම සඳහා ප්‍රතිලාභීන් සංවිධානය කිරීම

අතිතයේ දී ශ්‍රී ලංකිය සමාජය ක්‍රුල පැවැති අත්තම් ක්‍රමය මේ සඳහා තොදම උදාහරණයක් ලෙස දැක්විය හැකි ය. එහි දී ගොයම් සිටුවීමේ දී, ගොයම් කැපීමේ දී හා කොළ මැඩීමේ දී මෙන් ම අනෙකුත් වැඩවල දී ද මෙම ක්‍රමය අනුගමනය කරන ලදී. එහි දී ක්ෂේවායමේ සිටින සියලු දෙනාගේ ම කටයුතුවල දී එකිනෙකාට උද්වි උපකාරක කර ගනු ලබයි. මේ ආකාරයට ම මෙම ව්‍යාපෘතියේ දී ද ස්ව-උපකාරක ක්ෂේවායම් පිහිටවනු ලැබේ ය. එවැනි ක්ෂේවායමකට අවම වශයෙන් සාමාජිකයින් 4 දෙනෙක් සිටිය යුතු අතර උපරිම සංඛ්‍යාව 10ක් වේ. එහි දී එක් නිවසකින් එක් ක්ෂේවායමකට එක් සාමාජිකයෙක් පමණක් ඇතුළත් විය යුතු අතර සැමූ ක්ෂේවායමක ම ක්ෂේවායම් නායකයු, ලේකම්වරයකු, භාණ්ඩාගාරිකවරයකු පත් කර ගත යුතු ය. මෙම සැමූ ක්ෂේවායමක් ම සතියකට වරක් නියම කර ගත් ස්ථානයක දී තම සාමාජිකයන් රස් විය යුතු අතර එම රස්වීමට ක්ෂේවා නිලධාරී මහතා ද සහභාගී විය යුතු ය. මෙම රස්වීමේ දී, ව්‍යාපෘතිය යටතේ ආරම්භ කළ හැකි ව්‍යාපෘති මොනවා දී යන්න හඳුනා ගන්නා අතර එස් හඳුනා ගත් ව්‍යාපෘති සඳහා මූල්‍යකරණය කළ යුතු අනුපිළිවෙළ ද නිශ්චය කළ යුතු ය.

3. ණය සුරක්ෂි වශයෙන් ක්ෂේවායම් ඇත් පිළිගැනීම

අඩු ආදායම්ලාභීන්ට තම ආදායම වර්ධනය කර ගැනීමට අවශ්‍ය ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කිරීමට යැමී දී තම මූලික මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සහ මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට දී මූලුණ දෙන මූලික ගැටුව වන්නේ

ඇප ඉදිරිපත් කිරීමයි. එම ඇප අවශ්‍යතා ඉදිරිපත් කිරීමට නො හැකි වීම නිසා ව්‍යවසායකත්ව හැකියාව ඇති පුද්ගලයන්ට තම හැකියාවන් රට වෙනුවෙන් කිරීමට තිබෙන නිෂ්පාදන හැකියාව එම දැක්වීමට නො හැකි විය. ඒ ගැටුවට විසඳුමක් ලෙස මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ක්ෂේවායමේ සිටින දෙදෙනෙකශේ අත්සන ඇප වශයෙන් හාර ගැනීමට තීරණය කරණු ලැබේ ය. එහි දී ක්ෂේවායම් සාමාජිකයින් අවම වශයෙන් මාස 3ක කාලයක්වත් ක්ෂේවායමේ ස්ථීර්ව සාමාජිකයෙක් විය යුතු ය.

4. ප්‍රතිලාභීන් අතර ඉතිරි කිරීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම

අඩු ආදායම්ලාභීන්ගේ ඉතිරි කිරීමේ පුරුද්ද ප්‍රවර්ධනය කිරීම ද පුමුඛ කාර්යයක් ලෙස මෙම ව්‍යාපෘතියේ දී හඳුනා ගෙන ඇති. ඒ අනුව සැමූ ක්ෂේවායම් සාමාජිකයෙක් ම සතියකට අඩු ම වශයෙන් රුපියල් 5ක මූදලක් ඉතිරි කළ යුතු ය. ඒ පිළිබඳ වගකීම ක්ෂේවායම විසින් ම හාර ගත යුතු ය. මෙවැනි ක්ෂේවායමකට සිටින සියලු සාමාජිකයන්ට පුද්ගලික ඉතිරිකිරීමේ ගිණුමක් පවතින අතර ව්‍යාපෘති යටතේ ක්ෂේවායම් ඉතිරි කිරීමේ අරම්දල සහ හඳුසි අවස්ථා අරම්දල වශයෙන් ක්‍රම දෙකක් යටතේ ඉතිරිකිරීම් ප්‍රවර්ධන කරනු ලබයි. එය ව්‍යාපෘතිය යටතේ මූල්‍ය පහසුකම් ලැබීමට අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් ලෙස සලකන ලදී.

5. ප්‍රහුණුව හා අනෙකුත් උපකාරක ශේවා සැපයීම

ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල අඩු ආදායම් ලබමින් ක්‍රිඩා පරිමාණයේ ව්‍යාපෘති සිදු කරන බහුතරයක් වයවසායකයින් තම ව්‍යාපෘතය කර ගෙන යැමීමට අවශ්‍ය දැනුම හා ප්‍රහුණුව නොමැතිකම නිසා ම පාඩු ලබන තත්ත්වයට පත් වී තවදුරටත් ඔවුන් දිරිදානාවට පත් වන අවස්ථා අති බහුතරයක් හඳුනා ගත හැකි ය. එස් ම සාර්ථක ව කර ගෙන යන ව්‍යාපෘති වූව ද තම ආදායම් වියදීම් නිසි ලෙස ලේඛනගත නො කරන හේතුවෙන් ඔවුන් නො දැනුවත් ව ම පාඩු ලබන තත්ත්වයට පත් වී ඇති. ඒ කරුණුවලට විසඳුමක් ලෙස මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ව්‍යාපෘතයක් ආරම්භ කර පවත්වා ගන්නේ කෙසේ ද?, වියදීම් අඩු කර ගන්නේ කෙසේ ද?, ව්‍යාපෘතයක පොත් තැබීමේ කටයුතු කරන්නේ කෙසේ ද? සහ බැංකු සමග සාර්ථක ව කටයුතු කරන්නේ කෙසේ ද? යනාදී මූලික කරුණු සම්බන්ධයෙන් මොඩ්යූල 5ක් යටතේ දැනුම සහ ප්‍රායෝගික ප්‍රහුණුවක් ලබා දෙන ලදී. මේ අමතර ව ව්‍යවසායකත්වය සහ මූල්‍ය

සාක්ෂරතාව සම්බන්ධයෙන් සියලු දෙනාට ම මූලික දැනුමක් විශේෂයෙන් ලබා දෙනු ලැබේ ය. එසේ ම මෙම ව්‍යවසායකයින් මූහුණ පාන තවත් ප්‍රමුඛ ගැටළුවක් වනුයේ නිෂ්පාදන අලෙවි කර ගැනීමට නො හැකි වීමයි. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ප්‍රාදේශීය මට්ටමෙන් සහ ජාතික මට්ටමෙන් ව්‍යාපෘතියේ නිෂ්පාදන අලෙවි කර ගැනීමට අවශ්‍ය සම්බන්ධිකරණ කටයුතු ද සාර්ථක ව සිදු කරන ලදී.

6. ප්‍රතිලාභීන් උදෙකා හුව් පරිමාණ ණය පහසුකම් සැලකීම

සාමාජිකයාගේ මූල්‍ය දායකත්වයට අමතරව අවශ්‍ය වන මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ලියාපදිංචි කණ්ඩායමේ සාමාජිකයකට ප්‍රථම වරට රුපියල් 20,000ක උපරිමයකට යටත් වූ නෙය මුදලක් ලැබීමට හිමිකම් කියු අතර ව්‍යාපෘතියේ ගක්‍රතාව මත ක්‍රමයෙන් රුපියල් 50,000 දක්වා වූ නෙය මුදලකට යටත් වීමට හැකියාව ඇතේ. එය ක්‍රමයෙන් රුපියල් 100,000 හා 150,000 දක්වා වුව ද තමාගේ ප්‍රගතිය මත ලබා ගත හැකි ය.

මෙහි දී සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත සපයන මූල්‍ය පහසුකම් වෙනුවෙන් සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතනවලින් 4.5%ක වාර්ෂික පොලියක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අය කරනු ලැබූ අතර, සහභාගීත්ව ආයතන වෙත ලබා දෙන තොග නෙය මුදල් වෙනුවෙන් 8.0%ක වාර්ෂික පොලියක් සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් අය කරන ලදී. මෙම වාර්ෂික පොලි අනුපාත වරින් වරින් වර ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථකත්වයට සරිලන අයුරින් වෙනස් කරන ලදී.

එම් අනුව කෘෂි කාර්මික නෙය මාස 8කට වඩා අඩු කෙටි කාලීන නෙය වියයෙන් මුදා හරින ලද අතර කෘෂි කාර්මික නො වන නෙය සඳහා මාස 36කට වැඩි නො වන සහන කාලයක් ද සමග ආපසු ගෙවීම සඳහා කාලය ලබා දෙන ලදී.

ව්‍යාපෘතියේ පරමාර්ථ මුදුන් පමුණුවා ගැනීම සඳහා උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලයක්, දිස්ත්‍රික් ව්‍යාපෘති කාර්යාල සහ සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන යන අංශවලින් සැපුම් ලත් යාන්ත්‍රණයක් ක්‍රියාත්මක විය. එම ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ ව ද අවධානය ගොමු කිරීම ක්‍රියාත්වන් ව්‍යාපෘතියේ ගැලීම් සටහන මනාව අවබෝධ කර ගත හැකි ය.

කණ්ඩායම් සංවිධානය කිරීම හා ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය

හත දී කණ්ඩායමක සංදර්භය පිළිබඳ ව කෙටි භැඳින්වීමක් සිදු කළ ද එයින් ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධානාංශ යක් ලෙස සැලකෙන ක්‍රියාත්මක කණ්ඩායම් ක්‍රමය පිළිබඳ ව පැහැදිලි විතුයක් මවාගත නොහැකි හෙයින් ඒ පිළිබඳ ව පැහැදිලි කිරීමක් සිදු කිරීම වැදගත් වේ. ඒ අනුව සලකා බැලීමේ දී ව්‍යාපෘතිය යටතේ සැපයෙන සියලු ම පහසුකම්, ව්‍යාපෘති බල ප්‍රදේශය ක්‍රියාත්මක පදිංචි ඉලක්ක කණ්ඩායම් වෙත ලැබීමට සලස්වන ලදී. මාස 3කට වැඩි කාලයක් ක්‍රියාත්මක සඳහා මුදා වූ දිස්ත්‍රික් ව්‍යාපෘති කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි කණ්ඩායම් සඳහා ව්‍යාපෘතිය යටතේ නෙය පහසුකම් සලසා දෙන ලදී. කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් නො වන අය සඳහා නෙය පහසුකම් ලබා නො දෙන ලදී. කණ්ඩායම් සැකසීමේ දී ඒකාකාරී ආර්ථික තත්ත්වයන්, සමාජ තත්ත්වයන් හා ආක්‍ර්ලපවලින් හෙබි සමඟාතිය කණ්ඩායම් සකසන ලදී. මෙහි දී එක ම පවුල්ල අය එක් කණ්ඩායමකට අයත් නො විය යුතු ය. නෙය නො ගෙවා පැහැර හැරි පුද්ගලයන් සිටි නම අදාළ නෙය මුදල් නියමිත පරිදි ගෙවීමෙන් අනතුරු ව මෙම නෙය පහසුකම ලැබීම සඳහා පුදුසුකම් ලැබේ ය. එක් කණ්ඩායමක අවම සාමාජික සංඛ්‍යාව 04ක් ද උපරිම සාමාජික සංඛ්‍යාව 10 ක් ද විය යුතු ය.

සැම කණ්ඩායමක් සඳහා ම කණ්ඩායම් නායකයකු, ලේකම්වරයකු සිටිය යුතු අතර සතිපතා කණ්ඩායම් රස්වීම් පවත්වන ලදී. මෙම කණ්ඩායම සංවිධානය කළ ක්ෂේත්‍ර නිලධාරියා මෙම අවස්ථාවට සහභාගී විය යුතු ය. එක් කණ්ඩායමක් ක්‍රියාත්මක සඳහා සිටින සාමාජිකයින් 2ක් හෝ වැඩි ගණනක් ඒකාබද්ධ ව ක්‍රියාත්මක කරන ව්‍යාපෘති සඳහා ද මේ යටතේ මූල්‍ය පහසුකම් සලසා දෙන ලදී. ඉතිරි කළ යුතු මුදල සඳහා සතිපතා එක් පුද්ගලයකුගේ දායකත්වය රුපියල් 5ට අඩු නො විය යුතු වූ අතර කණ්ඩායම් සියලු ම සාමාජිකයන් සතිපතා නියමිත ඉතිරි කිරීම ක්‍රියාත්මක ව කරන බවට කණ්ඩායම වග බලා ගනියි.

කණ්ඩායම් ඉතිරි කිරීම දිරි ගැන්වීම, කණ්ඩායම් රස්වීම් පැවැත්වීම ආදි සියලු කටයුතු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලයේ අධික්ෂණය යටතේ සිදු කරන ලදී. කණ්ඩායම් අරමුදලින් 50% නො ඉක්මවන මුදලක් නෙය මුදලක් ලෙස අදාළ

කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ට ලබා ගත හැකි විභි. කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ගේ ඒකවිෂ්ටත්ත් තමා ඉතිරි කළ මුදල ඉක්මවා යන ගය මුදලක් කණ්ඩායම් ඉතුරුම් ගිණුමෙන් ලබා ගත හැකි වූ අතර ඉතිරි කිරීමේ අරමුදලෙන් ලබා ගන්නා ගය සඳහා පොලියක් අය නො කරන ලදී. නමුත් ලබා ගන්නා ගය මුදලෙන් 5% කට සමාන මුදලක් කණ්ඩායමේ ඉතිරි කිරීමේ ගිණුමට බැර පිණිස එම සාමාජිකයන්ගෙන් අය කර ගන්නා ලදී. මෙම මුදලට කිසිදු ගිවිසුමක් අදාළ සාමාජිකයට තැන. ගය නො ගෙවා පැහැර හැරීම, ආබාධිත තත්ත්වය හා වෙනත් හඳුසි අනතුරු ආදිය වෙනුවෙන් ආරක්ෂණයක් හෙවත් ආවරණයක් ලෙස හඳුසි අවස්ථා අරමුදලක් ද සම්පාදනය කරන ලදී.

ප්‍රතිමුලා ලබා ගැනීමේ දී ඒ සම්බන්ධ ගිණුම වාර්තා හා ගය ආපසු ගෙවීම පිළිබඳ ගිණුම වාර්තා සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් පවත්වා ගන්නා ලද අතර ගිණුම හා මූල්‍ය වාර්තා, අධික්ෂණය හා සමාලෝචනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය හා ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව සඳහා වන ජපාන බැංකුව වෙත සපයන ලදී. මේ යටතේ සිය ගාබාවලින් නිදහස් කරනු ලබන ගය මුදල වෙනුවෙන් කුමවත් ව සම්පූර්ණ කරන ලද ප්‍රතිමුලා අයදුම්පත් අදාළ සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් අදාළ දිස්ත්‍රික් ව්‍යාපෘති කාර්යාල වෙත එවන ලද අතර ඒවා පරික්ෂා කොට දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරීන්ගේ නිර්දේශය සහිත ව මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය වෙත එවීමට කටයුතු කරන ලදී. මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලයට ප්‍රතිමුලා ලැබෙන අනුමිලිවෙල අනුව ප්‍රතිමුලා ලබා දීමට කටයුතු කරන ලදී. ගය මුදල නිදහස් කොට මාස කේ ඉක්මිමට පෙර අදාළ ප්‍රතිමුලා අයදුම්පත් දිස්ත්‍රික් ව්‍යාපෘති කාර්යාලය හරහා මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය වෙත ලැබීමට සලස්වන අතර නිවැරදි ලෙස සම්පූර්ණ කරන ලද ප්‍රතිමුලා අයදුම්පත් ලැබී මසක් තුළ අදාළ මුදල් සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත ලබා දීමට මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය කටයුතු කළේ ය. දිස්ත්‍රික් ව්‍යාපෘති කාර්යාලය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන මුළු මුදල් හා පොලී ආපසු ගෙවීමේ ලේඛණයට අනුව ලබා ගත් ගය මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලය වෙත ආපසු ගෙවීමට සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන කටයුතු කළේ ය. ව්‍යාපෘති ප්‍රගතිය මාසික, කාර්තු හා වාර්ෂික ප්‍රගති වාර්තාවන් ලෙස අදාළ දිස්ත්‍රික් ව්‍යාපෘති කාර්යාලය මගින් මධ්‍යම ව්‍යාපෘති කාර්යාලයට සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් එවීමට කටයුතු කරන ලදී.

මෙම ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථකත්වය සලකා බැලීම සඳහා 2018 වන විට ශ්‍රී ලංකාව තුළ පැවැති දිරිදාතා තත්ත්වයන් ව්‍යාපෘතිය ආරම්භක අවස්ථාවේ පැවැති දිරිදාතා මටිවම සමග සැසදීමක් කළ යුතු වේ. ඒ අනුව දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමින් 2002 හා 2016 (2018 සම්ක්ෂණ වර්ෂයක් නොවන නිසා 2016 වර්ෂය යොදාගෙන ඇත) දිරිදාතා 2 වන වගුවේ දැක්වේ.

වගුව අංක 2

දිස්ත්‍රික්ක අනුව ජනගහන දිරිදාතා අනුතාත 2002 හා 2016 - සම්ක්ෂණ වර්තා අනුව

දිස්ත්‍රික්කය	2002 (%)	2016 (%)
ශ්‍රී ලංකාව	22.7	4.1
කොළඹ	6	0.9
ගම්පහ	11	2.0
කළුතර	20	2.9
මහනුවර	25	5.5
මාතලේ	30	3.9
නුවරඑළුය	23	6.3
ගාල්ල	26	2.9
මාතර	27	4.4
හම්බන්තොට	32	1.2
යාපනය	-	7.7
මන්නාරම	-	1.0
වුවනියාව	-	2.0
මුලතිවු	-	12.7
කිලිනොවිවිය	-	18.2
මධිකලපුව	-	11.2
අම්පාර	-	2.6
ත්‍රික්කාමලය	-	10.0
කුරුණෑගල	25	2.9
ප්‍රත්තලම	31	2.1
අනුරාධපුර	20	3.8
පොලොන්නරුව	24	2.2
බදුල්ල	37	6.8
මොණරාගල	37	5.8
රත්නපුර	34	6.5
කැගල්ල	32	7.1

මෙම සංඛ්‍යා ලේඛන දෙස බලන විට පෙනී යන්නේ
සමස්ත ශ්‍රී ලංකාවේ දරිද්‍රතා අනුපාතය 2002 දී 22.4%
සිට 2016 වන විට 4.1% දක්වා ඇසු ලෙස පහත බැස
ඇති බවයි. දිස්ත්‍රික්ක වශයෙන් සලකා බලන කළ ද
එය පැහැදිලි වනු ඇත. ඒ අනුව ඉහත කාලය තුළ
ක්‍රියාත්මක වූ දිලියකම පිවුදැකීම සඳහා වන ක්ෂේර මූල්‍ය
ණය ව්‍යාපෘතිය මෙම දරිද්‍රතාව අඩු කරලීම සඳහා යම්
තාක් දුරට හෝ සහාය වී ඇති බව පැහැදිලි ව ම
ප්‍රකාශ කළ හැකි ය.

වර්තමානයේ මුළු ලේඛනය ම වසා ගෙන පවතින
කොරෝනා වසංගතය හමුවේ කුඩා ව්‍යාපාරවලට
ප්‍රබල බලපෑමක් එල්ල කර ඇති හෙයින් වසංගතය
අවසන් වූ විට ශ්‍රී ලංකාවේ ද දරිද්‍රතා අනුපාතය නැවත
වරක් ඉහළ යැමේ හැකියාවක් පවතී යැ සි පැවසීම
අතිශේෂ්‍යතියක් නො වනු ඇත. එවන් අවස්ථාවක
දී මෙවැනි සාර්ථක ක්ෂේර මූල්‍ය ව්‍යාපෘතියක් මගින්
නැවත වතාවක් ලංකාවේ දරිද්‍රතාව පහළ මට්ටමකට
රැගෙන යැමෙට හැකි වනු ඇත.■

බඳ දැන්නවාද?

ශ්‍රී ලංකා මහ බිංකුව මගින් නියුතනය කරනු ලබන සියලුම මූලස ආයතන දැනට පවතින මූලස පාරේන්ගික ආරක්ෂණ රාමුව යටතේ මූලස පාරේන්ගිකයින්ගේ අයිතින් අවබෝධ කරගෙන ආරක්ෂා කළ ශ්‍රී අතර ඔවුනට සාධාරණ, විනිවිද්‍යාවයක් සහ සමානාත්මකවයක් සහිත පරිසරයක් යටතේ මූලස ගනුදෙනු සිදු කිරීමට ඉඩ සැලකිය ශ්‍රී ඇ.

මූලස පාරේන්ගික ඔබගේ මූලක අයිතින්

- තමන කෙමති භාෂාවකින් වින්ම ගනුදෙනුවක සම්බන්ධයෙන සම්පූර්ණ, පැහැදිලි, සංක්ෂීප, නිවැරදි සහ තොමො යටත සුළු තොවන තොරතුරු ලක්දීමේ අයිතිය.*
- ඉලුතු සිටින වින්ම අවස්ථාවකි - ගනුදෙනුව එළඹීමට තේර හෝ පසු එම ගනුදෙනුවට අදාළ තොරතුරු ලක්දීමේ අයිතිය.
- පෙළේෂෙලක ඉදිරිපත් ක්රීමට සහ සාධාරණ කාල සීමාවක තුළ ඒ සම්බන්ධයෙන සඡන්මකට පත්විය හඳු පිළිතුරක ලක්දීමේ අයිතිය.
- විශේෂයෙන්ම වැඩිහිටි, අඛවිත, හෝ මූලස සාක්ෂරතාවය අඩු මූලස පාරේන්ගිකයින්ට පැනුව් සැම මූලස පාරේන්ගිකයෙකුටම සම් මූලස ආයතනක් තුළිනම් සමානාත්මකවයෙන සහ සාධාරණත්වයෙන ශ්‍රී ඇව්වකා ලක්දීමේ අයිතිය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බිංකුවේ මූලස පාරේන්ගික ආරක්ෂණ රාමුවට යටත්වන මූලස ආයතන

ඉහත කළයෙන් මූලස ආයතනයක් තමය සිදු කරන ලද ගනුදෙනුවක සම්බන්ධව යම්කිනි ගැටැවුවක පවතින අවස්ථාවකදී ඔවුන් පැලුවෙනම් අභාෂ මූලස ආයතනය වෙත පැවතිණුවක් ඉදිරිපත් කර විකළවුණු ලුබ ගැනීමට කටයුතු කළ ශ්‍රී ඇ.

ඒ සඳහා ඔවුන් සාධාරණ කාලයකදී සැකිමකට පත්විය හැකි ප්‍රතිචාරයක් නොවුන්නායේ විම ගැටුවුව වැඩිදුර විමකා බැලීමට ලබාන් ශ්‍රී ලංකා මහ බිංකුවේ මූලස පාරේන්ගික සඩාන්තුවක දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ හැක.

- * මෙම තොරතුරු අනුහුත, දෙමළ හෝ ඉඩ්‍රේසි භාෂාලින් ලුබ ගත හැකිය
** ගෙවීම් සහ ගෙවීම් පුද්ගලික සභ්‍යතුවන් සහවාත්‍ය නිඩුව තෙවැන්, ගෙවීම් සභ්‍යතුව පිළිඳු වූය අන්තර්ගත්, ගෙවීම් සභ්‍යතුව තෙවැන් ගිණුම් පුද්ගලික තෙවැන් පිළිඳු සියලුම අන්තර්ගත සාමාජික විශාල්‍ය ප්‍රාග්ධනය සහ ජාලම දුරකථන පාරිගණ සූයුතුව වූය පිළිඳු සියලුම ප්‍රාග්ධනය සහ පාරිගණ සූයුතුව වූය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බිංකුවේ මූලස පාරේන්ගික සඩාන්තු දෙපාර්තමේන්තුවට පැමිණිල් ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ පැමිණිල් ආකෘති පත්‍රය පත්‍ර වෙබ් දිගුව හෝ QR කේතය හරහා ලබාගත හැක.

www.cbsl.gov.lk/si/fcrd

1935
(Hotline)

ශ්‍රී ලංකා මහ බිංකුව
ම්‍යුදුකාංග මත සඩාන්තු
CENTRAL BANK OF SRI LANKA

අධිකාරී, මූලස පාරේන්ගික සඩාන්තු දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බිංකුව
නො. 30, ජනාධිපති මාවත, කොළඹ 01, ශ්‍රී ලංකාව.
011 2477966 | 112 477744 | fcrd@cbsl.lk | www.cbsl.gov.lk